

TŁUMACZENIE Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO NA POLSKI.
WIAŻĄCE SĄ ZAPISY ORYGINAŁU W JĘZYKU ANGIELSKIM, PUBLIKOWANE NA STRONIE KE.
TŁUMACZENIE STANOWI WERSJĘ ROBOCZĄ, POMOCNĄ PRZY PISANIU WNIOSKU.
NFOŚIGW NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA EWENTUALNE RÓŻNICE WERSJI POLSKIEJ
I ANGIELSKIEJ I NIEZASTOSOWANIE SIĘ DO WERSJI ANGIELSKIEJ PUBLIKOWANEJ NA
STRONIE KE.
W TŁUMACZENIU ZACHOWANO UKŁAD GRAFICZNY ORYGINAŁU DLA UŁATWIENIA PRACY Z
DWIEMA WERSJAMI JĘZYKOWMI.

Program Działań na Rzecz Środowiska i Klimatu (LIFE)

Zaproszenie do składania wniosków

**Przejście na Czystą Energię
(LIFE-2022-CET)**

**Wersja 1.0
16 maja 2022 r.**

HISTORIA ZMIAN			
Wersja	Data publikacji	Zmiana	Strona
1.0	17.05.2022 r.	Wersja wstępna	
		■	
		■	
		■	

EUROPEJSKA AGENCJA WYKONAWCZA DS. KLIMATU,
INFRASTRUKTURY I ŚRODOWISKA (CINEA)
CINEA.D - Zasoby naturalne, klimat, zrównoważona niebieska
gospodarka i czysta energia
JEDNOSTKA D.1 LIFE energia + LIFE klimat

ZAPROSZENIE DO SKŁADANIA WNIOSKÓW

SPIS TREŚCI

0. Wstęp	5
1. Informacje dodatkowe	7
Co to jest Program LIFE?	7
Przyroda i różnorodność biologiczna	8
Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia	8
Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich	9
Przejście na czystą energię	10
2. Rodzaj działania - Cele - Tematy i priorytety - Działania objęte dofinansowaniem – Oczekiwane efekty	11
Typ działania	11
Budowanie krajowych, regionalnych i lokalnych ram prowadzenia polityki wspierającej przejście na czystą energię	11
LIFE-2022-CET-LOCAL: Wsparcie techniczne planów i strategii przejścia na czystą energię w gminach i regionach	11
LIFE-2022-CET-POLICY: W kierunku efektywnego wdrażania kluczowych aktów legislacyjnych w obszarze zrównoważonej energii	14
LIFE-2022-CET-COMPLIANCE: Wsparcie dostawców i sprzedawców w przestrzeganiu zasad wdrażania ekoprojektów i etykietowania energetycznego	16
LIFE-2022-CET-EE1st: Poprawa potencjału operacyjnego zasady „Efektywność energetyczna przede wszystkim”	18
Przyspieszenie procesu wprowadzania nowych technologii, cyfryzacji, nowych usług i modeli biznesowych oraz rozwój związanych z nimi umiejętności zawodowych na rynku	19
LIFE-2022-CET-DEEPRENO: W kierunku zasobów budynków zeroemisyjnych – wypracowanie modelowych rozwiązań wspomagających gruntowną renowację budynków	19
LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM: Efektywność energetyczna i gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci - wdrażanie instrumentów w praktyce	23
LIFE-2022-CET-BUSINESS: Wspieranie sektora biznesu w przejściu na czystą energię	26
LIFE-2022-CET-BUILDSKILLS: Strategie budowania umiejętności i szkolenia z działań na rzecz zwiększenia zasobów budynków energooszczędnych	29
LIFE-2022-CET-DH: Włączenie niskotemperaturowych źródeł ciepła w postaci energii odnawialnej lub ciepła odpadowego do lokalnych wysokotemperaturowych systemów ciepłowniczych	34

LIFE-2022-CET-HEATPUMPS: Przyspieszenie popularyzacji i poprawa dostępności cenowej pomp ciepła poprzez zakupy i zaopatrzenie zbiorowe	37
Przyciąganie prywatnego finansowania inicjatyw zrównoważonej energii	39
LIFE-2022-CET-MAINSTREAM: Upowszechnianie inwestycji w zrównoważoną energię w sektorze finansowym	39
LIFE-2022-CET-FINROUND: Krajowe spotkania „okrągłego stołu” w sprawie finansowania inwestycji z zakresu zrównoważonej energii	41
LIFE-2022-CET-INNOFIN: Innowacyjne plany finansowania inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii	43
Wspieranie rozwoju lokalnych i regionalnych projektów inwestycyjnych.....	46
LIFE-2022-CET-HOMERENO: Zintegrowane usługi modernizacji budynków mieszkalnych	46
LIFE-2022-CET-RENOPUB: Tworzenie struktur ułatwiających zwiększenie tempa fali renowacji w sektorze publicznym.....	52
LIFE-2022-CET-PDA: Wsparcie w opracowaniu projektów inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii	55
Angażowanie i wzmacnianie roli obywateli w przejściu na czystą energię.....	59
LIFE-2022-CET-ENERPOV: Zagadnienie interwencji związanych z budownictwem w obszarach podatnych na zagrożenia zubożeniem energetycznym	59
LIFE-2022-CET-ENERCOM: Rozwijanie mechanizmów wspierania wspólnot energetycznych.....	61
3. Dostępny budżet	66
4. Harmonogram i terminy	67
5. Dopuszczalność i dokumenty	67
6. Kwalifikowalność	68
Kwalifikujący się uczestnicy (kwalifikujące się kraje).....	68
Skład konsorcjum	70
Kwalifikujące się działania	70
Obszar geograficzny (kraje docelowe)	70
7. Zdolność finansowa i operacyjna i wyłączenie	70
Zdolność finansowa	70
Zdolność operacyjna	71
Wyłączenie	71
8. Procedura oceny i przyznania dotacji	72
9. Kryteria przyznawania dotacji	73
10. Struktura prawna i finansowa Umowy dotacji	74
Data rozpoczęcia i czas trwania projektu.....	75
Kamienie milowe i efekty.....	75
Forma dotacji, poziom dofinansowania i maksymalna kwota dotacji.....	75
Kategorie budżetowe i warunki kwalifikowalności kosztów	75
Płatności i ustalenia dotyczące płatności.....	77

Gwarancja na kwotę zaliczki	77
Poświadczenia	78
Struktura odpowiedzialności za odzyskiwanie środków	78
Warunki wdrożenia projektu.....	78
Inne informacje szczegółowe	78
Niezgodność i naruszenie postanowień umowy	78
11. Jak złożyć wniosek.....	79
12. Pomoc.....	80
13. Ważne.....	80

0. Wstęp

Niniejszy dokument stanowi zaproszenie do składania wniosków w związku z **dotacjami unijnymi na działania** w obszarze Przejście na czystą energię w ramach **Programu Działań na Rzecz Środowiska i Klimatu (LIFE)**.

Ramy regulacyjne niniejszego Programu Finansowania UE określa:

- Rozporządzenie 2018/1046 ([Rozporządzenie finansowe UE](#))
- podstawowy akt prawny [2021/783¹](#).

Nabór ogłoszono zgodnie z Wieloletnim Programem Prac² na lata 2021-2024 i jest on zarządzany przez **Europejską Agencję Wykonawczą ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska (CINEA)** („Agencja”).

Zaproszenie obejmuje następujące **obszary**:

- LIFE-2022-CET-LOCAL:** Wsparcie techniczne planów i strategii przejścia na czystą energię w gminach i regionach
- LIFE-2022-CET-POLICY:** W kierunku efektywnego wdrażania kluczowych aktów legislacyjnych w obszarze zrównoważonej energii
- LIFE-2022-CET-COMPLIANCE:** Wsparcie dostawców i sprzedawców we wdrażaniu ekoprojektowania i etykietowania energetycznego
- LIFE-2022-CET-EE1st:** Poprawa potencjału operacyjnego zasady „Efektywność energetyczna przede wszystkim”
- LIFE-2022-CET-DEEPRENO:** W kierunku zasobów budynków zeroemisyjnych – wypracowanie modelowych rozwiązań wspomagających gruntowną renowację budynków

---

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/783 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) (OJ L 172, 17.5.2021, p.53)

² Decyzja wykonawcza Komisji C(2021)4997 z datą wejścia w życie dnia 9 lipca 2021 r., dotycząca finansowania Programu LIFE i przyjęcia Wieloletniego programu prac na lata 2021 - 2024.

- LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM:** Efektywność energetyczna i gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci - wdrażanie instrumentów w praktyce
- LIFE-2022-CET-BUSINESS:** Wspieranie sektora biznesu w przejściu na czystą energię
- LIFE-2022-CET-BUILDSKILLS:** Strategie budowania umiejętności i szkolenia z działań na rzecz zwiększenia zasobów budynków energooszczędnych
- LIFE-2022-CET-DH:** Włączenie niskotemperaturowych źródeł ciepła w postaci energii odnawialnej lub ciepła odpadowego do lokalnych wysokotemperaturowych systemów ciepłowniczych
- LIFE-2022-CET-HEATPUMPS:** Przyspieszenie popularyzacji i poprawa dostępności cenowej pomp ciepła poprzez zakupy i zaopatrzenie zbiorowe
- LIFE-2022-CET-MAINSTREAM:** Upowszechnianie inwestycji w zrównoważoną energię w sektorze finansowym
- LIFE-2022-CET-FINROUND:** Krajowe spotkania „okrągłego stołu” w sprawie finansowania inwestycji z zakresu zrównoważonej energii
- LIFE-2022-CET-INNOFIN:** Innowacyjne plany finansowania inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii
- LIFE-2022-CET-HOMERENO:** Zintegrowane usługi modernizacji budynków mieszkalnych
- LIFE-2022-CET-RENOPUB:** Tworzenie struktur ułatwiających zwiększenie tempa fali renowacji w sektorze publicznym
- LIFE-2022-CET-PDA:** Wsparcie w opracowaniu projektów inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii
- LIFE-2022-CET-ENERPOV:** Zagadnienie interwencji związanych z budownictwem w obszarach podatnych na zagrożenia zubożeniem energetycznym
- LIFE-2022-CET-ENERCOM:** Rozwijanie mechanizmów wspierania wspólnot energetycznych

Każdy wniosek w ramach tego naboru musi dotyczyć wyłącznie jednego z obszarów. Wnioskodawcy, którzy chcą złożyć wniosek w więcej niż jednym obszarze, muszą złożyć odrębne wnioski dla każdego z nich.

Zachęcamy Państwa do uważnego zapoznania się z **dokumentacją naboru**, w szczególności, do przeczytania niniejszego Zaproszenia do składania wniosków, Wzoru Umowy o Udzielenie Dotacji, [Instrukcji Unijnego Portalu Finansowania i Przetargów Online Podręcznika](#) oraz [Projektu Umowy o Udzielenie Dotacji UE - AGA](#).

W dokumentach tych znajdą Państwo wyjaśnienia i odpowiedzi na ewentualne pytania, związane z przygotowaniem wniosku:

- Dokument Naboru określa:
  - kontekst, cele, zakres, działania, które mogą otrzymać finansowanie oraz spodziewane wyniki (punkty 1 i 2)
  - harmonogram i dostępny budżet (punkty 3 i 4)
  - warunki dopuszczalności i kwalifikowalności (w tym dokumenty obowiązkowe;

- punkty 5 i 6)
  - kryteria zdolności finansowej i operacyjnej oraz wyłączenia (punkt 7)
  - procedurę oceny i przyznania dotacji (punkt 8)
  - kryteria przyznawania dofinansowania (punkt 9)
  - strukturę prawną i finansową umów dotacji (punkt 10)
  - sposób składania wniosków (punkt 11)
- Instrukcja Online określa:
- procedury rejestracji i składania wniosków online za pośrednictwem Portalu Finansowania i Przetargów UE („Portal”)
  - zalecenia w zakresie przygotowywania wniosków
- AGA - Umowa Dotacji wraz z komentarzami zawiera:
- uwagi szczegółowe, dotyczące wszystkich postanowień Umowy Dotacji, którą trzeba podpisać, aby uzyskać dotację (w tym kwalifikowalności kosztów, harmonogramu wypłat, zobowiązań dodatkowych itd.).

Zachęcamy także Państwa do korzystania z [bazy danych LIFE](#) w celu zapoznania się z listą projektów objętych dotąd finansowaniem. W ramach podprogramu Przejścia na czystą energię, informację nt. projektów dofinansowanych wcześniej (w ramach programu Horyzont 2020) można znaleźć na [stronie internetowej CORDIS](#).

1. Informacje dodatkowe

Co to jest Program LIFE?

Program LIFE to jedyny unijny program wspierający działania na rzecz środowiska i klimatu.

Stanowi zarazem jeden z głównych czynników realizacji Europejskiego Zielonego Ładu³, którego celem jest:

- przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo o nowoczesnej, zasobooszczędnej, konkurencyjnej gospodarce, która do roku 2050 ma wyeliminować emisję netto gazów cieplarnianych, której rozwój nie będzie jest zależny od zużycia surowców oraz
- ochrona, utrzymanie i rozwijanie kapitału naturalnego UE oraz ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli przed zagrożeniami i wpływami związanym ze środowiskiem i klimatem.

Program LIFE przyczyni się do realizacji tych priorytetów poprzez działania realizowane w ramach czterech podprogramów, w szczególności poprzez:

- stymulowanie i integrację wdrażania celów polityki UE na rzecz powstrzymania i odwrócenia utraty siedlisk gatunków żyjących dziko oraz utraty gatunków we wszystkich sektorach
- wspieranie procesu przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz ochrona i poprawa jakości zasobów naturalnych UE, w tym powietrza, gleby, wody i innych

---

³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład (COM [\(2019\)640](#) wersja ostateczna).

- wspieranie wdrażania ram polityki energetycznej i klimatycznej do roku 2030, unijnego celu neutralności dla klimatu do roku 2050 oraz nowej strategii UE na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz
- budowanie potencjału, stymulowanie inwestycji i wspieranie wdrażania polityki ukierunkowanej na efektywność energetyczną i rozwój odnawialnych źródeł energii na małą skalę.

W ramach Programu LIFE wyróżniamy dwa obszary i cztery podprogramy, które zostały opisane poniżej:

Obszar Środowisko, który obejmuje:

- podprogram „Przyroda i różnorodność biologiczna”
- podprogram „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia”

Obszar Działania na rzecz klimatu, który obejmuje:

- podprogram „Łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do nich”
- podprogram „Przejście na czystą energię”.

Przyroda i różnorodność biologiczna

Do szczegółowych celów podprogramu „Przyroda i różnorodność biologiczna” należą następujące cele:

- opracowywanie, demonstrowanie, promowanie i stymulowanie zwiększania skali innowacyjnych technik, metod i strategii (włącznie z rozwiązaniami tworzonymi w oparciu o przyrodę i podejściem ekosystemowym) na rzecz realizacji celów ustawodawstwa i polityki UE w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej oraz zwiększanie bazy wiedzy i wspieranie wdrażania dobrych praktyk, w tym poprzez wsparcie programu Natura 2000
- wspieranie rozwoju, wdrażania, monitorowania i egzekwowania ustawodawstwa UE i polityki w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej, m.in. poprzez poprawę zarządzania na wszystkich poziomach, w szczególności dzięki zwiększeniu potencjału podmiotów publicznych i prywatnych oraz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego
- pełnienie roli katalizatora we wprowadzaniu na dużą skalę skutecznych rozwiązań/ podejść w celu wdrażania ustawodawstwa i polityki UE w zakresie przyrody i różnorodności biologicznej poprzez powielanie wyników, integrowanie powiązanych ze sobą celów w ramach innych obszarów polityki oraz działań sektora publicznego i prywatnego, uruchamianie inwestycji oraz poprawę dostępu do finansowania.

Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia

Szczegółowe cele podprogramu „Gospodarka o obiegu zamkniętym i jakość życia” to:

- opracowywanie, demonstrowanie i promowanie innowacyjnych technik, metod i strategii na rzecz realizacji celów ustawodawstwa i polityki UE w zakresie środowiska oraz zwiększanie bazy wiedzy i, w stosownych przypadkach, wspieranie wdrażania dobrych praktyk
- wspieranie rozwoju, wdrażania, monitorowania i egzekwowania ustawodawstwa UE i polityki w zakresie środowiska, m.in. poprzez poprawę zarządzania na wszystkich poziomach, w szczególności dzięki zwiększeniu potencjału aktorów publicznych i prywatnych oraz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego
- pełnienie roli katalizatora we wprowadzaniu na wielką skalę skutecznych rozwiązań technicznych i związanych z polityką UE, mających na celu wdrażanie polityk unii w zakresie środowiska, poprzez integrowanie powiązanych ze sobą celów w ramach innych

obszarów polityki oraz działań sektora publicznego i prywatnego, uruchamianie inwestycji oraz poprawę dostępu do finansowania.

Celem tego podprogramu jest działanie na rzecz przejścia na gospodarkę zrównoważoną, o obiegu zamkniętym, wolną od substancji toksycznych, energooszczędną i odporną na zmiany klimatu oraz ochrony, odbudowy i poprawy jakości środowiska.

Przyczyni się on do realizacji priorytetów UE poprzez:

- ograniczanie zużycia zasobów i ułatwianie przejścia na gospodarkę zrównoważoną, o obiegu zamkniętym, wolną od substancji toksycznych, energooszczędną i odporną na zmiany klimatu
- tworzenie systemów o obiegu zamkniętym zgodnie z nowym Planem Działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym, szczególnie uwzględniających ukierunkowanie na zrównoważone produkty, materiały i sektory energochłonne oraz modele biznesowe o obiegu zamkniętym w celu utrzymania wartości
- zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów zgodnie z dyrektywą ramową o odpadach [2019/1004](#)⁴ i ograniczanie ilości odpadów niebezpiecznych, w kontekście zaangażowania UE w realizację [Konwencji bazylejskiej](#)⁵.
- poprawa gospodarki odpadami w zakresie gromadzenia i przechowywania odpadów, możliwości odzyskiwania surowców i utylizacji po zakończeniu eksploatacji, w tym na wyspach, gdzie z gospodarką odpadami wiążą się określone wyzwania
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i zapewnienie czystego powietrza mieszkańcom UE zgodnie z ustawodawstwem UE i celami Planu Działania na rzecz zerowego poziomu zanieczyszczeń
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu zbiorników wodnych w UE
- zapewnienie czystości wód powierzchniowych i podziemnych w ilościach wystarczających dla ludzi i innych gatunków, m.in. poprzez poprawę efektywności zużycia wody
- ograniczanie produkcji, użytkowania i emisji niebezpiecznych środków chemicznych oraz ekspozycji ludzi i środowiska na te substancje
- promowanie rozwoju, komercjalizacji i konsumpcji bezpiecznych i celowo zrównoważonych substancji, materiałów i produktów
- ograniczenie ekspozycji na szkodliwe poziomy hałas
- ochrona jakości gleby w UE, zapobieganie degradacji gleby dzięki zrównoważonym praktykom zarządzania glebą i gruntami, eliminowanie zanieczyszczenia gleby oraz zwiększanie potencjału poprawy jakości wody poprzez ograniczenie przesiąkania azotanów i ograniczanie emisji poprzez magazynowanie dwutlenku węgla.

Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich

Szczegółowe cele podprogramu „Łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do nich” to:

- opracowywanie, demonstrowanie i promowanie innowacyjnych technik, metod i strategii na rzecz realizacji celów ustawodawstwa i polityki UE w zakresie działań na rzecz klimatu oraz zwiększanie bazy wiedzy i, w stosownych przypadkach, wspieranie wdrażania dobrych praktyk
- wspieranie rozwoju, wdrażania, monitorowania i egzekwowania ustawodawstwa UE i polityki w zakresie działań na rzecz klimatu, m.in. poprzez poprawę zarządzania na

---

⁴ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/1004 z dnia 7 czerwca 2019 r. określająca zasady obliczania, weryfikacji i zgłaszania danych dotyczących odpadów zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE (Dz. Urz. L 163, 20 czerwca 2019 r., s. 66).

⁵ Konwencja bazylejska o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych

- wszystkich poziomach, w szczególności dzięki zwiększeniu potencjału aktorów publicznych i prywatnych oraz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego
- pełnienie roli katalizatora we wprowadzaniu na wielką skalę skutecznych rozwiązań technicznych i związanych z polityką UE, mających na celu wdrażanie ustawodawstwa i polityki UE w zakresie działań na rzecz klimatu, integrowanie powiązanych ze sobą celów w ramach innych obszarów polityki oraz działań sektora publicznego i prywatnego, uruchamianie inwestycji oraz poprawę dostępu do finansowania.

Podprogram przyczyni się do przekształcenia UE w społeczeństwo neutralne dla klimatu i odporne na jego zmiany poprzez wspieranie wdrażania polityki klimatycznej UE i przygotowanie UE na wyzwania związane z działaniami na rzecz klimatu w nadchodzących latach i dziesięcioleciach.

Przejście na czystą energię

Do szczegółowych celów podprogramu „Przejście na Czystą Energię” należą:

- opracowywanie, demonstrowanie i promowanie innowacyjnych technik, metod i strategii na rzecz realizacji celów ustawodawstwa i polityki UE w zakresie przejścia na zrównoważoną energię odnawialną i zwiększania efektywności energetycznej oraz zwiększanie bazy wiedzy i wspieranie wdrażania dobrych praktyk
- wspieranie rozwoju, wdrażania, monitorowania i egzekwowania ustawodawstwa UE i polityki w zakresie przejścia na zrównoważoną energię odnawialną i zwiększania efektywności energetycznej, m.in. poprzez poprawę zarządzania na wszystkich poziomach, w szczególności dzięki zwiększeniu potencjału podmiotów publicznych i prywatnych oraz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego
- pełnienie roli katalizatora we wprowadzaniu na wielką skalę skutecznych rozwiązań technicznych i związanych z polityką UE, mających na celu wdrażanie ustawodawstwa i polityki UE w zakresie przejścia na zrównoważoną energię odnawialną i zwiększanie efektywności energetycznej poprzez powielanie wyników, integrowanie powiązanych ze sobą celów w ramach innych obszarów polityki oraz działań sektora publicznego i prywatnego, uruchamianie inwestycji oraz poprawę dostępu do finansowania.

Celem niniejszego podprogramu jest również ułatwienie przejścia na gospodarkę efektywną energetycznie, bazującą na energii odnawialnej, neutralną dla klimatu i odporną na jego zmiany poprzez finansowanie koordynacji i działań wspierających w całej Europie. Celem tych działań, charakteryzujących się wysoką wartością dodaną dla UE, jest pokonanie barier rynkowych, które utrudniają społeczne i gospodarcze przejście na zrównoważoną energię, na ogół poprzez zaangażowanie małych i średnich interesariuszy, licznych podmiotów, w tym instytucji publicznych szczebla lokalnego i regionalnego oraz organizacji pozarządowych, a także konsumentów.

Podprogram przyczyni się do wdrażania związanych z energią działań w ramach Zielonego Ładu, włącznie z „Falą renowacji” - inicjatywą dla sektora budowlanego, kładąc zarazem nacisk na terytoria niepowiązane z sieciami europejskimi, takimi, jak najbardziej oddalone regiony UE. Przyczyni się on także do realizacji celów Sprawiedliwej Transformacji na terytoriach sąsiednich, jak i w odniesieniu do grup obywateli dotkniętych negatywnymi skutkami przejścia z paliw kopalnych na czystą energię, poprzez budowanie potencjału podmiotów i promowanie inwestycji w czystą energię, przede wszystkim w obszarze efektywności energetycznej i dostępnych lokalnie, zrównoważonych, odnawialnych źródeł energii. Działania związane z biopaliwami nie należą do zakresu.

2. Rodzaj działania - Cele - Tematy i priorytety - Działania objęte dofinansowaniem – Oczekiwane efekty

Typ działania

Tematy w ramach niniejszego naboru dotyczą Dotacji na Inne Działania (OAG) LIFE oraz Działań Koordynacyjnych i Wspierających (CSA).

Do Dotacji na Inne Działania (OAGs) zaliczają się:

- Działania Koordynacyjne i Wspierające (CSA) dla projektów dotyczących przejścia na energie odnawialne i zwiększania efektywności energetycznej poprzez łamanie barier rynkowych, działania w zakresie budowania potencjału, rozpowszechniania informacji i wiedzy oraz zwiększania świadomości; mogą to być dotacje udzielane bezpośrednio organom wyznaczonym przez Państwa Członkowskie
- Instrument małych dotacji na rzecz różnorodności biologicznej (BEST). Niewielkie dotacje (maksymalnie do 100 000 EUR) na projekty w Najbardziej Oddalonych Regionach UE oraz w Krajach i Terytoriach Zamorskich na ochronę różnorodności biologicznej, odnowę ekosystemów i zrównoważone korzystanie z usług ekosystemowych, włącznie z wdrażanymi w oparciu o ekosystem strategiami adaptacji do zmian klimatu i ich łagodzenia
- Projekty realizowane w ramach Wspólnot Wiedzy i Innowacji (KIC) EIT, które przyczyniają się do osiągnięcia celów i wdrażania Planu Działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym
- Projekty pilotażowe w ramach Nowego Europejskiego Bauhaus, ukierunkowane na określenie i stawienie czoła kluczowym wyzwaniom przekształcenia Europy w pierwszy kontynent neutralny klimatycznie w celu lepszego kształtowania przestrzeni, w której forma nie tylko podąża za funkcją, jak w przypadku historycznego ruchu Bauhaus, ale także przyczynia się do ochrony zasobów planety
- Dotacje na działania na rzecz organizacji wymienionych w Załączniku I do Rozporządzenia LIFE
- Projekty dodatkowe, opracowane pod kątem priorytetów legislacji i polityki UE określonych w wyniku konsultacji z Państwami Członkowskimi (PLP)
- Inne projekty szczególne realizowane przez określonych beneficjentów (Art. 195 Rozporządzenia finansowego UE).

Budowanie krajowych, regionalnych i lokalnych ram prowadzenia polityki wspierającej przejście na czystą energię

LIFE-2022-CET-LOCAL: Wsparcie techniczne planów i strategii przejścia na czystą energię w gminach i regionach

Cele

Celem tego tematu jest zapewnienie organom lokalnym i regionalnym niezbędnego potencjału do tworzenia i wdrażania planów i strategii zrównoważonego rozwoju na rzecz transformacji energetycznej. Aby skutecznie wspierać realizację unijnych celów energetycznych i klimatycznych, plany i strategie transformacji muszą mieć charakter zinstytucjonalizowany, międzysektorowy oraz muszą być dostosowane do poziomu innowacji, ambicji i określonego kontekstu geograficznego zaangażowanych w nie organów.

Władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w dążeniu UE do osiągnięcia celów klimatycznych i energetycznych wyznaczonych na rok 2030 w europejskim prawie o klimacie oraz w odpowiednich zmianach legislacyjnych w ramach pakietu 'Gotowi na 55'⁶,

---

⁶ Komunikat Komisji z dnia 14 lipca 2021 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu

jak również celu neutralności emisyjnej do roku 2050. Podmioty kształtujące politykę i organy administracyjne na szczeblach niższych niż krajowy muszą zaangażować się w efektywne planowanie i wdrażanie przejścia na czystą energię na podległych im obszarach, wykazując się bezprecedensowym poziomem ambicji i tempem działania na rzecz osiągnięcia długoterminowego celu neutralności emisyjnej. Władze lokalne i regionalne odgrywają także niezwykle ważną rolę w realizacji planu REPowerEU⁷, którego celem jest stopniowe zmniejszanie zależności UE od importu paliw kopalnych, ponieważ Państwa Członkowskie UE mają dziś więcej powodów niż kiedykolwiek, by dążyć do szybkiego przejścia na czystą energię.

Jednak w niektórych przypadkach, władze lokalne i regionalne nie są w stanie opracowywać i wdrażać planów i strategii w tym zakresie - dotyczy to niewielkich gmin, obszarów wiejskich i odizolowanych, a także regionów o intensywnej emisji, które pozostają w tyle we wdrażaniu przejścia na czystą energię, a mogłyby mieć potencjalnie duży wpływ na ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Wiele gmin wciąż wymaga wsparcia w opracowaniu średnio- i długoterminowych planów i strategii przejścia, w rodzaju Planów Działania na rzecz zrównoważonej energii i klimatu - SECAP - lub podobnych. Ponadto, istniejące plany i strategie trzeba dostosować do zaktualizowanych planów energetycznych i klimatycznych UE, a co za tym idzie, wdrożyć bardziej ambitne działania w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Dlatego konieczne jest rozwijanie i wzmacnianie umiejętności organów władzy lokalnej i regionalnej, na przykład poprzez programy szkoleniowe dla podmiotów kształtujących politykę i urzędników państwowych, które można dostosować do ich określonych potrzeb; poprzez rozwój trwałych struktur zdobywania wiedzy; lub też poprzez powielanie i rozwijanie dobrych praktyk i narzędzi informacyjnych itd.

Kolejnym wyzwaniem, przed którym stają niejednokrotnie organy lokalne i regionalne, jest holistyczne planowanie energetyczne, niezbędne, aby zrealizować proces przejścia na czystą energię. Skuteczne i sprawiedliwe przejście na czystą energię wymaga zintegrowanego podejścia do planowania i wdrażania odpowiednich środków przy wsparciu odpornych i trwałych struktur współpracy, jak również odpowiednich zasobów. Elementy te pozwolą na upowszechnienie celu neutralności emisji we wszystkich ważnych sektorach (wytwarzania i zużycia energii, budownictwa, ogrzewania lokalnego, mobilności i transportu, gospodarki gruntowej, odpadów, gospodarki wodnej, ochrony zdrowia itd.), co pozwoli zarówno na wzmocnienie polityki sektorowej, jak i zwiększenie skuteczności procesów planowania. Ponadto, włączenie w ten proces interesariuszy publicznych i prywatnych, w tym obywateli i/lub społeczności, ma kluczowe znaczenie dla konsolidacji trwałego zaangażowania politycznego, niezależnego od cykli wyborczych.

Plany i strategie przejścia na czystą energię powinny być ambitne (dostosowane do określonego kontekstu geograficznego, społecznego lub politycznego) i/lub powinny uwzględniać zastosowanie innowacyjnych środków w drodze lokalnych programów pilotażowych, np. w zakresie zarządzania przejściem, budżetów emisji dwutlenku węgla, decentralizacji wytwarzania energii czy zielonych zamówień publicznych. Ponadto, powinny one być w pełni zgodne z zasadą „Efektywność energetyczna przede wszystkim”; z Krajowymi Planami Energetycznymi i Klimatycznymi (NECP); europejskim Zielonym Ładem i związanymi z nim inicjatywami w rodzaju Fali Renowacji; z transpozycją do prawa krajowego ram legislacyjnych programu „Gotowi na 55” - w szczególności, przekształconej wersji dyrektywy o efektywności energetycznej, która wzywa gminy do tworzenia lokalnych planów ogrzewania i chłodzenia⁸; krajowych długoterminowych strategii renowacji;

Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gotowi na 55”: realizacja celu klimatycznego UE na rok 2030 na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej, [COM\(2021\) 550 wersja ostateczna](#)

⁷ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

⁸ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej, [COM\(2021\) 558](#)

Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu; Porozumienia Burmistrzów; Krajowych Planów Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Programów Regionalnych i Krajowych w ramach środków z Funduszu Spójności; misji programu Horyzont Europa w zakresie neutralnych klimatycznie i inteligentnych miast; planu REPowerEU na rzecz stopniowej eliminacji zależności UE od importu paliw kopalnych, a także wszelkich innych istotnych elementów ram unijnej i krajowej polityki klimatycznej i energetycznej, na rzecz osiągnięcia celów energetycznych i klimatycznych UE, wyznaczonych na lata 2030 i 2050.

Zakres

Wnioski powinny dotyczyć jednego lub obu następujących obszarów:

- Działania powinny zapewnić wsparcie dla władz regionalnych i lokalnych oraz przyczynić się do zwiększania ich zdolności do opracowywania, wdrażania i monitorowania ambitnych planów i strategii krótko- i średnioterminowych w zakresie czystej energii w perspektywie do roku 2030 - z potencjałem torowania drogi do osiągnięcia celu neutralności emisji wyznaczonego na rok 2050 - zgodnie z unijnymi i krajowymi celami i ramami działań dotyczących energii i klimatu. Działania powinny koncentrować się na wdrażaniu odpowiednich zestawów zadań, które pozwolą wyposażać władze lokalne w niezbędne umiejętności techniczne, prawne i socjalne lub rozwinąć te umiejętności.
- Działania powinny mieć na celu instytucjonalizację całościowego, zintegrowanego planowania energetycznego w oparciu o współpracę w strukturach organów lokalnych i regionalnych poprzez poszukiwanie rozwiązań, które sprzyjają zintegrowaniu działań na rzecz czystej energii - a tym samym redukcji zużycia paliw kopalnych - z innymi sektorami, przy wsparciu odpowiednich struktur współpracy. Celem jest profesjonalizacja i przyspieszenie procesów planowania i wdrażania oraz wspieranie wyższych ambicji, umożliwianie i zwiększanie współpracy i zaangażowania wszystkich ważnych interesariuszy publicznych i prywatnych.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów.

Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Proponowane projekty powinny wspierać władze lokalne i regionalne w przygotowaniu i wdrażaniu planów i strategii na rzecz przejścia na czystą energię.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba polityk/planów/strategii opracowanych dzięki działaniu.
- Liczba podmiotów kształtujących politykę/ urzędników państwowych o zwiększonym potencjale/ umiejętnościach.
- Liczba przykładów współpracy instytucjonalnej/ wymiany zasobów w obrębie organów państwowych i poza nimi, w tym pomiędzy instytucjami, z interesariuszami prywatnymi i/lub przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego.
- Liczba zaangażowanych w projekt interesariuszy publicznych i prywatnych.
- Zabezpieczenie zaangażowania politycznego i zasobów.
- Oszczędność energii pierwotnej i energia odnawialna wytworzona w wyniku projektu (w GWh/rok) uzyskana w wyniku realizacji planów/ strategii transformacji energetycznej objętych działaniem.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln

EUR).

Efekty te należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-POLICY: W kierunku efektywnego wdrażania kluczowych aktów legislacyjnych w obszarze zrównoważonej energii

Cele

W ramach pakietu „Gotowi na 55”, którego celem jest wdrożenie europejskiego Zielonego Ładu, Komisja zaproponowała szereg nowych środków w celu weryfikacji głównych elementów ustawodawstwa klimatycznego i energetycznego, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, dyrektywy w sprawie energii odnawialnej oraz dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W wyniku wprowadzonych zmian, ramy polityki zrównoważonej energii staną się bardziej restrykcyjne i ambitne. Jakkolwiek ramy legislacyjne zapewniają państwom członkowskim dużą elastyczność w opracowywaniu polityki stosownie do ich potrzeb i uwarunkowań, kluczowymi elementami ich wdrożenia pozostają prawidłowe śledzenie, prognozowanie i ewaluacja. Co istotne, ustawodawstwo jest ściśle powiązane ze sobą i wymaga wdrażania i raportowania w sposób zintegrowany i spójny.

W kontekście tych wyzwań, celem tematu jest wspieranie wdrażania głównych aktów legislacyjnych w obszarze zrównoważonej energii, w tym, w szczególności, dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (Zakres A), dyrektywy w sprawie energii odnawialnej (Zakres B) i dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Zakres C).

W roku 2022, nabór wniosków dotyczy Zakresu C, tzn. projektów działań wspierających wdrażanie dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.⁹

- Proszę zwrócić uwagę na fakt, że działania na rzecz wspierania polityki w obszarze efektywności energetycznej i energii odnawialnej stanowią również element innych obszarów wertykalnych.¹⁰

Zakres

Działania w tym obszarze powinny dotyczyć jednego lub kilku spośród następujących zagadnień:

- Promowanie i umożliwianie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk na obszarze poszczególnych Państw Członkowskich i pomiędzy nimi.

⁹ [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie efektywności energetycznej budynków \(europa.eu\)](#), zmieniona [Dyrektywa \(UE\) 2018/ Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej \(europa.eu\)](#)

¹⁰

- W związku z działaniami wdrażającymi zasadę „Efektywność energetyczna przede wszystkim”, zob. obszar LIFE-2022-CET-EE1st.
- W związku z działaniami dotyczącymi audytów energetycznych, zob. obszar LIFE-2022-CET-BUSINESS
- W związku z działaniami wspierającymi integrację energii odnawialnej lub energii grzewczej z odpadów w wysokotemperaturowych instalacjach grzewczych, zob. obszar LIFE-2022-CET-DH
- W związku z działaniami wspierającymi rozwój mechanizmów wspólnot energetycznych, zob. obszar LIFE-2022-CET-ENERCOM

- Zapewnienie wsparcia, doradztwa technicznego i narzędzi kontekstualizacji i uszczegółowienia wymogów, w znaczeniu ogólnym oraz w kontekście krajowym i regionalnym.
- Określenie zakresu, ocena i modelowanie efektów możliwości wdrażania zgodnie z wymaganiami legislacyjnymi UE, co przyczyni się do tworzenia bardziej efektywnej polityki.
- Wsparcie monitorowania i oceny wdrażania polityki.
- Opracowanie i stosowanie metodologii bardziej precyzyjnego mierzenia, obliczania i rozliczania wkładu w ramach określonych środków polityki i programów.
- Opracowywanie i wspieranie zintegrowanych metodologii dla obszarów i sektorów, które są przedmiotem różnych polityk i aktów legislacyjnych, w szczególności, metod zintegrowanego gromadzenia danych, obliczeń/księgowości, weryfikacji, monitorowania, ewaluacji i sprawozdawczości.
- Monitorowanie i modelowanie wpływu energetycznego i pozaenergetycznego rozwiązań zintegrowanych; gromadzenie danych dla sektora energetycznego i sektora budynków.

Zakres C - Wsparcie wdrażania dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków

Działania w ramach Zakresu C powinny być zgodne z kluczowymi założeniami i aspektami dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, w szczególności tymi, które objęte są znacznym zakresem zmian lub zostały wprowadzone niedawno w ramach przekształcenia pakietu „Gotowi na 55”.

Są to m.in. postanowienia związane ze standardami Minimalnej Efektywności Energetycznej, krajowymi planami renowacji budynków, paszportami renowacji, budynkami zeroemisyjnymi oraz infrastrukturą na rzecz zrównoważonej mobilności.

Proszę zwrócić uwagę na fakt, że działania z zakresu wsparcia projektowania i wdrażania polityki dotyczącej budynków stanowią również element innych obszarów wertykalnych.¹¹

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Dla zakresu C

Projekty powinny przynieść następujące efekty:

- Poprawa współpracy pomiędzy organami wdrażającymi w granicach Państw Członkowskich i pomiędzy nimi.
- Lepsze zrozumienie i większa wiedza organów administracji publicznej odpowiedzialnych za wdrażanie europejskiego prawodawstwa energetycznego.
- Skuteczniejsze wdrażanie postanowień, w tym lepsze planowanie, projektowanie i ocena narzędzi polityki.
- Bardziej konsekwentne wdrażanie przepisów w obszarze ustawodawstwa

---

¹¹

- W związku z działaniami wzmacniającymi ramy wspomagające gruntowną renowację, patrz obszar LIFE-2022-CET-DEEPRENO
- W związku z działaniami wspierającymi wdrażanie świadectw charakterystyki energetycznej, patrz obszar LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM
- W związku z działaniami wspierającymi wdrażanie wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, patrz obszar LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM
- W związku z działaniami wspierającymi wdrażanie przepisów dotyczących pomp ciepła, patrz obszar LIFE-2022-CET-HEATPUMPS

energetycznego, polityki energetycznej i sektorów energetycznych.

- Zastosowanie odpowiednich narzędzi i metod, zwiększających osiągalność i dostęp do danych; lepsza jakość danych i monitorowania.
- Stosowanie dokładniejszych metodologii obliczeń oraz pomiarów i weryfikacji, w tym w zakresie międzysektorowego zużycia energii.
- Poprawa jakości sprawozdawczości.
- Lepsze zrozumienie potencjału i barier rynkowych.
- Skuteczniejsze planowanie, np. sieci grzewczych i chłodniczych.
- Lepsze zrozumienie i pomiar wpływu oraz korzyści pozaenergetycznych, także w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Oszczędność energii pierwotnej/wytwarzanie energii odnawialnej, uruchomione dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty te należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-COMPLIANCE: Wsparcie dostawców i sprzedawców we wdrażaniu ekoprojektowania i etykietowania energetycznego

Cele

Ekoprojekty i etykietowanie energetyczne produktów związanych z energią cieszą się powszechnym wsparciem wśród dostawców, sprzedawców detalicznych, konsumentów i obywateli, jednak nieprzestrzeganie wymagań budzi znaczny i rosnący niepokój (np. ponad 70% produktów nie spełnia wymogów informacyjnych). Można zakładać, że przyczyną tego stanu rzeczy jest nie zła wola, ale brak świadomości, wiedzy lub szczegółowego zrozumienia przepisów przez podmioty gospodarcze. Celem tego działania jest zwiększenie świadomości przedsiębiorców w zakresie (istniejących) dostępnych zasobów, które mogą pomóc im spełnić te wymagania dzięki działalności informacyjnej i aktywnemu zaangażowaniu istotnych interesariuszy (wskazanych poniżej).

Zakres

Aby przyczynić się do rozwiązania tego problemu, proponowane działanie(a) powinno obejmować wdrożenie mechanizmu łączącego reaktywne i aktywne wsparcie podmiotów gospodarczych poprzez celowe i terminowe przekazywanie informacji, tak, aby zwiększyć ich świadomość, wiedzę oraz zrozumienie obowiązujących Rozporządzeń. Szczegółowy charakter działania należy opisać we wniosku, biorąc pod uwagę konieczność dotarcia do małych i średnich dostawców oraz sprzedawców detalicznych (np. nienależących do organizacji handlowych i/lub zlokalizowanych w odległych obszarach), na przykład, z informacjami dotyczącymi nowych etykiet energetycznych lub etykiet ze zmienioną skalą. Działania powinny mieć charakter zarówno reaktywny, jak i aktywny, i dotyczyć co najmniej następujących obszarów:

- Zwiększanie zdolności producentów, a w szczególności sprzedawców detalicznych w

zakresie przyszłych nowych etykiet ze zmienioną skalą lub innych ważnych zagadnień poprzez ukierunkowane, realizowane z odpowiednim wyprzedzeniem kampanie informacyjne i szkoleniowe, uwzględniając, a w stosownych przypadkach wykorzystując doświadczenie poprzednich projektów realizowanych w ramach Programu Horyzont 2020.

- Wykorzystanie lub adaptacja istniejących wytycznych technicznych i materiałów promocyjnych lub stworzenie nowych, stosownie do okoliczności. Projekt nie powinien obejmować opracowania ani też odpowiedzialności za interpretacje czy inne wytyczne w sprawie przepisów, ale raczej pomagać użytkownikom w odnajdywaniu już istniejących informacji (oraz kierować ich do odpowiednich organów krajowych, włącznie z organami nadzoru rynku lub Komisją, w związku z zagadnieniami, co do których nie opracowano dotąd odpowiedzi ani wytycznych).
- Rozpowszechnianie wiedzy na temat dostępnych wytycznych/ zasobów za pomocą odpowiednich kanałów (strony internetowe, poczta elektroniczna, webinary, udział w konferencjach, targi branżowe, mailing, stowarzyszenia branżowe, sieci specjalistyczne itd.), w tym na EPREL, w celu zwiększania świadomości ich istnienia wśród sprzedawców detalicznych i stymulowania ich potencjalnej roli w zakresie rozpowszechniania informacji.
- Uruchomienie pomocy telefonicznej w celu udzielania przedsiębiorcom odpowiedzi na ich pytania (które bywają zbyt szczegółowe, aby umożliwić im uzyskanie odpowiedzi w Punkcie Informacji Europejskiej Europe Direct). Pytania, na które nie udzielono dotąd autorytatywnych bądź jednoznacznych odpowiedzi, mogą podlegać rozpoznaniu jako takie oraz „eskalacji” do odpowiednich organów.

Aby zapewnić odpowiedniość udzielanych informacji, beneficjenci będą aktywnie kontaktować się z Komisją lub odpowiednimi władzami krajowymi, włącznie z organami odpowiedzialnymi za nadzór rynku, w stosownych przypadkach.

Wszyscy znaczący interesariusze (np. organizacje szczebla unijnego lub krajowego), których udział w skutecznym wdrażaniu działania jest niezbędny, powinni zostać w nie zaangażowani, w tym co najmniej:

- organizacje unijne reprezentujące odpowiednie podmioty gospodarcze z różnych sektorów (np. stowarzyszenia dostawców, sprzedawców detalicznych), łącznie co najmniej 5 partnerów, reprezentujących co najmniej 2/3 Państw Członkowskich.
- Organizacje unijne reprezentujące odpowiednie podmioty sektora publicznego i non-profit, łącznie co najmniej 2 partnerów reprezentujących konsumentów, NGO zajmujące się ochroną środowiska lub organizacje organów nadzoru rynku, łącznie reprezentujące co najmniej 2/3 Państw Członkowskich.

Należy umożliwić dostęp do (sieci) ekspertów posiadających wiedzę techniczną na temat odnośnych produktów, przepisów i norm, jak również szerszych ram prawnych. Konieczne jest zaopatrzenie projektu w niezbędne zasoby, aby skrócić do minimum czas udzielania odpowiedzi na pytania podmiotów korzystających z linii pomocy. Niezbędna jest także wiedza fachowa w zakresie komunikacji i rozpowszechniania informacji.

Proponowane działania mogą bazować na doświadczeniach pochodzących z innych, powiązanych programów i projektów.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Wnioski mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców lub przez wnioskodawców pochodzących z jednego kwalifikującego się kraju.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny zwiększyć zrozumienie przepisów w zakresie ekoprojektów i etykiet energetycznych przez podmioty gospodarcze oraz wzmocnić przestrzeganie tych przepisów. W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba podmiotów gospodarczych, które wzięły udział w projekcie i pozyskały informacje, które pozwoliły im lepiej zrozumieć nowe ustawodawstwo (np. nowe etykiety lub etykiety o zmienionej skali), co najmniej 5000 na każdy milion euro dofinansowania unijnego.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizację ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty te należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-EE1st: Poprawa potencjału operacyjnego zasady „Efektywność energetyczna przede wszystkim” Cele

„Efektywność energetyczna przede wszystkim” (Ee1st) to wiodąca zasada polityki klimatycznej i energetycznej UE od lat. Oznacza ona priorytetowe traktowanie efektywnych kosztowo środków osiągania efektywności energetycznej w kształtowaniu polityki energetycznej i przy podejmowaniu istotnych decyzji inwestycyjnych. Zasada ta została zdefiniowana w Rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną, które m.in. wymaga, aby państwa UE uwzględniły ją w Krajowych Planach Energetycznych i Klimatycznych (NECP). Bywa ona jednak często pomijana w istniejących programach planowania i inwestycji.

W związku z publikacją Zalecenia Komisji i Wytycznych w sprawie EE1st, konieczne jest wdrożenie skutecznych metod wspierania i monitorowania zastosowania EE1st¹² w praktyce w polityce, planowaniu oraz inwestycjach energetycznych i pozaenergetycznych oraz mierzenie jej wpływu na zużycie energii i efektywność energetyczną.

Zakres

Bazując na zrealizowanych i trwających projektach badawczych z zakresu efektywności energetycznej¹³, wdrażanych w ramach programu Horyzont 2020 w danym obszarze, działanie powinno odnosić się do jednego lub wielu spośród następujących aspektów:

- Opracowywanie efektywnych kosztowo metodologii z zastosowaniem podejścia systemowego i z uwzględnieniem szerszych korzyści ze stosowania energooszczędnych rozwiązań z perspektywy społecznej, dostarczających narzędzi i zaleceń w zakresie oceny środków efektywności energetycznej w sektorach energetycznych i pozaenergetycznych zgodnie z EE1st.

¹² Zalecenie Komisji w sprawie zasady Efektywność energetyczna przede wszystkim: od zasad do praktyki. Wytyczne i przykłady wdrażania w procesach podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i poza nim, [C\(2021\) 7014 wersja ostateczna](#).

¹³ W szczególności: H2020 ENEFIRST, H2020 MICAT, H2020 EERAdat, H2020 Odyssee Mure.

- Wspieranie ram i metodologii dalszej realizacji zasady na wszystkich szczeblach oraz ich integracja na wielu szczeblach rządowych.
- Wspieranie monitorowania i sprawozdawczości w zakresie zastosowania Ee1st na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz ocena wpływu decyzji z zakresu planowania, polityki i inwestycji na zużycie energii i efektywność energetyczną zgodnie z wymaganiami raportowania, np. określonymi w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną, a także poza zakresem tych wymagań.
- Wspieranie przenoszenia dobrych praktyk nadających priorytet środkom i projektom na rzecz efektywności energetycznej w stosunku do dodatkowych środków po stronie podaży na szczeblu krajowym i lokalnym w ramach projektów pilotażowych.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny skutkować zastosowaniem zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” zgodnie z Zaleceniem i Wytycznymi Komisji Europejskiej oraz przynieść następujące osiągnięcia:

- Nowe lub zaktualizowane metodologie oceny korzyści kosztowych rozwiązań efektywnych energetycznie w podejmowaniu decyzji z zakresu polityki, planowania i inwestycji w obszarze energetycznym i pozaenergetycznym.
- Zaktualizowane procedury stosowania Ee1st i programy pilotażowe wdrażające dobre praktyki.
- Nowe lub zaktualizowane schematy monitorowania dla potrzeb sprawozdawczości w zakresie wdrażania Ee1st na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty te należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

Przyspieszenie procesu wprowadzania nowych technologii, cyfryzacji, nowych usług i modeli biznesowych oraz rozwój związanych z nimi umiejętności zawodowych na rynku

LIFE-2022-CET-DEEPRENO: W kierunku zasobów budynków zeroemisyjnych – wypracowanie modelowych rozwiązań wspomagających gruntowną renowację budynków

Cele

Sektor budowlany odpowiada za więcej niż jedną trzecią emisji gazów cieplarnianych w UE

w związku ze zużyciem energii. W Strategii Fala Renowacji¹⁴ wyznaczono cel co najmniej podwojenia rocznego wskaźnika renowacji energetycznej budynków do roku 2030 oraz podwyższenia poziomu oszczędności energii, generowanych dzięki renowacjom budynków, w szczególności poprzez gruntowną modernizację. Projekt przekształconej EPBD¹⁵ zawiera definicje prawne „gruntownej modernizacji” oraz „gruntownej modernizacji etapowej” jako długoterminowego celu modernizacji budynków, prowadzącego do osiągnięcia zeroemisyjnych zasobów budowlanych do roku 2050.

Gruntowna modernizacja, zwłaszcza w przypadku budynków o najgorszych parametrach energetycznych, odgrywa znaczącą rolę w planie REPowerEU¹⁶ stopniowego uniezależnienia UE od importu paliw kopalnych poprzez drastyczne ograniczenie popytu na energię, ze szczególnym uwzględnieniem energii grzewczej. Gruntowna modernizacja może także okazać się szansą przejścia na instalacje grzewcze i chłodnicze wykorzystujące energię odnawialną.

Celem tego tematu jest poprawa efektywności energetycznej dzięki renowacjom budynków, jak i zwiększenie liczby „gruntownych modernizacji”. Wymaga to usunięcia barier utrudniających gruntowną modernizację, obecnych na różnych szczeblach.

W przypadku, gdy gruntowna modernizacja nie może zostać przeprowadzona jednoetapowo, możliwe jest wdrożenie tego procesu w podziale na etapy, co należy promować w polityce państwowej. Oznacza to, że wdrożone środki są zgodne z długoterminową strategią gruntownej modernizacji budynku, co pozwala uniknąć efektu „lock-in” (zablokowania). Paszporty renowacji mają kluczowe znaczenie dla wspierania gruntownej renowacji, a projekt przekształcenia EPBD przyczynia się do stworzenia ram dla ich wprowadzenia przez Państwa Członkowskie. Ich wprowadzenie musi być objęte wsparciem udzielanym w powiązaniu ze świadectwami charakterystyki energetycznej oraz punktami kompleksowej obsługi w zakresie modernizacji budynków.

Ramy prawne (obejmujące m.in., ale nie wyłącznie gruntowną modernizację) mogą także stanowić przeszkodę w realizacji projektów renowacji energetycznej. Może to być związane m.in. ze stanem prawnym i zasadami podejmowania decyzji w przypadku współwłasności, umożliwiającymi wprowadzenie zasad i procedur dotyczących izolacji zewnętrznej, zachęt dzielonych pomiędzy najemcę i wynajmującego itd. Jakkolwiek w wielu regionach i Państwach Członkowskich wprowadzono już szereg rozwiązań, nadal istnieje potrzeba wsparcia organów państwowych w ulepszeniu ram prawnych modernizacji budynków, co pozwoli poprawić wskaźnik modernizacji i zwiększyć oszczędność energii.

Wiele programów finansowania publicznego modernizacji budynków nie promuje (etapowej) gruntownej modernizacji, co prowadzi na ogół do niewielkiej lub umiarkowanej oszczędności energii. Należy przeanalizować i poprawić podział środków publicznych, kładąc nacisk na długoterminowy cel zeroemisyjnego zasobu budowlanego na rok 2050, w szczególności zaś na aspekty związane ze środkami kwalifikowalnymi oraz zaangażowaniem finansowania prywatnego, aby zmaksymalizować korzyść związaną z nakładami ze środków publicznych. Konieczne jest przeprowadzenie analiz porównawczych i skorzystanie ze wsparcia ekspertów na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

Gruntowna modernizacja wymaga koordynacji wszystkich branż uczestniczących w

¹⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Fala Renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, [COM\(2020\) 662 wersja ostateczna](#)

¹⁵ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (przekształcony), [COM\(2021\) 802 wersja ostateczna](#)

¹⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

projekcie renowacji. W zależności od lokalnych struktur rynkowych (główni wykonawcy kontra indywidualni rzemieślnicy), brak koordynacji może skutkować zwiększeniem kosztów, większym obciążeniem właściciela budynku i niższą efektywnością energetyczną, co będzie skutkowało powstaniem negatywnych przykładów gruntownej modernizacji. Małe i średnie przedsiębiorstwa potrzebują wsparcia w tworzeniu wspólnej oferty z innymi branżami.

Zakres

Propozycja powinna zwiększać absorpcję gruntownej modernizacji poprzez nacisk na jeden z wymienionych poniżej obszarów; fakt, że projekt dotyczy kilku obszarów, nie musi oznaczać uzyskania wyższej punktacji.

Bez względu na wybrany obszar (obszary), projekty powinny być dostosowane do obszaru działania w kontekście segmentu budowlanego (segmentów), typologii, strefy klimatycznej (stref), a także uwarunkowań prawnych, administracyjnych, gospodarczych, rynkowych czy społecznych, oraz odpowiednio dostosowane do inicjatyw krajowych i/lub lokalnych, które już powstały lub są w trakcie realizacji. Wnioski powinny także uwzględniać kluczowych interesariuszy, związanych z planowanym działaniem, i uzasadnienie proponowanych strategii.

1. Paszporty renowacji:

Wnioski powinny ułatwiać wprowadzenie paszportów renowacji dla budynków, wskazywać jasno kierunek modernizacji etapowej, pomagając właścicielom nieruchomości i inwestorom w wybraniu najlepszego harmonogramu i zakresu interwencji. Wnioski powinny obejmować metody i rozwiązania z zakresu modernizacji, które będą niezawodne, konkurencyjne kosztowo i tanie, a zarazem w minimalnym stopniu zakłócające użytkowanie budynków. Należy także wziąć pod uwagę aspekty niezwiązane z energią, takie, jak zdrowe warunki panujące we wnętrzach, wygoda, bezpieczeństwo pożarowe czy sejsmiczne. Wnioski powinny być skoordynowane z już wdrażanymi programami wsparcia i finansowania, punktami kompleksowej obsługi, a także uwzględniać, w miarę możliwości i potrzeb, metody modernizacji przemysłowej.

Wnioski powinny wpasowywać się w ramy ustawodawstwa unijnego i krajowego w zakresie wprowadzania paszportów renowacji. Należy uwzględnić wzajemne powiązania pomiędzy paszportami renowacji i zmianą zasad funkcjonowania świadectw charakterystyki energetycznej zgodnie z proponowanym przekształceniem EPBD [dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków].

2. Przystosowanie ram prawnych, administracyjnych i finansowych gruntownej modernizacji:

Wnioski powinny promować ewolucyjne zmiany, które przyczynią się do eliminowania barier utrudniających renowację energetyczną. Mogą to być m.in.: adaptacja ram prawnych i regulacyjnych; adaptacja procedur administracyjnych; adaptacja zasad organizacji przetargów, adaptacja istniejących programów wsparcia, ramy finansowania, włącznie z obowiązkami w zakresie efektywności energetycznej (przekształcenie EED¹⁷), na rzecz realizacji celów w zakresie modernizacji budynków, przyjętych na lata 2030 i 2050.

Wnioski powinny jasno określać bariery i terytoria (na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym), których będą dotyczyły. Odpowiednie organy publiczne powinny uczestniczyć w działaniach podjętych w ramach projektu, aby zagwarantować wdrożenie proponowanych zmian. Wnioski powinny zapewnić analizę i wsparcie organów w oszacowaniu skuteczności

¹⁷ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności energetycznej (zmieniony), [COM\(2021\) 558 wersja ostateczna](#)

przyjętych ram i proponowanych zmian pod względem potencjału oszczędności energii, jak i innych uwarunkowań.

Działania powinny być skoncentrowane na gruntownej modernizacji, jednak w stosownych przypadkach powinny również dotyczyć ogólnego zakresu modernizacji energetycznej.

3. Poprawa koordynacji działań podmiotów rynkowych na rzecz gruntownej modernizacji:

Wnioski powinny być ukierunkowane na znoszenie barier gruntownej modernizacji, związanych z brakiem koordynacji działań różnych podmiotów, zaangażowanych w roboty modernizacyjne po stronie podaży, ze szczególnym uwzględnieniem poszczególnych MŚP i rzemieślników. Działania powinny promować nawiązywanie partnerstw i konsorcjów, które będą w stanie wdrażać modele biznesowe i modele długoterminowej współpracy pomiędzy firmami/ rzemieślnikami realizującymi projekty gruntownej modernizacji, włącznie z przechodzeniem na efektywne instalacje grzewcze i chłodnicze bazujące na energii odnawialnej, poprzez obniżanie ryzyka i kosztów transakcji z punktu widzenia firm. M. in. może to oznaczać standaryzację zobowiązań kontraktowych w przypadku robót niskiej jakości, szkolenia w różnych branżach ukierunkowane na opracowanie wspólnych ofert i projektów, poprawę jakości wymiany informacji pomiędzy firmami, prezentację zintegrowanych ofert gruntownej modernizacji, skierowanych do potencjalnych klientów, itd. Wnioski powinny gwarantować absorpcję osiągniętych wyników przez docelowe rynki regionalne lub krajowe, na przykład, dzięki uczestnictwu profesjonalnych organizacji branżowych.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,75 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny przyczynić się do wdrożenia koncepcji paszportów renowacji budynków, co zapewni wsparcie dla etapowej gruntownej modernizacji; ulepszenie ram prawnych, strategicznych i finansowych na rzecz gruntownej modernizacji energetycznej budynków; lepszą i/lub nową współpracę, partnerstwa i konsorcja pomiędzy różnymi branżami i grupami specjalistów na rzecz gruntownej modernizacji wysokiej jakości, włącznie z przechodzeniem na systemy grzewcze i chłodnicze o wysokiej efektywności, bazujące na energii odnawialnej.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Zwiększenie wskaźnika modernizacji i liczby gruntownych modernizacji na obszarze terytoriów docelowych.
  - Liczba budynków objętych paszportami renowacji.
- Liczba organów państwowych, które zmieniły swoje ramy prawne, strategiczne i finansowe oraz populacja, którą obsługują.
- Liczba spółek prywatnych, odnoszących korzyści dzięki lepszej koordynacji na rzecz projektów gruntownej modernizacji.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizacje ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM: Efektywność energetyczna i gotowość budynków do obsługi inteligentnych sieci - wdrażanie instrumentów w praktyce

Cele

Świadectwa charakterystyki energetycznej (EPC) stanowią kluczowy element dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Pozwalają one uzyskać przejrzyste informacje na temat efektywności energetycznej budynku oraz zidentyfikować możliwości ulepszeń efektywnych kosztowo. Są także istotnym źródłem danych na temat efektywności energetycznej zasobu budowlanego.

Mimo istotności EPC jako instrumentu waloryzacji efektywności energetycznej, ich wdrażanie napotyka na liczne luki i braki. Przykładowo, pokrycie EPC jest stosunkowo niskie; często nie są odpowiednio reklamowane. Metodologie obliczania i oceny EPC są w dużej mierze niezharmonizowane; ponadto, utworzenie, szkolenie i kontrola jakości doradców/ audytorów energetycznych nie przebiega zgodnie z ustalonymi standardami. Co więcej, wiele aspektów, które wpływają na efektywność budynku pozostaje nieodzwierciedlonych w aktualnie stosowanych EPC. Wszystkie te czynniki wpływają na wiarygodność EPC oraz zaufanie do nich. Jednocześnie, badania wykazały, że nowe technologie mogą znacząco przyczynić się do bardziej dokładnego i aktualnego określania efektywności energetycznej w oparciu o faktyczne dane budynku.

W ramach europejskiego Zielonego Ładu przewidziano zaostrzenie zasad polityki dotyczącej budynków. Komisja Europejska zaproponowała poprawę jakości i zakresu informacji zawartych w EPC oraz zwiększenie ich spójności w poszczególnych Państwach Członkowskich, przykładowo, poprzez wprowadzenie zharmonizowanej skali i szablonu EPC oraz skrócenie okresu ich ważności dla budynków o najniższych parametrach z 5 do 10 lat. Jeśli chodzi o wskaźnik gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, Komisja zaproponowała, aby stał się on obowiązkowy dla budynków innych niż mieszkalne, wyposażonych w duże instalacje grzewcze.¹⁸

Zaprojektowanie i skuteczne wdrożenie poszczególnych instrumentów ma tu największe znaczenie. Dodatkowo, aby wykorzystać efekt synergii, należy jednak także zsynchronizować i lepiej dopasować do siebie poszczególne narzędzia, co przyczyni się do zwiększenia spójności oraz ograniczenia kosztów transakcji.

W tym kontekście, obszar ten dotyczy działań, które a) wspierają skuteczne projektowanie i wdrażanie polityki w zakresie świadectw charakterystyki energetycznej i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, oraz poprawę synergii instrumentów oceny i przekazywania danych dotyczących budynków, oraz b) sprzyjają absorpcji tych instrumentów przez rynek dzięki wdrożeniu odpowiednich metodologii, narzędzi i procesów, dotyczących kluczowych interesariuszy.

Zakres

Wnioski powinny skupiać się na jednym z dwóch zakresów, opisanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie. Jeśli wniosek dotyczy wybranych elementów obu zakresów, należy uzasadnić ten fakt.

Zakres A - Wspieranie Państw Członkowskich i ich organów wykonawczych

Działania powinny wspierać Państwa Członkowskie i ich organy wykonawcze we wdrażaniu Świadectw Charakterystyki Energetycznej oraz Wskaźnika Gotowości Budynków do Obsługi Inteligentnych Sieci, zgodnie z postanowieniami dyrektywy 2010/31/WE, powiązanych z nią

---

¹⁸ Budynki o znamionowej mocy użytecznej systemu ogrzewania/ wentylacji powyżej 290 kW.

aktów delegowanych¹⁹ oraz planowanych zmian w treści dyrektywy. Zakres ten obejmuje wszystkie etapy tworzenia, wdrażania i oceny polityki.

W ujęciu bardziej szczegółowym, działania powinny zapewniać wsparcie i doradztwo techniczne w jednym lub wielu spośród następujących aspektów:

- kontekstualizacja wymogów odpowiednio do warunków krajowych, włącznie z opracowaniem koncepcji i projektu aspektów o szczególnym znaczeniu dla uwarunkowań krajowych, tak, aby instrumenty zyskały na skuteczności i znaczeniu oraz stały się bardziej przyjazne dla użytkowników.
- ocena możliwości kształtowania polityki i ich skutków.
- testy ex-ante przyjętych strategii i koordynowanie działań kluczowych interesariuszy, aby zapewnić jak najlepsze dopasowanie zasad polityki do warunków rynkowych.
- poprawa metodologii gromadzenia, agregacji i analizy danych, m.in. w kontekście opracowania odpowiednich krajowych baz danych, włącznie z ich wykorzystaniem przez instytucje finansowe na rzecz zmniejszenia ryzyka finansowania efektywności energetycznej i renowacji budynków.
- integracja EPC ze wskaźnikiem gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, np. w związku z perspektywą
  - o integracji metodologii oceny efektywności energetycznej
  - o połączenia i wizualizacji danych w sposób najlepiej dostosowany do potrzeb użytkowników.
- koordynacji metodologicznej EPC z innymi narzędziami gromadzenia danych i planowania, ze szczególnym uwzględnieniem Paszportów Renowacji i Dzienników Cyfrowych, w celu zwiększenia spójności.
- Konkretnie dla EPC,
  - o opracowania metodologii wprowadzenia EPC na większą skalę, włącznie z identyfikacją, mapowaniem i klasyfikacją budynków o najgorszych wskaźnikach.
  - o dopracowania i aktualizacji metodologii obliczania EPC, m.in. w świetle bardziej zharmonizowanego podejścia i na podstawie bieżącego zużycia.
  - o opracowania narzędzi i platform centralnych, umożliwiających bardziej interaktywne i dynamiczne wykorzystanie EPC oraz danych ujętych w EPC i innych instrumentach udostępniania danych.
- Konkretnie dla SRI,
  - o określenia sposobów wdrażania i dobrych praktyk oraz wymiany doświadczeń z Państwami Członkowskimi, które rozpoczęły już wdrażanie wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci.

Zakres B - Wsparcie absorpcji przez rynek Świadczeń Charakterystyki Energetycznej i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci

Działania powinny poprawić absorpcję przez rynek świadczeń charakterystyki energetycznej oraz wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci i sprzyjać synergii ich wdrażania w obrębie różnych instrumentów gromadzenia i oceny danych.

Działania powinny obejmować np.:

- Opracowanie, testy i promowanie strategii integracji procedur wdrażania EPC i innych instrumentów, ze szczególnym uwzględnieniem SRI, na przykład w zakresie gromadzenia i wykorzystywania informacji o budynkach oraz w zakresie certyfikacji i kontroli jakości w ramach różnych programów.

¹⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) [2020/2155](#) z dnia 14 października 2020 r. uzupełniające dyrektywę (UE) 2010/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady poprzez utworzenie opcjonalnego wspólnego programu Unii Europejskiej do oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz Rozporządzenia 2020/2155 i Rozporządzenie wdrażające Komisji [2020/2156](#) z dnia 14 października 2020 r., określające szczegółowo modalności techniczne skutecznego wdrożenia opcjonalnego wspólnego programu Unii Europejskiej do oceny gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci

- Poprawę kwalifikacji oraz szkolenie audytorów, w szczególności w celu opracowania i testowania wspólnych programów szkoleń dla audytorów EPC/ SRI.
- Poprawę synergii i powiązań pomiędzy kontrolami i audytami prowadzonymi dla EPC, także w celu poprawy efektywności kosztowej instrumentów.
- Wkład w waloryzację EPC i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz zwiększenie ich istotności w podejmowanych decyzjach inwestycyjnych; w tym zakresie, demonstrowanie wartości rynkowej świadectw charakterystyki energetycznej i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci oraz wzmacnianie powiązań pomiędzy tymi instrumentami a wyceną nieruchomości oraz dostępem do finansowania.
- Wspieranie absorpcji EPC i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci przez rynek poprzez inicjatywy zwiększające widoczność i wiarygodność tych instrumentów.
- Angażowanie kluczowych podmiotów branży budowlanej, takich jak spółdzielnie mieszkaniowe, sektor nieruchomości, organy państwowe w promocję skutecznego wdrażania EPC i uruchomienia SRI.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny przynieść następujące efekty:

- Skuteczniejsze i bardziej ambitne wdrażanie przepisów związanych ze świadectwami charakterystyki energetycznej i wskaźnikiem gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, m.in. w kontekście poprawy ram polityki.
- Poprawa struktury tych instrumentów dla zwiększenia ich skuteczności, istotności i łatwości użytkowania oraz zapewnienie ich większej akceptacji przez użytkowników.
- Wyższy poziom spójności różnych narzędzi gromadzenia danych, opracowanych w celu wizualizacji bieżącej i planowej efektywności energetycznej budynków i stopnia ich przystosowania do obsługi inteligentnych sieci.
- Większa spójność pomiędzy poszczególnymi Państwami Członkowskimi w zakresie wdrażanej polityki oraz metod obliczania i gromadzenia danych.
- Stosowanie bardziej spójnych metodologii i narzędzi, np. gromadzenia i obliczania danych, zarówno w zakresie poszczególnych instrumentów, jak i pomiędzy nimi; poprawa jakości monitoringu.
- Wyższa jakość, przejrzystość i efektywność kosztowa procedur oceny dla potrzeb świadectw charakterystyki energetycznej i wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci; lepsze wykorzystanie synergii pomiędzy instrumentami.
- Szerzej zakrojona i szybsza absorpcja świadectw charakterystyki energetycznej i SRI przez rynek, włącznie z uwzględnieniem EPC i SRI w większym stopniu w waloryzacji budynków i portfeli nieruchomości.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty te należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) – 95%

LIFE-2022-CET-BUSINESS: Wspieranie sektora biznesu w przejściu na czystą energię

Cele

Przyspieszenie przechodzenia spółek unijnych na model zrównoważonego rozwoju to jeden z ambitnych celów europejskiego Zielonego Ładu w związku z licznymi barierami, które utrudniają wprowadzanie środków efektywności energetycznej. W roku 2019, sektory przemysłu i usług odpowiadały za niemal 40% końcowego łącznego zużycia energii w UE-27 (odpowiednio 25,6% i 13,7%). Ponadto, zgodnie z planem REPowerEU²⁰, zakładającym eliminację zależności UE od importu paliw kopalnych, przyspieszenie przejścia spółek unijnych na czystą energię poprzez lepszą absorpcję audytów energetycznych i strategii współpracy może znacząco zmniejszyć import paliw przez UE.

W ostatnich latach, audyty energetyczne okazały się skutecznym narzędziem zwalczania przepaści informacyjnej, która stanowi jedną z głównych barier efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach. W tym celu wprowadzono art. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej²¹, który odegrał kluczową rolę w promowaniu audytów energetycznych w Państwach Członkowskich. Jednakże, jak wykazało badanie²² opublikowane ostatnio przez CINEA, faktyczne oszczędności energetyczne osiągnięte przez firmy po audytach energetycznych są nadal ograniczone. Dodatkowe bariery, które należy pokonać, mogą obejmować ograniczenia w zakresie środków finansowych, zasobów ludzkich i fachowej wiedzy. Jednym z czynników, które odgrywają pozytywną rolę we wdrażaniu zaleceń z audytów energetycznych jest poprawa dostępności strukturalnych usług wsparcia, dostosowanych do potrzeb poszczególnych firm. W istocie, w zależności od sektora rynku, intensywności zużycia energii, rozmiaru i/lub terytorium, ich potrzeby we wdrażaniu środków efektywności energetycznej, a także - w stosownych przypadkach - przechodzenia na źródła energii odnawialnej - mogą być zróżnicowane. Międzynarodowe i europejskie standardy audytów energetycznych i kompetencje audytorów energetycznych mogą także odegrać pozytywną rolę w zapewnianiu wysokiej jakości audytów energetycznych oraz przekonaniu zarządów firm o strategicznym znaczeniu wdrażania wynikających z nich zaleceń.

Ponadto, jak podkreślono także w założeniach Nowej Strategii Przemysłowej, osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050 będzie wymagało pełnej mobilizacji i głębszej współpracy pomiędzy wszystkimi graczami, działającymi w ramach różnych łańcuchów wartości. Ekspozycja na ceny energii, wzrost konkurencji globalnej, jak i potencjalne ryzyka przejścia w związku ze zmieniającymi się regulacjami, popytem rynkowym i kryteriami przetargowymi po stronie nabywców/dostawców wywierają coraz większą presję na firmy unijne. Aby zwiększyć swoją odporność, konkurencyjność i atrakcyjność rynkową, firmy powinny w coraz większym stopniu przechodzić na zrównoważone łańcuchy wartości na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim.

Celem ogólnym tego tematu jest zwiększenie absorpcji rynkowej efektywnych kosztowo środków efektywności energetycznej, a w stosownych przypadkach - energii odnawialnej i pomp ciepła wśród firm unijnych poprzez wdrożenie środków wskazywanych w audytach

²⁰ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

²¹ Dyrektywa 2012/27/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmieniająca dyrektywy nr 2009/125/WE i 2010/30/UE i uchylająca dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE wraz ze zmianami wprowadzonymi przez dyrektywę (UE) 2018/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2018 r., [EUR-Lex - 32018L2002 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

²² <https://cinea.ec.europa.eu/system/files/2021-10/1%20EASME%20CINEA%2041%20Final%20Report%20FINAL.pdf>

energetycznych LUB poprzez wdrożenie modeli biznesowych zrównoważonego łańcucha wartości.

Zakres

Wnioski powinny dotyczyć **jednego** z dwóch zakresów wskazanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie.

Zakres A: Promowanie ekosystemu sprzyjającego audytom energetycznym

Celem tego zakresu jest popularyzacja ekosystemu audytów energetycznych w celu wspierania wdrażania przez firmy efektywnych kosztowo środków zgodnie z zaleceniami z audytów energetycznych.

Wnioski powinny jednoznacznie koncentrować się na jednym z następujących zagadnień:

- Absorpcja zaleceń z audytów energetycznych. Wnioski powinny dotyczyć wdrożenia zintegrowanych usług wsparcia, dostosowanych do charakterystyki poszczególnych firm uczestniczących (np. skan energetyczny i/lub, jeśli nie jest dostępny, szczegółowy audyt energetyczny, kwantyfikacja korzyści pozaenergetycznych, rozwój koncepcji inwestycyjnej, dostęp do finansowania publicznego/prywatnego, doradztwo techniczne, dalsze postępowanie) w celu wdrożenia krótko-, średnio- lub długoterminowych środków zgodnie z zaleceniami z audytu energetycznego. Na poziomie lokalnym, w stosownych przypadkach, wnioski powinny przewidywać udzielenie wsparcia operacyjnego grupom przedsiębiorstw (np. łączenie i opracowywanie projektów, odpowiedni sektor/lokalne analizy porównawcze, wspólne procedury przetargowe, kontakt z ESCO i inwestorami prywatnymi).
- Wysokiej jakości audyty energetyczne. Zgodnie z proponowanymi przepisami przekształconej EED, wnioski powinny przyczyniać się do poprawy krajowych i unijnych ram audytów energetycznych. Chodzi tu m.in. o minimalne kryteria odzwierciedlające dobre praktyki, uwzględnienie korzyści pozaenergetycznych i wsparcie decyzji inwestycyjnych, ale także programów certyfikacji i/lub równorzędnej kwalifikacji audytorów energetycznych oraz odpowiednich programów szkoleń na podstawie solidnej analizy luk w umiejętnościach na szczeblu krajowym. Mechanizmy kontroli i monitoringu/ systemy dalszych działań na rzecz poprawy jakości audytów oraz centralizacji i harmonizacji danych z audytów także powinny być brane pod uwagę, np. tworzenie baz danych z audytów energetycznych na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym. Działania powinny angażować organizacje krajowe we wdrażanie zmian w audytach energetycznych (np. agencje ds. energetyki), organizacje branżowe i akredytacyjne, a także innych ważnych interesariuszy. Oprócz opracowania rekomendacji, zaleca się, aby wnioski obejmowały rozpoczęcie ich wdrażania w trakcie realizacji projektu.

Poza ukierunkowaniem na w/w problemy, wnioski mogą także odnosić się do poprawy korporacyjnej kultury energetycznej, aby ułatwić absorpcję zaleceń z audytów energetycznych i podejmowanych w związku z nimi działań. Projekt powinien przynieść efekt w postaci zmiany zachowań na poziomie korporacji dzięki wykazaniu istotności biznesowej wdrożenia konkretnych środków, takich jak kryteria zrównoważonych zamówień publicznych, zielone zarządzanie i przedsiębiorczość wewnętrzna, oddolne, wewnętrzne inicjatywy ekologiczne, systemy zarządzania energią generujące widoczną poprawę efektywności energetycznej.

Zakres B: Odblokowanie potencjału efektywności energetycznej i energii odnawialnej na poziomie łańcucha wartości

Wnioski składane w ramach tego zakresu powinny sprzyjać absorpcji rynkowej środków efektywności energetycznej, w tym, stosownie do okoliczności, korzystania z energii odnawialnej oraz wykorzystania pomp ciepła na poziomie łańcucha wartości.

Wnioski powinny obejmować działania, których celem jest zwiększenie zainteresowania, świadomości, wiedzy i know-how (np. poprzez organizację okrągłych stołów na poziomie sektora lub terytorium) w zakresie licznych korzyści płynących z zastosowania strategii współpracy pomiędzy dużymi i małymi firmami działającymi w obrębie tego samego łańcucha wartości (np. ograniczenie kosztów operacyjnych/ kosztów transakcji, zmniejszenie zagrożeń związanych z energią, łatwiejszy dostęp do finansowania, mocniejsza oferta wartości).

Ponadto, wnioskodawcy powinni określić, przeanalizować i przeprowadzić walidację wykonalnych ekonomicznie modeli biznesowych (na podstawie faktycznych interakcji z firmami uczestniczącymi), aby udokumentować istotność strategii opartej o łańcuch wartości dla tworzenia wartości dodanej dla każdego z zaangażowanych podmiotów (np. nabywców/dostawców/użytkowników końcowych), a także dla rozwiązania problemu niewykorzystanego potencjału efektywności energetycznej i energii odnawialnej na każdym etapie procesu (w obie strony łańcucha).

Proponowane działania powinny koncentrować się na angażowaniu spółek działających w obrębie tego samego łańcucha wartości; udział dodatkowych istotnych interesariuszy (np. organizacji branżowych, podmiotów opiniotwórczych, graczy finansowych, ESCO, organów państwowych) przyczyni się do maksymalizacji efektu mnożnikowego strategii łańcucha wartości na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim. Wnioski powinien cechować wysoki stopień potencjału powtarzalności, a w ich treści powinien znaleźć się jasny plan działania w zakresie komunikowania doświadczeń, kluczowych czynników sukcesu i wyników, skierowanych do istotnych uczestników łańcucha wartości i interesariuszy w całej UE.

Ponadto możliwe jest opracowanie mechanizmów analizy porównawczej i systemów monitorowania, ukierunkowanych na zużycie energii na poziomie łańcucha wartości, aby wesprzeć tworzenie zaleceń w zakresie polityki - regulacji, których celem miałyby być przyspieszenie przejścia sektora biznesowego na czystą energię w ramach realizacji celów energetycznych i klimatycznych UE na lata 2030 i 2050.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny przynieść efekt w postaci zwiększonej absorpcji efektywnych kosztowo środków efektywności energetycznej i źródeł energii odnawialnej w sektorach przemysłu i usług.

Wyłącznie dla zakresu A: Wnioski powinny skutkować poprawą efektywności, a zwłaszcza efektywności kosztowej audytów energetycznych poprzez realizację inwestycji w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii dzięki zwiększonej absorpcji środków rekomendowanych na podstawie audytów energetycznych, oraz, stosownie do okoliczności, zharmonizowanych programów certyfikacji i akredytacji dla audytorów, lepszego monitoringu audytów energetycznych. Projekty powinny przyczyniać się do lepszego wdrażania art. 8 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Środki z audytów energetycznych wdrożone przez firmy i związane z nimi inwestycje w efektywność energetyczną.
- Spółki korzystające ze wsparcia bezpośredniego.

- Pracownicy firmy, którzy rozwinęli umiejętności / wiedzę.
- Wkład w lepsze wdrażanie Art. 8 EED.
  - Poprawa ram krajowych.

Wyłącznie dla zakresu B: Wnioski powinny demonstrować istotność strategii łańcucha wartości dla zwiększenia zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju, odporności i konkurencyjności firm; demonstrować ekonomiczny sens realizacji strategii współpracy na rzecz bardziej ekologicznych łańcuchów wartości; udostępniać podmiotom rynkowym dane dotyczące zużycia energii przez łańcuch wartości; proponować analizy porównawcze i standardy, jak również korzystne zmiany regulacyjne i strategiczne.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba interesariuszy na rynku, którzy zdobyli nowe umiejętności/ wiedzę/ świadomość/ know-how w zakresie roli zrównoważonych łańcuchów wartości w promowaniu przejścia sektora biznesu na czystą energję.
- Liczba firm i łańcuchów wartości zaangażowanych w zgłębianie możliwości współpracy energetycznej.

Zarówno dla zakresu A, jak i B: Wnioski powinny kwantyfikować osiągnięte wyniki za pomocą wskaźników wymienionych poniżej:

- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w zrównoważoną energję, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-BUILDSKILLS: Strategia budowania umiejętności i szkolenia z działań na rzecz zwiększenia zasobów budynków energooszczędnych

Cele

Uruchomiona w roku 2011 inicjatywa BUILD UP Skills ²³ wspiera rozwój umiejętności praktyków budownictwa w całej Europie na rzecz wdrażania modernizacji budynków w sposób gwarantujący ich wysoką efektywność energetyczną, jak i konstrukcji nowych Budynków o Niemal Zerowym Zużyciu Energii (NZEB). Działania w tym zakresie należy realizować konsekwentnie w trakcie opracowania strategii i wdrożenia ambitnych programów rozwoju kwalifikacji i szkoleń interwencyjnych zgodnie z europejskim Zielonym Ładem, celami klimatycznymi UE na rok 2030, jak i długoterminową strategią unijną osiągnięcia neutralności emisji dwutlenku węgla do roku 2050.

Pierwszym celem (Zakres A) jest wsparcie rewitalizacji Platform Krajowych, utworzonych w pierwszej fazie inicjatywy BUILD UP Skills (2011-2012, „Filar I”)²⁴, zrzeszających wszystkich kluczowych interesariuszy na szczeblu krajowym. Ponieważ pierwsze platformy powstały przed dziesięć laty, projekty powinny być ukierunkowane na zwiększanie ich zasięgu

²³ <https://www.buildup.eu/en/skills>

²⁴ <https://www.buildup.eu/en/skills/bus-projects>

poprzez angażowanie nowych interesariuszy. Uruchomione na nowo Platformy Krajowe powinny zaktualizować Analizy Status Quo i Krajowe Plany Działania w taki sposób, aby odzwierciedlić nowe realia sektora budowlanego. Należy w tym celu skupić się na rozwijaniu niezbędnych umiejętności, związanych np. z technologiami cyfrowymi, inteligentnymi budynkami, włącznie z e-mobilnością, efektywnością zużycia zasobów, gospodarką w obiegu zamkniętym, wykorzystaniem technologii z zakresu energii odnawialnej, ogrzewaniem i chłodzeniem, głęboką modernizacją przemysłową, ocenami emisji dwutlenku węgla w cyklu życia, itd. przy uwzględnieniu szerszego kontekstu odnowy UE.

Drugim celem (Zakres B) jest zwiększenie liczby wykwalifikowanych specjalistów branży budowlanej na wszystkich poziomach łańcucha wartości projektowania, eksploatacji i utrzymania budynków. Należy zwiększyć wysiłki na rzecz rozwijania i odświeżania umiejętności specjalistów w zakresie kluczowych kwalifikacji, niezbędnych np. w celu skutecznej absorpcji budynków (prawie) zeroemisyjnych, zwiększania skali ambitnych interwencji modernizacyjnych, wdrażania efektywnych instalacji grzewczych i chłodniczych w oparciu o energię odnawialną, ze szczególnym uwzględnieniem pomp ciepła, stopniowego wycofywania grzejników na bazie paliw kopalnych zgodnie z ramami planu REPowerEU²⁵ w celu wyeliminowania zależności UE od importu paliw kopalnych, realizując zarazem całościową wizję dekarbonizacji zasobu budowlanego. Wymaga to zaktualizowania istniejących programów szkoleń i kształtowania kwalifikacji lub opracowania nowych.

Zakres

Wnioski powinny dotyczyć **jednego** z dwóch zakresów wskazanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie.

Zakres A: Ponowne uruchomienie Krajowych Platform i Planów Działania w ramach BUILD UP Skills

Aby zapewnić wystarczającą skuteczność podejmowanych działań na szczeblu krajowym, projekty dotyczące Zakresu A powinny być zgłaszane we wnioskach dotyczących pojedynczych kwalifikujących się krajów. W ramach tematu przewidziano jedno działanie na kraj (z możliwością uwzględnienia wyjątków). Wnioski w ramach Zakresu A mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców.

Jakkolwiek wcześniejsze uczestnictwo w projektach finansowanych w ramach inicjatywy BUILD UP Skills nie jest wymagane, wnioskodawcy powinni wykazać się dobrą znajomością tej inicjatywy, jak również umiejętnością mobilizowania odpowiednich interesariuszy i grup docelowych.

Wnioski składane w ramach tego tematu powinny wspierać działania realizowane w ramach Unijnego Planu Działania na rzecz Budownictwa (Blueprint Construction)²⁶, który skupia się na edukacji zawodowej i szkoleniach przeznaczonych głównie dla pracowników fizycznych (do 5 poziomu Europejskich Ram Kwalifikacji). W przypadku wniosków dotyczących tego tematu, które skupiają się na więcej niż jednym z krajów objętych inicjatywą Blueprint²⁷, wnioskodawcy powinni wykazać komplementarność i wartość dodaną proponowanych działań w stosunku do podejmowanych w projektach realizowanych w ramach Blueprint.

Temat ten koncentruje się na całokształcie niezbędnych umiejętności, które mają umożliwić Przejście na Czystą Energię, ze szczególnym uwzględnieniem unijnej strategii Fala Renowacji, upowszechniania NZEB oraz zagadnień efektywności energetycznej. Wstępna Analiza Status Quo i Plany Działania w ramach BUILD UP Skills skupiały się na pracownikach

²⁵ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](https://com(2022)108 wersja ostateczna)

²⁶ <https://constructionblueprint.eu>

²⁷ Hiszpania, Belgia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Litwa, Portugalia, Słowenia, Polska.

i rzemieślnikach zatrudnionych na placu budowy (pracownicy fizyczni). Niezbędna jest aktualizacja tych dokumentów w odniesieniu do pracowników fizycznych poprzez naniesienie nowych umiejętności, niezbędnych w przypadku pracowników umysłowych (architektów, projektantów, inżynierów, zarządzających budową, producentów wyrobów itd.), odzwierciedlających rzeczywistość i potrzeby na przestrzeni całego łańcucha wartości sektora budowlanego.

Treść wniosków powinna obejmować szeroki zakres profesji z poziomów 1-8 Europejskich Ram Kwalifikacji.

Proponowane działania powinny być dostosowane do „Paktu na rzecz umiejętności w sektorze budowlanym sektorowych Partnerów Społecznych UE, EFBWW i FIEC we współpracy z EBC”²⁸ w ramach Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności.

Wnioski powinny uwzględniać potrzebę przekwalifikowania pracowników i specjalistów, zatrudnionych dotąd w sektorach i regionach związanych z wydobywaniem i przetwórstwem paliw kopalnych.

We wnioskach należy wskazać środki, które sprawią, że sektory remontów i budownictwa staną się bardziej atrakcyjne dla kobiet.

Zaktualizowaną Krajową Analizę Status Quo należy dostarczyć w ciągu pierwszych 9 miesięcy działalności uruchomionej ponownie Platformy Krajowej. Każda Analiza Status Quo powinna zawierać wszelkie niezbędne informacje na temat aktualnej sytuacji krajowego sektora budownictwa w zakresie ciągłej edukacji i szkoleń, efektywności energetycznej i wkładu w realizację celów UE wyznaczonych na rok 2030, jak również istniejących barier i luk, co będzie stanowiło podstawę rzeczowej debaty interesariuszy.

Zaktualizowany Krajowy Plan Działania powinien objaśniać sposoby pokonania barier i zidentyfikowanych luk umiejętności w różnych zawodach w taki sposób, aby umożliwić realizację celów UE na rok 2030 w sektorze budownictwa. Każdy Krajowy Plan Działania powinien w szczególności zawierać: zestaw środków priorytetowych, związanych z poszczególnymi profesjami, w związku z realizacją przyjętych celów; plan działania w zakresie tych środków do roku 2030; informacje o podmiotach i zasobach niezbędnych do jego wdrożenia; środki monitorowania postępów w realizacji zaplanowanych działań.

Aby zapewnić długoterminową trwałość efektów, projekty powinny być ukierunkowane na formalne zatwierdzenie zaktualizowanego Planu Działań przez odpowiednich interesariuszy krajowych, włącznie z organami władzy publicznej, oraz na szerokie promowanie tych efektów.

Projekty mają obejmować co najmniej następujące działania, w zakresie, w jakim nie zostały one dotąd objęte europejskim programem Blueprint dla budownictwa, opracowanym dla kraju objętego wnioskiem:

- Ponowne uruchomienie Platformy Krajowej za pomocą dedykowanych kanałów komunikacji i regularnych spotkań.
- Badania rynku i gromadzenie danych (Analiza Status Quo).
- Ocena efektywności pierwszego etapu wdrażania Krajowego Planu Działania.
- Ukierunkowane wywiady z istotnymi interesariuszami krajowymi i grupami docelowymi.
- Warsztaty z udziałem istotnych interesariuszy krajowych i grup docelowych.
- Aktualizacja Krajowego Planu Działania, z uwzględnieniem środków realizacji celów na rok 2030 i zaleceń polityki; zatwierdzenie przez istotnych interesariuszy krajowych.
- Promowanie i informowanie o wynikach.

---

²⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId = 1534&langId=en>

- Aktywne uczestnictwo w europejskich działaniach na rzecz wymiany ludzi i informacji.

Wnioski dotyczące krajów zaangażowanych w inicjatywę Blueprint dla budownictwa powinny także uwzględniać dalszą ekspansję działań, opracowanych w ramach tej inicjatywy oraz wspieranie ich długoterminowej realizacji, obejmując zarazem obszary, umiejętności i profesje nie uwzględnione w zakresie działań wcześniej objętych przez Blueprint.

Spodziewany czas realizacji projektu to 18 miesięcy, dzięki czemu wyniki mają stać się dostępne na tyle wcześnie, aby umożliwić wsparcie realizacji kolejnych faz inicjatywy BUILD UP Skills.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 0,4 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Zakres B: Rozwijanie i odświeżanie umiejętności na rzecz zdekarbonizowanego zasobu budowlanego

Wnioski powinny uwzględniać opracowanie nowych i/lub aktualizację istniejących szkoleń i kwalifikacji dla wszystkich typów specjalistów zaangażowanych w funkcjonowanie łańcucha wartości sektora budowlanego (pracownicy fizyczni i/lub umysłowi), skoncentrowanych na jednym lub wielu spośród następujących obszarów:

- Umiejętności w zakresie gruntownych modernizacji, w tym przy zastosowaniu rozwiązań modułowych i industrialnych.
- Umiejętności w zakresie nowych i istniejących budynków o niemal zerowym zużyciu energii (nZEB) oraz wypełnienie luki na rzecz zrealizowania celu Budynków Zeroemisyjnych (ZEB).
- Umiejętności w zakresie integracji energii odnawialnej i efektywnych technologii grzewczych i chłodniczych, w tym, w szczególności, popularyzacja pomp ciepła; umiejętności instalatorów w zakresie modernizacji systemów grzewczych i chłodniczych w ramach projektów renowacji.
- Umiejętności związane z emisją dwutlenku węgla w całym cyklu funkcjonowania (w ramach oceny Współczynnika Ocieplenia Globalnego), budownictwem w obiegu zamkniętym i efektywnością zasobów oraz wykorzystanie ram Poziomu (Poziomów).
- Umiejętności cyfrowe sprzyjające lepszej efektywności energetycznej budynków, w szczególności dzięki lepszemu wykorzystaniu Modelowania Danych Budynku.
- Umiejętności w zakresie poprawy inteligencji budynków na rzecz lepszej efektywności energetycznej (na podstawie wskaźnika gotowości budynków do obsługi inteligentnych sieci, ze szczególnym uwzględnieniem czujników, systemów sterowania i zarządzania budynkami).

Działania powinny obejmować także szkolenie trenerów, jak również opracowanie mechanizmów umożliwiających identyfikację przeszkolonych specjalistów.

Wszystkie profile zawodowe w łańcuchu wartości branży budowlanej, na wszystkich poziomach edukacji (Europejskie Ramy Kwalifikacji poziomy 1-8) mogą zostać uwzględnione w projekcie. Wnioski nie muszą dotyczyć wszystkich profili i poziomów edukacji, powinny jednak jednoznacznie uzasadniać wybór profili i poziomów edukacji, na które ukierunkowany jest projekt.

Projekty powinny koncentrować się w pierwszej kolejności na ustawicznym kształceniu i szkoleniu zawodowym (lub szkoleniach profesjonalnych) dla specjalistów, tzn. po zakończeniu etapu obowiązkowej edukacji i szkoleń wstępnych lub po rozpoczęciu pracy zawodowej. Działania mogą obejmować szkolenia przypominające dla specjalistów z innych sektorów, posiadających umiejętności transferowalnych do sektora budowlanego. Wnioski mogą jednak dotyczyć innych obszarów edukacji i szkoleń (np. edukacja i szkolenia wstępne, szkolnictwo wyższe) pod warunkiem, że jest to uzasadnione potrzebami zidentyfikowanymi w krajach realizacji projektu.

Proponowane działania powinny przyczyniać się do lepszego zrozumienia pomiędzy różnymi

branżami i grupami specjalistów poprzez promowanie wizji budynku jako systemu.

Wnioski powinny dotyczyć opracowania atrakcyjnych i aktualnych programów szkoleń i demonstrować, w jaki sposób można zmotywować pracowników o niskich umiejętnościach do podejmowania szkoleń w celu ich rozszerzenia. Z tej perspektywy, wnioskodawcy powinni dążyć do integrowania pracodawców, związków zawodowych oraz usługodawców oferujących programy edukacyjne i szkoleniowe w celu opracowania mechanizmów udzielania informacji zwrotnej, dzięki którym programy szkoleń będą odpowiednio dostosowane do potrzeb rynku pracy i będą aktywnie rozszerzane w celu uwzględnienia nowych umiejętności.

Wnioski powinny uwzględniać potrzebę przekwalifikowania pracowników i specjalistów, zatrudnionych dotąd w sektorach i regionach związanych z wydobywaniem i przetwórstwem paliw kopalnych.

We wnioskach należy wskazać środki, które sprawią, że sektory remontów i budownictwa staną się bardziej atrakcyjne dla kobiet i młodych, utalentowanych pracowników. Jakkolwiek projekty powinny uwzględniać fazę pilotażową w przypadku nowych lub zaktualizowanych programów, faktyczne, długoterminowe wdrażanie programów szkoleń i doskonalenia kwalifikacji nie stanowi elementu niniejszego tematu. Dlatego kluczowym aspektem proponowanych działań powinna być strategia, dzięki której programy będą aktywnie wdrażane po zakończeniu projektu, w powiązaniu z dostępnymi źródłami finansowania na poziomie krajowym i unijnym.²⁹

Proponowane działania powinny być dostosowane do „Paktu na rzecz umiejętności w sektorze budowlanym sektorowych Partnerów Społecznych UE, EFBWW i FIEC we współpracy z EBC”³⁰ w ramach Europejskiego Programu na rzecz Umiejętności, a także Europejskiego Planu Działania na rzecz współpracy sektorowej w branży budowlanej.³¹

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Aby zwiększyć zakres wymiany doświadczeń pomiędzy różnymi krajami, wnioski pojedynczych wnioskodawców lub obejmujące pojedynczy kwalifikujący się kraj nie zostaną przyjęte w ramach zakresu B. Dlatego Komisja uznaje za istotne, aby w skład konsorcjów wchodziło co najmniej 3 wnioskodawców z 3 różnych kwalifikujących się krajów.

Oczekiwane efekty

Zakres A

Projekty powinny prowadzić do opracowania solidnego zestawu środków rozwijania umiejętności specjalistów branży budowlanej na rzecz realizacji celów UE na rok 2030, uznanych przez odpowiednich interesariuszy krajowych.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Zmodernizowana Platforma Krajowa z udziałem kluczowych interesariuszy krajowych.
- Jakość zaktualizowanej Krajowej Analizy Status Quo, wskazującej bieżące i przyszłe zapotrzebowanie na umiejętności, luki, bariery i możliwości.
- Jakość środków zaprezentowanych w zaktualizowanym Krajowym Planie Działań, odzwierciedlająca nowe potrzeby i rzeczywiste uwarunkowania krajowego sektora

²⁹ Np. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1530&langId=en>

³⁰ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1534&langId=en>

³¹ <http://constructionblueprint.eu>

budownictwa do roku 2030.

- Liczba osób bezpośrednio zaangażowanych w działania w ramach projektu.
- Liczba znaczących interesariuszy krajowych, którzy przyjęli do realizacji zaktualizowany Plan Działania.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizacje ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Zakres B

Projekty powinny skutkować wzrostem absorpcji umiejętności z zakresu zrównoważonej energii w łańcuchu wartości branży budowlanej.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba specjalistów o podwyższonych kwalifikacjach oraz ich poziom w odniesieniu do Europejskich Ram Kwalifikacji (EQF).
- Liczba specjalistów przekwalifikowanych z podaniem poziomu EQF.
- Liczba przeszkolonych specjalistów.
- Liczba przeszkolonych trenerów.
- Liczba opracowanych lub zaktualizowanych programów szkoleń/ kwalifikacji.
- Poprawa identyfikacji specjalistów posiadających odpowiednie umiejętności na rynku w sektorze budowlanym.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizacje ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-DH: Włączenie niskotemperaturowych źródeł ciepła w postaci energii odnawialnej lub ciepła odpadowego do lokalnych wysokotemperaturowych systemów ciepłowniczych

Cele

Całościowa transformacja sektora ogrzewania i chłodzenia odgrywa kluczową rolę w transformacji klimatycznej i jest niezbędna dla dalszego stosowania skutecznych i odnawialnych technologii, dzięki którym sektor stawi czoła temu wyzwaniu. Pakiet „Gotowi na 55”³² obejmuje propozycje zmian w treści dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (EED) oraz dyrektywy w sprawie energii odnawialnej (RED), określających cele w zakresie zwiększenia wykorzystania energii odnawialnej i ciepła z odpadów w systemach lokalnego ogrzewania.

Wytyczne, zalecenia i modele replikacji, które mają wspierać organy lokalne i operatorów w modernizacji lokalnych systemów grzewczych, zostały opracowane i przetestowane na szczeblu krajowym i lokalnym. Jednak mimo istotnej poprawy w zakresie efektywności

---

³² Komunikat Komisji z dnia 14.07.2021 do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Gotowi na 55”: realizacja celu klimatycznego UE na rok 2030 na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej, [COM\(2021\) 550 wersja ostateczna](#).

energetycznej, duża część lokalnych systemów grzewczych i chłodniczych nadal bazuje na paliwach kopalnych. Konieczność zredukowania zużycia paliw kopalnych dla celów grzewczych, m.in. w scentralizowanych systemach ogrzewania i chłodzenia, została wyróżniona jednoznacznie w ramach programu REPowerEU³³ w celu wyeliminowania zależności UE od importu paliw kopalnych.

Aby osiągnąć cel neutralności emisji, lokalni operatorzy/właściciele systemów grzewczych muszą przygotować plany inwestycyjne, dzięki którym istniejące systemy spełnią proponowane kryteria „efektywnego ogrzewania i chłodzenia na poziomie lokalnym” zgodnie z definicją podaną w art. 24 projektu zmian do EED. Będzie to wymagało włączenia źródeł ogrzewania niskotemperaturowego lub ogrzewania z odpadów (zgodnie z definicją podaną w art. 2 (9) projektu zmian do RED).

W tym celu, operatorzy/właściciele lokalnych systemów grzewczych muszą zidentyfikować źródła energii odnawialnej i ogrzewania z odpadów i podjąć współpracę z lokalnymi interesariuszami w celu pozyskania dostaw. Niezbędne są inwestycje, które pozwolą zintegrować źródła ogrzewania niskotemperaturowego z istniejącą siecią, a w stosownych przypadkach je zmodernizować oraz odpowiednio zaadaptować infrastrukturę po stronie popytu. Stanowi to szczególnie trudne wyzwanie w przypadku istniejących wysokotemperaturowych systemów grzewczych, w szczególności ze względu na ograniczone zasoby ludzkie i techniczne operatorów/właścicieli tych systemów. Dlatego opracowanie planów inwestycyjnych wymaga wsparcia technicznego.

Zakres

Projekty powinny przewidywać współpracę z właścicielami/operatorami wysokotemperaturowych systemów grzewczych oraz zapewnić im niezbędne wsparcie techniczne w przygotowaniu planów inwestycyjnych zgodnie z proponowanymi kryteriami „efektywnych systemów lokalnych ogrzewania i chłodzenia” zgodnie z definicją podaną w projekcie zmian do dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej. Działania mogą obejmować m.in. identyfikację dostępnych źródeł energii odnawialnej i ciepła z odpadów, kontrakty z właścicielami, wstępne studia wykonalności, inżynierię finansową itd.

Sporządzane plany inwestycyjne powinny zapewniać spełnienie przez docelowe systemy grzewcze kryteriów „efektywnego ogrzewania i chłodzenia lokalnego” w perspektywie 10 lat. Należy skupić się na źródłach energii odnawialnej w ramach ogrzewania niskotemperaturowego lub ogrzewania z odpadów (zgodnie z definicją podaną w art. 2 (9) projektu zmian do RED). Plany inwestycyjne powinny obejmować szczegółową identyfikację inwestycji, ich harmonogramy, niezbędne źródła wewnętrzne oraz zewnętrzne, źródła finansowania publicznego i prywatnego oraz potencjalny udział sektora prywatnego, w szczególności, dla potrzeb pierwszych transz inwestycji.

Wnioski powinny wskazywać, w jaki sposób przeprowadzona zostanie selekcja lokalnych systemów ogrzewania otrzymujących wsparcie techniczne, charakter udzielonego wsparcia oraz sposób udzielania tego wsparcia przez konsorcjum. Objęte wsparciem lokalne systemy grzewcze powinny znajdować się na terytorium objętym Planem Działań na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu (lub podobnym).

Działania powinny wspierać operatorów/właścicieli lokalnych systemów grzewczych w co najmniej 3 kwalifikujących się krajach; projekty powinny określać jednoznacznie kraje docelowe (ewentualnie regiony) i objaśniać, w jaki sposób obejmą różne sytuacje w każdym

---

³³ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, REPowerEU: Wspólne działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#).

z obszarów realizacji projektu.

Dodatkowo, projekty powinny:

- Sprzyjać zaangażowaniu kluczowych interesariuszy (wewnętrznych i zewnętrznych, aby zapewnić wdrażanie planów inwestycyjnych po zakończeniu projektu.
- Bazować na zdolności docelowych operatorów/ właścicieli lokalnych systemów grzewczych do wdrożenia planów inwestycyjnych: etapu projektowania, realizacji i eksploatacji, tak, aby zapewnić maksymalne wykorzystanie niskotemperaturowych źródeł energii odnawialnej lub pochodzącej z odpadów.
- Identyfikować bariery regulacyjne i promować rozwiązania (np. nowe przepisy, taryfy, programy finansowania), aby ułatwić wdrażanie niskotemperaturowych rozwiązań grzewczych na bazie energii odnawialnej lub pochodzących z odpadów w wysokotemperaturowych systemach DHC na szczeblu krajowym i unijnym.
- Promować powielanie tych rozwiązań przez innych operatorów/ właścicieli lokalnych sieci grzewczych.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Wnioski powinny skutkować zwiększeniem zdolności właścicieli/operatorów DHC do wdrażania inwestycji niezbędnych w celu wprowadzania rozwiązań ogrzewania niskotemperaturowego na bazie energii odnawialnej lub ciepła z odpadów w lokalnych instalacjach wysokotemperaturowych. Nie oczekuje się wdrażania inwestycji w trakcie realizacji projektu, jednak właściciele/operatorzy DHC mogą rozpocząć wdrażanie planów inwestycyjnych, np. poprzez zamawianie niezbędnych opracowań technologicznych i robót. Wnioski powinny również przynieść efekt w postaci zademonstrowania wykonalności technicznej oraz finansowej, jak również powtarzalności modernizacji wysokotemperaturowych lokalnych sieci grzewczych wg kryteriów „efektywnego ogrzewania i chłodzenia lokalnego;” jak również poprawy ram regulacyjnych ogrzewania i chłodzenia lokalnego, która umożliwi spełnienie kryteriów EED.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba lokalnych sieci grzewczych, dla których opracowano plany inwestycyjne umożliwiające spełnienie proponowanych kryteriów „efektywnego ogrzewania i chłodzenia lokalnego”.
- Liczba interesariuszy rynkowych o zwiększonej zdolności wdrożenia planów inwestycyjnych wprowadzenia niskotemperaturowych lub pochodzących z odpadów źródeł ogrzewania.
- Liczba organów lokalnych i regionalnych, które uwzględniły wyniki projektu w swoich planach energetycznych.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Ilość energii wytworzonej z niskotemperaturowych źródeł ciepła, uruchomionych dzięki projektowi (w GWh/rok).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-HEATPUMPS: Przyspieszenie popularyzacji i poprawa dostępności cenowej pomp ciepła poprzez zakupy i zaopatrzenie zbiorowe

Cele

Należy spodziewać się, że elektryfikacja odegra kluczową rolę w budynkach, w szczególności dzięki uruchomieniu pomp ciepła jako źródła ogrzewania, chłodzenia i wytwarzania ciepłej wody. W sektorze mieszkalnictwa, udział elektryczności w zaspokajaniu zapotrzebowania na ogrzewanie powinno wzrosnąć do 40% do roku 2030 i do 50-70% do roku 2050. Pompy ciepła to jedna z kluczowych technologii, które umożliwią osiągnięcie tego celu, przyczyniając się do realizacji unijnych celów klimatycznych i energetycznych na lata 2030 i 2050. Jakkolwiek technologie te, jak i jakość instalacji ulegają poprawie, zwiększanie skali funkcjonowania istniejących łańcuchów dostaw oraz tworzenie nowych przebiega zbyt powoli, co prowadzi do powstawania wąskich gardeł i uniemożliwia uzyskanie konkurencyjnych cen w całym łańcuchu. W ramach planu REPowerEU³⁴, zakładającego wyeliminowanie zależności UE od importu paliw kopalnych, Komisja Europejska wezwała do podwojenia w UE tempa wprowadzania pomp ciepła i osiągnięcia liczby 10 milionów tych urządzeń, zainstalowanych w ciągu kolejnych pięciu lat w Państwach Członkowskich.

Aby zrealizować te cele, należy usunąć liczne bariery, które blokują wprowadzanie i instalowanie pomp ciepła, takie, jak:

- wysokie koszty ponoszone z góry oraz percepcja złożoności ich struktury i instalacji;
- brak świadomości dostępnych technologii i zaufania do jakości instalacji; brak świadomości faktu, że celowe modyfikacje budynków oraz ich instalacji grzewczych mogą umożliwić efektywne wykorzystanie pomp ciepła nawet bez kompleksowej renowacji lub przed jej rozpoczęciem;
- decyzje zakupowe podejmowane w chwili zaistnienia potrzeby (np. naprawa lub wymiana istniejącego systemu grzewczego po awarii);
- bariery techniczne, jak fizyczna przestrzeń do instalacji nowego wyposażenia (modułu zewnętrznego i wewnętrznego, zbiornika buforowego i akumulatora DHW itd.; potencjalna konieczność zwiększenia mocy elektrycznej budynku (modernizacja instalacji elektrycznej); potencjalna konieczność poprawy izolacji budynku i/lub konieczność adaptacji systemu emiterów.

Zakres

Proponowane działania powinny umożliwić i/lub wesprzeć zbiorcze działania z zakresu zakupu lub zaopatrzenia, których celem jest znaczące ograniczenie cen produktu i/lub instalacji poprzez wykreowanie popytu na wielką skalę na odpowiednio określone (rodzaje) produktów z dziedziny pomp ciepła. Proponowane działania powinny koncentrować się co najmniej na ogrzewaniu powietrza (i wody) w gospodarstwach domowych; jednakże nie wyklucza to ukierunkowania projektu dodatkowo również na budynki inne niż mieszkalne. Projekty mogą także promować synergie pomp ciepła z instalacjami przeznaczonymi do użytku własnego (PV) i hybrydowymi systemami ogrzewania i chłodzenia korzystającymi z energii odnawialnej.

Proponowane działania powinny obejmować następujące obszary:

- Koordynacja zaproszeń do wyrażenia zainteresowania zakupem i instalacją pomp ciepła, oraz podejmowanie negocjacji z odpowiednimi operatorami ekonomicznymi (np. producentami, zrzeszeniami instalatorów, spółkami energetycznymi lub innymi potencjalnymi usługodawcami, włącznie z potencjalnymi elementami finansowania). Aspekty operacyjne, np. dłuższe okresy gwarancji i eksploatacja po dokonaniu zakupu lub inne usługi dla klientów w zakresie produktów zakupionych w ramach programów,

---

³⁴ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#).

mogą zostać ujęte w zawartych umowach. Rozwiązania obejmujące finansowanie całości lub części ponoszonych z góry nakładów inwestycyjnych także mogą być brane pod uwagę.

- Zadbanie o uproszczenie oferty/popytu (np. poprzez oparcie programów o ograniczoną liczbę produktów i zakresów mocy, spełnienie zasadniczych kryteriów zwiększenia wolumenu produkcji określonych serii oraz dostawa instalacji wysokiej jakości); zapewnienie odpowiedniości i gotowości (np. izolacja termiczna, system dystrybucji ciepła) do instalacji pomp ciepła przed dokonaniem zakupu, a także ocena zapotrzebowania budynku na ciepło i potencjalnego rozmiaru pompy ciepła (możliwe jest połączenie różnych metod, takich, jak krótkoterminowe pomiary temperatury, narzędzia symulacji budynku i systemu energetycznego, ocena przez wykwalifikowanych techników).
- Wsparcie przygotowania (np. wsparcie organizacyjne, techniczne, dostęp do finansowania) oraz wykonania projektów. Ponadto, należy zidentyfikować możliwości, uprościć dostęp oraz dążyć do realizowania synergii z odpowiednimi metodami finansowania na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym (np. pożyczki, dotacje, zachęty podatkowe).
- Podejmowanie innych inicjatyw w ramach łańcucha wartości (np. zapewnienie procedur jakości instalacji, szkoleń w zakresie oferowanych produktów i promocji powiązanych z nimi programów certyfikacji, rozwijanie innowacyjnych propozycji/usług, np. ogrzewania jako usługi), które pozwolą na obniżenie ceny instalacji.
- Zaangażowanie w działania promocyjne i rozwijanie świadomości, m.in. w zakresie powiązanych programów szkoleń w zakresie instalacji, ukierunkowanie na określone grupy konsumentów i innych istotnych interesariuszy (np. MSP, ludzie młodzi).

Należy zaangażować w projekt wszystkich istotnych interesariuszy w celu efektywnego wdrożenia działania, w tym odpowiednich podmiotów publicznych i/lub prywatnych (np. organów publicznych, organizacji konsumentów, spółek prywatnych, spółdzielni mieszkaniowych, dużych właścicieli budynków); jeśli nie zostaną oni bezpośrednio zaangażowani, wniosek powinien określić jednoznacznie, na czym polega ich wsparcie. Zakupione pompy ciepła powinny być montowane przez odpowiednio przeszkolonych i certyfikowanych instalatorów. Organizacje powinny wykazać niezależność od komercyjnych dostawców technologii i uzasadnić swoją zdolność do wybrania oferty najbardziej atrakcyjnej pod względem relacji jakości do ceny. W przypadku podmiotów organizujących zamówienia publiczne należy brać pod uwagę kryteria zamówień zielonych/ zgodnych z zasadami gospodarki obiegowej (włącznie z określonymi w dyrektywie efektywności energetycznej).

Nabór powinien obejmować wnioski bazujące na doświadczeniu pochodzącym z innych, powiązanych projektów i programów³⁵.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny przynieść efekt w postaci zwiększenia liczby pomp ciepła uruchamianych w ramach zakupów zbiorczych oraz zamówień publicznych oraz wykazywać skuteczność powielania proponowanych działań, co pozwoli przyspieszyć masowe wdrażanie pomp ciepła i zapewnić ich przystępne ceny.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba instalacji uruchomionych dzięki projektowi, włącznie z gwarancją wydajności dla

---

³⁵ Zakres ten powinien obejmować np. projekty LIFE, wdrożenie Planów Jakości Powietrza oraz Programów Operacyjnych w ramach ESIF, projekty H2020, projekty Inteligentna Energia dla Europy oraz inne istotne inicjatywy na szczeblu krajowym, lokalnym lub regionalnym.

użytkownika końcowego.

- Liczba działań z zakresu zakupów zbiorczych i/lub zamówień publicznych zorganizowanych i/lub wspieranych w ramach projektu (na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; w sektorze publicznym lub prywatnym; w budynkach mieszkalnych i innych).
- Liczba podmiotów, które rozwinęły określone umiejętności (organy publiczne, instalatorzy, konsumenci i inne ważne podmioty).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
  - Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizacje ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

Przyciąganie prywatnego finansowania inicjatyw zrównoważonej energii

LIFE-2022-CET-MAINSTREAM: Upowszechnianie inwestycji w zrównoważoną energię w sektorze finansowym

Cele

Celem tematu jest zwiększenie atrakcyjności inwestycji w efektywność energetyczną oraz źródła energii odnawialnej na małą skalę dla prywatnych inwestorów.

Dla zrealizowania ambitnych celów wyznaczonych w treści europejskiego Zielonego Ładu³⁶, jak i celu zredukowania zależności UE od importu paliw kopalnych zgodnie z planem REPowerEU³⁷, niezbędne są szeroko zakrojone inwestycje. Jakkolwiek znaczne nakłady sektora publicznego stymulują finansowanie prywatne inicjatyw z zakresu zrównoważonej energii (np. poprzez instrument InvestEU), wielu inwestorów prywatnych wciąż nie ma dostępu do odpowiednich zachęt i narzędzi, które pozwoliłyby pokonać obawy związane ze spodziewaną złożonością oraz ryzykiem, jakie niosą za sobą tego rodzaju projekty. Inwestycje w zrównoważoną energię, rozumiane w tym obszarze jako inwestycje w źródła energii odnawialnej na małą skalę i efektywność energetyczną, wymagają dalszego obniżania związanych z nimi ryzyk i upowszechniania w działaniach strategicznych i operacyjnych podmiotów rynkowych, w szczególności prywatnych instytucji finansowych.

Celem unijnej strategii zrównoważonego finansowania³⁸ jest włączenie zrównoważonego rozwoju do procesów inwestycyjnych. Prawidłowe wdrożenie związanych z nią polityk, w szczególności, rozporządzenia UE w sprawie systematyki³⁹, projektu dyrektywy w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju⁴⁰, pakietu

36 Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład z dnia 11.12.2019 r. [COM\(2019\) 640 wersja ostateczna](#)

37 Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

38 https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en#action-plan

39 Rozporządzenie (UE) 2020/852 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, [Rozporządzenie \(UE\) 2020/852](#)

40 Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2013/34/UE, dyrektywę 2004/109/WE, dyrektywę 2006/43/WE i rozporządzenie (UE) nr 537/2014 w sprawie sprawozdawczości

bankowego⁴¹, europejskiego standardu zielonych obligacji⁴² oraz etykiet detalicznych produktów inwestycyjnych, wymaga zmiany praktyk stosowanych przez podmioty rynkowe. Interwencje w zakresie zrównoważonej energii stanowią często element szerszej inwestycji, dlatego nie zawsze są identyfikowane jako zrównoważone aktywa, co ogranicza ich widoczność z punktu widzenia inwestorów.

W tym kontekście niezbędne są odpowiednie narzędzia i metodologie, aby zwiększyć finansowanie prywatne inwestycji w zrównoważoną energię, ze szczególnym uwzględnieniem segmentu efektywności energetycznej. Niektóre z nich już istnieją i wymagają doprecyzowania oraz rozszerzenia. Konieczne jest również zachęcanie do co najmniej dostosowania ich do wymogów regulacyjnych i istniejącej polityki zrównoważonego finansowania, zarówno po stronie podaży, jak i popytu na finansowanie. Dostosowanie takie mogłoby prowadzić do masowego zwiększenia inwestycji detalicznych w zrównoważoną energię oraz dostępu aktywów z zakresu zrównoważonej energii do rynku poprzez ich sekurytyzację.

Zakres

Projekty powinny dotyczyć jednego lub wielu spośród następujących obszarów działań, z naciskiem na inwestycje w zrównoważoną energię (tj. efektywność energetyczną i/lub źródła energii odnawialnej na małą skalę):

- Poprawa oceny ryzyka i zrównoważonego charakteru metod i narzędzi inwestorów prywatnych poprzez zintegrowanie specyficznych właściwości zrównoważonej energii, z uwzględnieniem licznych zalet efektywności energetycznej. Działanie może koncentrować się na pojedynczych projektach (np. analiza wiarygodności kredytowej, standardów jakości, danych do analiz porównawczych), portfelach (np. metody bazujące na ratingach wewnętrznych, testy stresu klimatycznego, analiza strategii inwestycyjnych pod kątem zrównoważonej energii itd.).
- Programy etykietowania i certyfikacji oraz metodologie i narzędzia analizy porównawczej, znakowania, monitorowania efektywności inwestycji oraz ujawnianie danych inwestycyjnych w powiązaniu z prawodawstwem UE w zakresie zrównoważonego finansowania,
- Poprawa dostępności i interoperacyjności - z punktu widzenia instytucji finansowych - danych gromadzonych np. ze świadectw charakterystyki energetycznej, audytów energetycznych, inteligentnych systemów pomiarowych oraz danych na temat wyników finansowych inwestycji, w powiązaniu, gdy to możliwe, z Platformą Ograniczania Ryzyka Efektywności Energetycznej (DEEP)⁴³.
- Tworzenie, rozwijanie i/lub dystrybucja produktów finansowych, włącznie z ubezpieczeniem, na rzecz sekurytyzacji aktywów zrównoważonej energii ze szczególnym naciskiem na efektywność energetyczną.
- Kierunkowe wsparcie działań związanych z finansowaniem zrównoważonej energii organów regulacyjnych i organów nadzoru, w szczególności w związku ze zmianą ratingu ryzyka i wymagań dotyczących aktywów efektywnych energetycznie.
- Przyspieszenie wdrożenia lub przekroczenia wymogów i polityki UE w zakresie zrównoważonego finansowania przez inwestorów prywatnych i/lub przedsiębiorstwa, włącznie ze wspieraniem deweloperów projektów w celu spełnienia w większym stopniu oczekiwań inwestorów prywatnych (np. tworzenie bardziej ścisłych powiązań pomiędzy standardami technicznymi oraz sprawozdawczością księgową i ustawową).
- Opracowanie standardów na rzecz zwiększenia wolumenu efektywności energetycznej i

---

przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju z dnia 21.04.2021 r. [COM\(2021\) 189 wersja ostateczna](#)

⁴¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_5401

⁴² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-green-bond-standard_en

⁴³ <https://deep.eefig.eu/>

inwestycji w zrównoważoną energię w portfelach aktywów i pożyczek instytucji finansowych, zgodnie ze strategią zrównoważonego finansowania UE i rozporządzenia UE w sprawie systematyki.

- Budowanie potencjału na wszystkich poziomach łańcucha wartości finansowania prywatnego, w formie wymiany dobrych praktyk, opracowania programów szkoleniowych i/lub ewolucji i/lub rozszerzania istniejących programów szkoleń.

Proponowane działania powinny realnie angażować istotnych interesariuszy łańcucha wartości finansowania prywatnego, w tym inwestorów instytucjonalnych, jak również oddziały bankowe, brokerów, zarządców funduszy, doradców inwestycyjnych, ubezpieczycieli itd., aby zapewnić wdrożenie wyników przez graczy rynkowych. We wniosku należy opisać formę wsparcia dla docelowych grup interesariuszy oraz sposób ich zaangażowania w realizację projektu.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny, w zależności od zakresu zaplanowanych działań, prowadzić do zwiększenia zdolności i chęci prywatnych instytucji finansowych w zakresie inwestowania w odnawialne źródła energii na małą skalę; do przyjęcia nowych metod, narzędzi, etykiet i programów certyfikacji; do poprawy dostępu do danych związanych z wynikami finansowymi i energetycznymi; do ewolucji ram regulacyjnych i nadzorczych; do ułatwienia identyfikacji dostosowania inwestycji w zrównoważoną energię do kryteriów przyjętej przez UE systematyki zrównoważonych działań.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba interesariuszy będących prywatnymi podmiotami finansowymi, wdrażających wyniki projektu i związane z nimi portfele inwestycyjne.
- Liczba interesariuszy będących prywatnymi podmiotami finansowymi, czerpiących korzyści ze wzrostu potencjału.
- Liczba regulacyjnych organów finansowych i organów nadzorczych korzystających ze wsparcia w zakresie polityki efektywności energetycznej.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-FINROUND: Krajowe spotkania „okrągłego stołu” w sprawie finansowania inwestycji z zakresu zrównoważonej energii

Cele

Dostęp do finansowania prywatnego dla projektów z zakresu efektywności energetycznej i zintegrowanych źródeł energii odnawialnej pozostaje wyzwaniem w świetle celów

klimatycznych i energetycznych przyjętych przez Komisję Europejską na rok 2030, jak i długoterminowego celu neutralności klimatycznej, wyznaczonego na rok 2050 w ramach europejskiego Zielonego Ładu⁴⁴. Realizacja tych założeń wymaga mobilizacji znacznych nakładów inwestycyjnych, a także zwiększenia tempa przejścia na czystą energię w celu zredukowania zależności UE od importu paliw kopalnych zgodnie z planem REPowerEU⁴⁵.

Jedną z przeszkód na drodze do wykorzystania finansowania prywatnego dla celów efektywności energetycznej i zintegrowanych źródeł energii odnawialnej jest brak wspólnego podejścia do tematu, które łączyłoby organy rządowe, sektor publiczny, prywatny i finansowy, zgodnie z założeniami Komunikatu w sprawie Fali Renowacji.

Celem niniejszego tematu jest tworzenie krajowych okrągłych stołów na rzecz poprawy jakości dialogu, współpracy i świadomości kluczowych interesariuszy publicznych i prywatnych oraz budowanie potencjału dla potrzeb wielkoskalowych programów inwestycyjnych, mobilizujących środki prywatne dla potrzeb inwestycji w efektywność energetyczną i zintegrowane źródła energii odnawialnej.

Inicjatywa Inteligentne finanse dla inteligentnych budynków⁴⁶ proponuje szeroko zakrojone podejście, bazujące na lepszym wykorzystaniu środków publicznych, agregacji i wsparciu w opracowywaniu projektów oraz obniżaniu ryzyka. Komisja organizuje konferencje i krajowe okrągłe stoły w Państwach Członkowskich za pomocą inicjatywy Forów na rzecz inwestycji⁴⁷ w zrównoważoną energię od roku 2016 w celu wdrożenia tej inicjatywy w całej Europie.

Zakres

Projekty powinny obejmować organizację krajowych okrągłych stołów poświęconych inwestycjom w efektywność energetyczną oraz zintegrowane źródła energii odnawialnej na małą skalę, w formie permanentnych wielostronnych forów dyskusyjnych z udziałem istotnych interesariuszy, w tym, między innymi, organów rządowych, administracji lokalnej i regionalnej, sektora finansowego, sektora budowlanego oraz sektora MŚP, zrzeszeń konsumentów i organizacji obywatelskich. Uczestnicy powinni koncentrować się na modernizacji energetycznej istniejących budynków prywatnych i/lub publicznych, jak również lokalnych sieci grzewczych, inwestycji w MŚP oraz w sektorze usług. Projekty mogą podlegać realizacji na szczeblu regionalnym obok krajowego, jeśli jest to uzasadnione.

Krajowe okrągłe stoły powinny funkcjonować w formie forów, umożliwiających wszystkim interesariuszom wkład w proces kształtowania polityki. Powinny one obejmować regularne spotkanie tematycznych grup roboczych z odpowiednimi interesariuszami, skupiające się na określonych zagadnieniach. Powinny one (między innymi) analizować możliwość wdrożenia na szerszą skalę istniejących dobrych praktyk ze szczebla krajowego i europejskiego, rozwijać strategie, tworzyć harmonogramy i plany działania, proponować poprawki do krajowych ram polityki i środków, nadzorować ich wdrażanie, wspólnie tworzyć szablony i kontrakty, które zapewnią lepsze funkcjonowanie rynku. W stosownych przypadkach, wnioski mogą obejmować element zaangażowania obywatelskiego na rzecz wzmocnienia

---

⁴⁴ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład z dnia 11.12.2019 r. [COM\(2019\) 640 wersja ostateczna](#)

⁴⁵ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

⁴⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego: Czysta energia dla wszystkich Europejczyków z dnia 30.11.2016 R., załącznik [COM\(2016\) 860 wersja ostateczna](#) ZAŁĄCZNIK nr 1 Przyspieszenie wdrażania czystej energii w budynkach

⁴⁷ https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/financing/capacity-building-and-technical-assistance_en#sustainable-energy-investment-forums

wsparcia dla inwestycji w zrównoważoną energię.

Projekty dotyczące tylko jednego kraju mogą się kwalifikować. W takim przypadku, powinny zawierać niewielki element działań umożliwiających wymianę doświadczeń z podobnymi inicjatywami w całej Europie; wymianę taką będą koordynować służby Komisji. Projekty powinny bazować na działaniach inicjatywy Fora UE na rzecz inwestycji w zrównoważoną energię. W przypadku, gdy w danym Państwie Członkowskim istnieje już inicjatywa na rzecz dialogu w kwestii finansowania inwestycji w zrównoważoną energię, wniosek powinien jednoznacznie opisywać, w jaki sposób wdrożenie projektu będzie stanowiło uzupełnienie tej inicjatywy i dodatkowy wkład w jej realizację.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 0,7 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Wnioski mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców lub przez wnioskodawców pochodzących z jednego kwalifikującego się kraju.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny przynieść efekt w postaci trwałego krajowego (oraz regionalnego, o ile ma ono uzasadnienie) wielostronnego forum dyskusyjnego, poświęconego inwestycjom w efektywność energetyczną i renowacje energetyczne, z aktywnym udziałem kluczowych interesariuszy, w szczególności reprezentujących sektor finansowy. Jego powstanie powinno umożliwić poprawę polityki krajowej, co pozwoli zwiększyć zakres renowacji energetycznych budynków, w szczególności dzięki zaangażowaniu kapitału prywatnego.

Efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba krajowych (oraz, w stosownych przypadkach, regionalnych) dokumentów strategicznych, będących wynikiem okrągłych stołów.
- Liczba kluczowych interesariuszy uczestniczących w okrągłych stołach, w szczególności z sektora finansowego.
- Liczba spotkań krajowych (oraz, w stosownych przypadkach, regionalnych) okrągłych stołów oraz utworzonych tematycznych grup roboczych.
- Inwestycje w modernizację ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-INNOFIN: Innowacyjne plany finansowania inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii

Cele

Celem tematu jest opracowanie innowacyjnych planów finansowania inwestycji w zrównoważoną energię w formie efektywności energetycznej i źródeł energii odnawialnej na

małą skalę.

W świetle ambitnej polityki klimatycznej i energetycznej UE, w skład której wchodzi cele wyznaczone na lata 2030 i 2050, konieczna jest znaczący wzrost poziomu inwestycji. Wskazuje na to jednoznacznie również europejski plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy⁴⁸, którego celem jest zmobilizowanie co najmniej kwoty 1 biliona EUR inwestycji w zrównoważony rozwój w Europie w ciągu 10 lat, aby mogła ona stać się pierwszym kontynentem neutralnym pod względem emisji CO₂ do roku 2050. Wymaga to znaczących inwestycji zarówno ze strony sektora publicznego, jak i prywatnego. Finansowanie publiczne musi zostać uruchomione w pierwszej kolejności, a podmioty prywatne powinny zapewnić efekt skali.

W tym kontekście, także poziom inwestycji w zrównoważoną energię, a w szczególności w efektywność energetyczną wymagają znacznego zwiększenia. Wymaga to zmobilizowania zarówno publicznych, jak i prywatnych źródeł finansowania ze szczególnym naciskiem na postępującą maksymalizację stosunku finansowania prywatnego do publicznego. Założenie to jest zgodne z zamysłem inicjatywy Inteligentne Finansowanie dla Inteligentnych Budynków⁴⁹, której celem jest zwiększenie efektywności wykorzystania funduszy publicznych, realizacja „Fali Renowacji” zaplanowanej w ramach europejskiego Zielonego Ładu⁵⁰ w celu zaspokojenia fundamentalnej potrzeby znaczącej poprawy efektywności energetycznej budynków, oraz planu REPower EU⁵¹ w celu wyeliminowania zależności UE of importu paliw kopalnych.

Aby stworzyć warunki dla odpowiedniego napływu finansowania prywatnego na rzecz inwestycji w zrównoważoną energię, jak i zwiększyć zaangażowanie inwestorów prywatnych, konieczne jest opracowanie i wdrożenie innowacyjnych programów finansowania na poziomie regionalnym lub krajowym, które będą podlegały rozszerzeniu i/lub powieleniu na większą skalę. Programy te należy dostosować do specyficznych wymagań inwestycji w zrównoważoną energię, a w szczególności, do konkretnych właściwości profili inwestycji⁵² w efektywność energetyczną tak, aby co najmniej spełniały lub wykaczały poza założenia odpowiedniej polityki i prawodawstwa UE⁵³ w zakresie zrównoważonego finansowania ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedniej systematyki unijnej.⁵⁴

Zakres

Propozycje powinny dotyczyć tworzenia innowacyjnych programów finansowania, które doprowadzą do zwiększenia skali finansowania prywatnego inwestycji w zrównoważoną energię, ze szczególnym i jednoznacznym naciskiem na efektywność energetyczną.

⁴⁸ Komunikat Komisji z dnia do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan Inwestycyjny Zrównoważona Europa; Plan Inwestycyjny Europejski Zielony Ład z dnia 14.01.2020 r. [COM\(2020\) 21 wersja ostateczna](#)

⁴⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku Inwestycyjnego: Czysta energia dla wszystkich Europejczyków z dnia 30.11.2016 r., załącznik [COM\(2016\) 860 wersja ostateczna](#) ZAŁĄCZNIK nr 1 Przyspieszenie wdrażania czystej energii w budynkach.

⁵⁰ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład z dnia 11.12.2019 r. [COM\(2019\) 640 wersja ostateczna](#)

⁵¹ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

⁵² 52 Grupa Instytucji Finansowych na rzecz Efektywności Energetycznej (EEFIG) (https://ec.europa.eu/eefig/index_en) analizuje czynniki napędowe i bariery utrudniające realizację inwestycji w efektywność energetyczną budynków i przemysłu, włącznie z odpowiednimi instrumentami finansowymi.

⁵³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance_en.

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en.

Rozwiązanie finansowe powinno zostać wdrożone przed zakończeniem działania, natomiast związane z nim inwestycje mogą być wdrażane po zakończeniu projektu. Wnioski powinny więc przewidywać niezbędny zakres testów i eksploatacji w trakcie działania.

Programy finansowe mogą dotyczyć szeregu rodzajów organizacji i struktur własności, jak również zróżnicowanych struktur finansowania, w tym m.in.:

- Modeli z zastosowaniem różnych instrumentów finansowania, takich, jak dedykowane dotacje, finansowanie kapitałowe, dłużne, mezaninowe (po zakończeniu fazy rozruchu), mechanizmy refinansowania, gwarancje i inne instrumenty obniżania ryzyka (włącznie ze specjalnymi instrumentami podziału ryzyka, ubezpieczeniami itd.).
- Konkretne modele finansowania dla potrzeb modernizacji energetycznej budynków zgodnie z założeniami „Fali Renowacji”, skierowane do rynków nieruchomości lub najmu, ze szczególnym uwzględnieniem budynków publicznych (w tym budownictwa socjalnego) i gruntownej modernizacji. Do ich zakresu należą m.in. dostosowane do potrzeb rozwiązania finansowe, bazujące na kontraktach na usługi energetyczne/zaopatrzenie w energię, z uwzględnieniem istotnych kwestii księgowych i refinansowania, jak również różnych programów finansowania rachunkowego i podatkowego.
- Programy ukierunkowane na rynek wtórny, włącznie z wyspecjalizowanymi instrumentami sekurytyzacji i programami zielonych obligacji.
- Lokalne struktury inwestycyjne, włącznie z finansowaniem obywatelskim (np. poprzez finansowanie społecznościowe) na rzecz efektywności energetycznej i inne formy skupiające się na roli prosumentów lub stosujące dodatkowe „waluty” lokalne w skali społeczności lokalnych w celu wzmocnienia krótkich i lokalnych łańcuchów dostaw, włącznie z inteligentnymi kontraktami.
- Dostosowane rozwiązania finansowe, integrujące istniejące na rynku instrumenty istotne z punktu widzenia efektywności energetycznej (np. instrumenty finansowania ograniczania emisji CO₂, włącznie z przewidzianymi w ramach europejskiego systemu handlu emisjami, podatkami od emisji CO₂/ zużycia energii; programami certyfikatów zbywalnych i obowiązkami w zakresie efektywności energetycznej, np. wynikającymi z Art. 7 EED⁵⁵ itd.) i/lub właściwą monetyzację licznych korzyści z efektywności energetycznej; lub
- Dedykowane programy, bazujące na sprzedawcach i koncentratorach lub izbach rozrachunkowych (na poziomie regionalnym lub krajowym), ułatwiających dopasowanie popytu i podaży finansowania efektywności energetycznej poprzez połączenie różnych źródeł finansowania publicznego i/lub prywatnego oraz/lub opracowywanie projektów.

Wnioski powinny uwzględniać wszystkie następujące elementy:

- Odnosić się do tworzenia innowacyjnych, operacyjnych programów finansowania inwestycji w zrównoważoną energię. W tym kontekście, mogą rozwijać i/lub zwiększać skalę innych innowacyjnych programów finansowania inwestycji w zrównoważoną energię, które okazały się skuteczne;⁵⁶

⁵⁵ Dyrektywa 2012/27/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmieniająca dyrektywy nr 2009/125/WE i 2010/30/UE i uchylająca dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE wraz ze zmianami wprowadzonymi przez dyrektywę (UE) 2018/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2018 r., [EUR-Lex - 32018L2002 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁵⁶ Programy takie mogą być tworzone w Unii Europejskiej lub poza nią, w tym m. in. programy opracowywane i wdrażane w ramach instrumentów wsparcia realizacji projektów (PDA) w programach Horyzont 2020 (H2020) i Inteligentna Energia dla Europy (IEE) (w tym H2020/MLEI PDA lub ELENA-EIB). W tym kontekście, projekty mogą także wdrażać narzędzia i procesy standaryzacji, opracowane w celu ograniczenia kosztów transakcji i zwiększenia zaufania inwestorów, np. opracowane w ramach różnych projektów H2020 lub IEE, jak również Zestawu Narzędzi Zabezpieczających EEFIG.

- Odnosić się do finansowania, jak i do struktury popytu, w szczególności na poziomie regionalnym i krajowym;
- Definiować docelowe regiony i sektory (np. budynki, branże energochłonne, sektor ubezpieczeń itd.);
- Objaśniać, w jaki sposób proponowany program jest dostosowany do potrzeb docelowych regionów i segmentów rynkowych oraz na czym polega jego innowacyjność;
- Uzasadniać, w jaki sposób proponowany program uzupełnia dostępne finansowanie i stanowi element dodatkowy tego finansowania;
- Jednoznacznie wykazywać potencjał rynkowy, jak również konkretne przykłady biznesowe i wykonalność finansową proponowanego programu (np. rozmiar inwestycji docelowych, koszty transakcji i zarządzania, oczekiwane oszczędności energii/kosztów i inne zyski itd.); oraz
- Zaplanować powielenie i/lub wdrożenie opracowanego programu (np. na poziomie krajowym/regionalnym); oraz
- Zagwarantować i wykazać dostosowanie do obowiązujących zasad polityki Zrównoważonego Finansowania oraz ustawodawstwa UE, a w szczególności odpowiednich zasad taksonomii UE, lub objaśnić, w jaki sposób wykracza poza określone w nich minimum.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny:

- Prowadzić do opracowania odpowiednio przystosowanych, innowacyjnych programów finansowania, które weszły w fazę operacyjną i są gotowe do finansowania inwestycji w zrównoważoną energię, a w szczególności w efektywność energetyczną.
- Stanowią wkład w szeroko zakrojone wdrażanie obowiązującej polityki Zrównoważonego Finansowania i ustawodawstwa UE, ze szczególnym uwzględnieniem taksonomii UE, i realizacja określonych w nich celów.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (tCO₂-/rok).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

Wspieranie rozwoju lokalnych i regionalnych projektów inwestycyjnych

LIFE-2022-CET-HOMERENO: Zintegrowane usługi modernizacji budynków mieszkalnych Cele

Modernizacja budynków może okazać się szczególnie trudnym zadaniem w przypadku prywatnego budownictwa mieszkaniowego, a liczne bariery zniechęcają właścicieli domów do inwestowania. Oferta rynkowa modernizacji budynków w sektorze prywatnego budownictwa mieszkaniowego jest fragmentaryczna i składa się z rzeszy mikro- i małych przedsiębiorstw, funkcjonujących w sposób na ogół nieskoordynowany.

W odniesieniu do dobrych praktyk i efektywnie wdrażanych w UE modeli oraz zgodnie z inicjatywą „Fala Renowacji” w ramach europejskiego Zielonego Ładu⁵⁷, istnieje pilna potrzeba koordynowania działań oraz maksymalnego uproszczenia modernizacji z punktu widzenia właścicieli domów. W kontekście renowacji budynków, plan REPowerEU⁵⁸, którego celem jest wyeliminowanie zależności UE od importu paliw kopalnych jednoznacznie wskazuje na potrzebę zwiększenia liczby modernizacji domów w UE i poprawy integracji przejścia na efektywne ogrzewanie i chłodzenie na bazie odnawialnych źródeł energii, które powinno być integralną częścią tych modernizacji.

Celem niniejszego tematu jest: a) zapewnienie bezpośredniego wsparcia dla tworzenia lub powielania innowacyjnych „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych” na skalę lokalną lub regionalną, oraz (b) wspieranie praktyków, uczestniczących aktywnie we wdrażaniu tych zintegrowanych usług, poprzez utworzenie unijnej społeczności praktyków.

Zakres

Wnioski powinny skupiać się na **wyłącznie jednym** z dwóch zakresów, opisanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie.

Zakres A: Stworzenie lub powielenie „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”

Projekty finansowane w ramach zakresu A mają na celu tworzenie lub powielenie innowacyjnych zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych na poziomie lokalnym lub regionalnym.

Projekty dofinansowane w ramach zakresu A powinny odnosić się między innymi, ale nie wyłącznie, do następujących aspektów:

1/ Poprawa uwarunkowań rynkowych i tworzenie zintegrowanej oferty usług modernizacji domów w celu:

- Ograniczania złożoności, uproszczenia procesów podejmowania decyzji, wdrażanych przez właścicieli domów, w celu stymulowania popytu na modernizacje budynków i poprawę efektywności energetycznej.
- Tworzenia, koordynowania i/lub optymalizacji niezbędnych usług w związku z procesami inwestowania w efektywność energetyczną budynków.
- Łączenia wszystkich istotnych podmiotów w łańcuchu wartości (np. firm budowlanych, architektów, inżynierów, planistów przestrzennych, podmiotów finansujących itd.).
- Upowszechniania dostępu do różnych środków wsparcia, w szczególności tam, gdzie istnieje wsparcie dla określonych grup docelowych (np. gospodarstwa domowe dotknięte ubóstwem energetycznym).
- Zwiększania świadomości i zaufania wobec takich zintegrowanych usług poprzez jasne określenie odpowiedzialności, zapewnienie jakości i dedykowaną politykę

⁵⁷ Komunikat Komisji z dnia do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład z dnia 11.12.2019 r. [COM\(2019\) 640 wersja ostateczna](#)

⁵⁸ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

ochrony konsumenta.

2/ Opracowanie samowystarczalnego modelu biznesowego:

- Integracja usług może następować za pośrednictwem dedykowanych operatorów (nowy podmiot publiczny lub publiczno-prywatny lub uprawnieni operatorzy prywatni) i/lub poprzez lepszą koordynację pomiędzy istniejącymi podmiotami lokalnymi.
- Oczekiwania dotyczą modeli biznesowych opłacalnych pod względem ekonomicznym, ukierunkowanych na samowystarczalność w perspektywie średnio- lub długoterminowej, które ostatecznie będą w stanie funkcjonować bez dotacji na pokrycie kosztów bieżących.

3/ Dostarczanie metod i wsparcia w następującym zakresie:

- Opracowywanie fachowej wiedzy i innowacji organizacyjnych niezbędnych do realizacji projektu.
- Ograniczanie kosztów i czasu na placu budowy poprzez zastosowanie metod standaryzowanych (np. zoptymalizowanych procesów biznesowych, standardowych warunków kontraktowych, kreowanie marki proponowanych usług itd.).
- Zapewnienie efektywności kosztowej i przejrzystości cen usług oferowanych właścicielom domów.
- Wspieranie upowszechniania standardów i praktyk w ramach spójnych i przejrzystych procesów, na których inwestorzy będą mogli polegać, i ogólna poprawa warunków finansowania.

4/ Upowszechnianie efektów:

- Upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań technicznych i organizacyjnych, dostosowanych do kontekstu lokalnego.
- Wspieranie ulepszeń w środowisku prawnym i regulacyjnym.
- Wykazanie wysokiego stopnia powtarzalności oraz uwzględnienie jasnego planu działania w zakresie przekazywania doświadczeń i wyników na rzecz potencjalnych naśladowców w całej UE.

Działania powinny jednoznacznie skupiać się na poprawie efektywności energetycznej istniejących budynków jedno- i wielorodzinnych w sektorze prywatnego budownictwa mieszkaniowego. Działania w „budynkach złożonych” (np. współistnienie mieszkań prywatnych i przeznaczonych na wynajem; współistnienie mieszkań prywatnych i socjalnych; współistnienie lokali mieszkalnych i komercyjnych, z reguły ulokowanych na parterze) także mogą być brane pod uwagę, a wnioskodawców zachęca się do podejmowania określonych strategii ukierunkowanych na zdefiniowane obszary sektora mieszkaniowego, o ile projekt jest skoncentrowany przede wszystkim na prywatnych decydentach indywidualnych.

Opracowane usługi powinny obejmować całą „ścieżkę klienta” od diagnozy technicznej i społecznej, oferty technicznej, poprzez uzyskanie pozwoleń, wyszukanie wykwalifikowanych specjalistów, zlecenie robót, strukturalizację i zapewnienie finansowania (np. przez kredyty), ułatwienie dostępu do dotacji lub innych programów wsparcia, po monitorowanie robót i zapewnienie jakości.

Znaczenie słowa „zintegrowane” jest tu dwojakie:

- Strategia powinna łączyć różne usługi w ramach oferty pakietowej skierowanej do

właścicieli domów, aby zapewnić wiarygodność i uproszczenie procesu modernizacji oraz poprawę jego integracji z przejściem na efektywne systemy ogrzewania i chłodzenia na bazie odnawialnych źródeł energii w ramach projektów renowacji.

- Strategia powinna być również odpowiednio zintegrowana w tym kontekście, poprzez jak najlepsze wykorzystanie lokalnych zasobów, w szczególności w zakresie programów wsparcia publicznego i graczy rynku lokalnego, oraz przyczyniać się do nawiązywania współpracy pomiędzy władzami lokalnymi i odpowiednimi graczami rynkowymi w sektorze budowlanym, ogrzewania i chłodzenia, a także w szerszej rozumianych sektorach energetycznych.

Wnioski powinny przewidywać współpracę z wyłaniającą się grupą zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych, w szczególności dofinansowanych w ramach H2020 i LIFE CET w celu analizy, wymiany i komunikacji w zakresie elementów przekrojowych.

Wnioski w ramach Zakresu A mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców z pojedynczego kwalifikującego się kraju.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Zakres B: Unijna społeczność praktyków „Zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”

Projekty finansowane w ramach tematu objętego zakresem B powinny łączyć istniejące i rodzące się inicjatywy lokalne/regionalne poprzez tworzenie unijnej społeczności wykwalifikowanych praktyków, aktywnie zaangażowanych we wdrażanie „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych” na szczeblu lokalnym/regionalnym.

Poprzez popularyzację współpracy międzynarodowej i rozwój innowacyjności wśród usługodawców „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”, projekty należące do zakresu B powinny umożliwić łączenie sił, wykorzystanie efektu skali i ujednolicenie zasad w oparciu o najlepsze praktyki. Projekty powinny przyczyniać się do budowania zbiorowej wiedzy, konsolidacji zgromadzonych danych, prowadzenia debaty i prezentowania skoordynowanych propozycji, adresowanych do twórców polityki, wzmocnienia pozycji rynkowej i budowania zaufania użytkowników końcowych. Skoncentrowana wokół nich społeczność powinna też przyczyniać się do zwiększania potencjału oraz umacniania współpracy pomiędzy kluczowymi podmiotami na odpowiednich poziomach terytorialnych.

Bazując na dobrych praktykach, wspólnota praktyków powinna wspierać zbiorowe działania, innowacje przyrostowe i łączyć wysiłki na rzecz promocji „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”. Powinna ona ułatwiać dialog i wymianę opinii, przyczyniając się do budowania wspólnej kultury uczestników i nie tylko. W szczególności, ale nie jedynie, działania i wyniki w ramach projektu powinny być ukierunkowane na:

- **Pozycjonowanie strategiczne i model biznesowy:** ocena luk na rynku lokalnym, tworzenie atrakcyjnej oferty skierowanej do właścicieli budynków mieszkalnych (pod względem jakości i cen usług), możliwe źródła przychodów, powiązane modele biznesowe, najlepsze połączenia interwencji o charakterze publicznym i prywatnym, potencjał i warunki rozpowszechniania w Europie itd.
- **Metodologie i narzędzia:** w jaki sposób upowszechnić i zoptymalizować procesy świadczenia „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”? Jakie narzędzia już istnieją, a jakie można stworzyć? Itd.
- **Umiejętności i potrzeby szkoleniowe:** jakie nowe umiejętności lub profesje są potrzebne w celu wdrożenia i skutecznego funkcjonowania „zintegrowanych usług

modernizacji budynków mieszkalnych”? Z drugiej strony, w jaki sposób motywować specjalistów z tego obszaru i zapewnić im możliwości rozwoju zawodowego? Itd.

- **Partnerstwo z podmiotami rynku:** jakiego rodzaju współpracę można rozwijać? W jaki sposób zapewnić zaangażowanie partnerów w świadczenie konkurencyjnych usług wysokiej jakości?. Itd.
- **Polityka zapewnienia jakości i ochrony konsumenta:** jakie gwarancje jakości można zaoferować właścicielom budynków mieszkalnych? Jak zapewnić ochronę konsumentów? Jak rozwiązywać spory? Itd.

Społeczność praktyków powinna konsolidować dane zgromadzone na podstawie różnych doświadczeń z całej Europy. Powinna też sprzyjać dialogowi wewnętrznemu i zewnętrznemu na temat kluczowych zagadnień.

Powinna wspierać rozwój skoordynowanych propozycji, adresowanych do decydentów kształtujących politykę, i aktywnie uczestniczyć w procesach regulacyjnych i legislacyjnych na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, w szczególności poprzez wskazanie konkretnych sytuacji i trudności, związanych z wdrażaniem „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”, wyzwań praktycznych i dobrych praktyk.

Należy zapewnić wytyczne i wsparcie dla nowych inicjatyw, aby ułatwić ich rozpowszechnianie na szczeblu lokalnym, a także replikację transgraniczną najlepszych praktyk.

Projekty powinny obejmować działania w zakresie budowania potencjału na poziomie krajowym, z naciskiem na projektowanie i wdrażanie zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych. Do narzędzi budowania potencjału mogą należeć szkolenia trenerów krajowych i/lub działania ukierunkowane na istotnych graczy, w tym organy lokalne i regionalne, agencje energetyczne i inne podmioty zaangażowane w tworzenie programów modernizacji.

Do tej wspólnoty należy kierować skuteczne działania komunikacyjne, aby zaprezentować najistotniejsze zintegrowane pakiety renowacji domów, w szczególności, te, które wykazują największą skuteczność w zachęcaniu do gruntownych modernizacji (które mogą być realizowane etapowo) oraz ułatwiają przechodzenie na efektywne systemy ogrzewania i chłodzenia na bazie energii odnawialnej.

Jakkolwiek wnioski mają koncentrować się na aspektach „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”, wnioskodawcy powinni wykazać się wiedzą na temat istotnych, szerzej zakrojonych inicjatyw (np. forów na rzecz inwestycji w zrównoważoną energię, ManagEnergy, BUILD UP Skills, Blueprint na rzecz współpracy sektorowej w zakresie umiejętności w sektorze budownictwa) oraz wykorzystywać osiągnięte za ich pomocą rezultaty.

Wnioski złożone przez pojedynczych wnioskodawców lub obejmujące jeden kraj kwalifikujący się nie będą akceptowane w ramach zakresu B. Wspólnota praktyków musi mieć charakter międzynarodowy, a do jej aktywnych uczestników powinni należeć różni przedstawiciele najważniejszych obszarów wdrażania „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych” w Europie, co odzwierciedli różnorodność uwarunkowań, jak i metod stosowanych na całym kontynencie. Dlatego Komisja uznaje za istotne, aby w skład konsorcjów wchodziło co najmniej 3 wnioskodawców z 3 różnych kwalifikujących się krajów.

Komisja ma zamiar wybrać jeden wniosek z zakresu B. Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Aby zapoznać się z orientacyjnym budżetem dla zakresów A i B, patrz dokument zaproszenia do składania wniosków, sekcja 3, Dostępny budżet.

Oczekiwane efekty

Zakres A: Stworzenie lub powielenie „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”

Wnioski składane w ramach zakresu A powinny generować następujące efekty:

- Zintegrowane usługi modernizacji budynków mieszkalnych wdrożone, uruchomione i przetestowane w trakcie realizacji działania, jednakże po zakończeniu projektu może nastąpić zwiększenie ich skali.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR, w trakcie działania (faza pilotażowa) i w ciągu pierwszych 5 lat od uruchomienia usług).
- Mocne, wiarygodne partnerstwo z podmiotami lokalnymi (np. MŚP, architekci, inżynierowie, ESCO, instytucje finansowe, agencje energetyczne, NGO).
- Wdrożenie opłacalnych z ekonomicznego punktu widzenia modeli biznesowych, ostatecznie realizowanych bez konieczności udzielania dotacji na pokrycie kosztów bieżących.
- Dostępność odpowiedniego finansowania umożliwiającego wspieranie inwestycji w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.
- Zwiększenie świadomości i zaufania użytkowników końcowych poprzez jasne określenie odpowiedzialności, zapewnienie jakości i dedykowaną politykę ochrony konsumenta.
- Dane i wytyczne udostępnione do wiadomości publicznej, aby ułatwić powielanie strategii przez inne podmioty rynkowe Dowody na uznanie przez rynek wartości oferowanych usług.

Projekty z zakresu A powinny być objęte kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Oszczędność energii pierwotnej/wytwarzanie energii odnawialnej, uruchomione dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (w tCO₂eq/rok) i/lub zanieczyszczeń powietrza.

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Zakres B: Unijna społeczność praktyków „Zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”

Wnioski składane w ramach zakresu B powinny generować następujące efekty:

- Utworzenie europejskiej społeczności praktyków z udziałem ważnych interesariuszy, osadzonych stabilnie w swoim środowisku i zaangażowanych aktywnie w trwające wdrażanie na szczeblu lokalnym „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych”
- Dane i wytyczne udostępnione do wiadomości publicznej, aby ułatwić powielanie „zintegrowanych usług modernizacji budynków mieszkalnych” w całej Europie. Dowody wskazujące, że wartość zintegrowanych usług została doceniona przez rynek.

Projekty z zakresu B powinny być objęte kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba, różnorodność i jakość interesariuszy aktywnie zaangażowanych w

funkcjonowanie społeczności. Do grupy tej mogą należeć, między innymi, przedstawiciele władz publicznych, doradcy, zrzeszenia architektów, rzemieślników i właściciele budynków mieszkaniowych, jak również obywatele, a także przedstawiciele wyższych uczelni, ośrodków szkoleniowych, instytucji finansowych itd.

- Liczba, charakter i jakość planowanych efektów zbiorczych z podziałem na główne kategorie podane w zakresie punktu opisanego powyżej. W szczególności, wytyczne i wsparcie na rzecz wyłaniających się inicjatyw.
- Liczba i charakter planowanych inicjatyw w zakresie procesów legislacyjnych i regulacyjnych na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim.
- Liczba i charakter uruchomionych programów krajowych budowania potencjału.
- Liczba, charakter i odbiorcy docelowi materiałów informacyjnych.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Oszczędność energii pierwotnej/wytwarzanie energii odnawialnej, uruchomione dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (w tCO₂eq/rok) i/lub zanieczyszczeń powietrza.

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) – 95%

LIFE-2022-CET-RENOPUB: Tworzenie struktur ułatwiających zwiększenie tempa fali renowacji w sektorze publicznym **Cele**

Sektor publiczny odgrywa kluczową rolę w realizowaniu transformacji energetycznej w związku z jedynym w swoim rodzaju mandatem uprawniającym go do dysponowania aktywami publicznymi i wyjątkowym wpływem na podmioty funkcjonujące w całym łańcuchu wartości. Fala Renowacji⁵⁹, przewidziana w ramach europejskiego Zielonego Ładu, ma na celu podwojenie wskaźnika renowacji budynków do roku 2030, co wymaga także ogromnych inwestycji w publiczny zasób budowlany. Ponadto, Państwa Członkowskie określiły środki w ramach swoich długoterminowych strategii renowacji, aby stworzyć krajowe zasoby budowlane o wysokiej efektywności energetycznej i obniżonej emisyjności oraz ułatwić efektywną kosztowo transformację istniejących budynków w obiekty zeroemisyjne⁶⁰. Zgodnie z planem REPowerEU⁶¹, przewidującym zależność od importu paliw kopalnych, sektor publiczny powinien odegrać kluczową rolę w ograniczaniu zużycia energii poprzez renowację budynków.

Obecnie, istotną barierą utrudniającą zwiększenie tempa modernizacji w sektorze publicznym jest stworzenie i utrzymanie długoterminowych możliwości finansowych i technicznych organów publicznych w zakresie realizacji projektów. W szczególności, małym

⁵⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Fala Renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, [COM\(2020\) 662 wersja ostateczna](#)

⁵⁹ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (przekształcony), [COM\(2021\) 802 wersja ostateczna](#)

⁶⁰ [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie efektywności energetycznej budynków \(europa.eu\)](#), zmieniona [Dyrektywa \(UE\) 2018/ Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej \(europa.eu\)](#)

⁶¹ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

i średnim gminom często brakuje środków, aby wyznaczyć personel odpowiedzialny za prace projektowe.

Wyzwaniem pozostaje zwiększenie skali ambitnych renowacji energetycznych budynków publicznych, które pozwoliłyby organom publicznym posłużyć jako przykład dekarbonizacji aktywów i wyznaczenie drogi w kierunku przejścia Europy na czystą energię.

Dlatego niezbędne są dodatkowe struktury wsparcia (np. punkty kompleksowej obsługi) na szczeblu regionalnym i krajowym, które mogłyby wspierać większą liczbę propagatorów projektów publicznych w zakresie projektowania i realizacji ambitnych projektów renowacji w sektorze publicznym na dużą skalę oraz wykorzystania istniejących rozwiązań.

Doświadczenia płynące z wdrożenia mechanizmów wsparcia technicznego (ELENA, H2020 PDA, eee-f) wskazują, że propagatorzy projektów publicznych potrzebują określonych kompetencji, niezbędnych we wdrażaniu projektów energetycznych - to znaczy, specjalistycznej wiedzy na temat aspektów technicznych (audyty energetyczne, projektowanie), inżynierii finansowej (Umowy o poprawę efektywności energetycznej, łączenie różnych źródeł finansowania) oraz aspektów prawnych (wiązanie, łączenie zasobów, zamówienia publiczne, zastosowanie umów o poprawę efektywności energetycznej).

Zakres

Projekty powinny prowadzić do powstania i utrzymania regionalnych/krajowych struktur wsparcia, takich, jak punkty kompleksowej obsługi, aby przyspieszyć falę renowacji w sektorze publicznym (np. budynki biurowe, mieszkalnictwo socjalne, szkoły, obiekty rekreacyjne itd.), obejmujące większe terytorium oraz całościowy pakiet usług od doradztwa technicznego po finansowe i prawne, zamówienia publiczne i zapewnienie jakości robót.

We wniosku należy wykazać jednoznacznie, w jaki sposób utworzone zostaną mechanizmy wsparcia, biorąc pod uwagę sposób zarządzania nimi, przydzielone kompetencje, zasięg geograficzny i trwałość funkcjonowania.

Wnioski muszą opisywać całościowy pakiet usług, które zostaną zaoferowane organom publicznym, a który powinien obejmować:

- Wykazanie, w jaki sposób osiągną długoterminową stabilność mechanizmu ułatwień dzięki wsparciu interesariuszy i osiągnięciu samowystarczalności finansowej.
- Strategie ograniczania złożoności oraz uproszczenia procesów podejmowania decyzji po stronie organów publicznych w celu stymulowania popytu na modernizację budynków i poprawę efektywności energetycznej.
- Metody aktywnej identyfikacji i mobilizacji całościowej renowacji energetycznej budynków publicznych.
- Promowanie absorpcji efektywnej kosztowo gruntownej modernizacji budynków i ambitnych oszczędności energii zgodnie z europejskim celem dekarbonizacji.
- Pomoc prawna, której celem jest popularyzacja i nadanie priorytetu łączeniu projektów renowacji budynków (należących do jednego lub wielu organów publicznych) dla zwiększenia skali renowacji i zainteresowania inwestorów prywatnych.
- Opracowanie skutecznych procedur zamówień publicznych, które zagwarantują realizację renowacji w szybkim tempie, jak i wysoką jakość robót (włącznie ze znaczną oszczędnością energii).

- Wsparcie w zakresie inżynierii finansowej, aby ułatwić wykorzystanie instrumentów finansowych i rynkowych, takich jak umowy o poprawę efektywności energetycznej, modele refinansowania, zielone/białe certyfikaty, systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej, a także wykorzystanie w większym stopniu finansowania mieszanego ze źródeł publicznych i prywatnych oraz absorpcję unijnych źródeł finansowania w rodzaju InvestEU, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, w tym REACT-EU i Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji.
- Metody łączenia istotnych podmiotów w łańcuchu wartości np. firm budowlanych, architektów, inżynierów, planistów przestrzennych, podmiotów finansujących itd.
- Strategie zwiększania świadomości i zaufania wobec takich mechanizmów wsparcia poprzez jasne określenie odpowiedzialności, przejrzystość kosztów i usług oraz zapewnienie jakości.

Wnioski powinny bazować na szeroko zakrojonym doświadczeniu i rozwiązaniach opracowanych w ramach ponad 150 projektów ELENA i PDA/MLEI, a także innych.

Projekty powinny zapewniać wsparcie organów publicznych w dopasowaniu proponowanych inwestycji z wytycznymi określonymi w polityce Zrównoważonego Finansowania i prawodawstwie UE, w szczególności, dostosowanie do unijnych kryteriów systematyki, lub umożliwiać przekroczenie wskazanych tu wymagań minimalnych.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE w wysokości od 1 mln EUR do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Wnioski mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców lub przez wnioskodawców pochodzących z jednego kwalifikującego się kraju.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny skutkować utworzeniem długoterminowych mechanizmów wsparcia, przetestowanych, wdrożonych i funkcjonujących w chwili zakończenia projektu, tzn. generujących projekty renowacji.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba budynków znajdujących się w posiadaniu organów publicznych w określonych obszarach/ terytoriach oddziaływania utworzonych struktur, dla których osiągnięto poprawę efektywności energetycznej (np. poziomy ZEB)
- Liczba organów publicznych, które otrzymały wsparcie dzięki stworzonym strukturom.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Dodatkowe kwoty dofinansowania (unijnego i/lub ze źródeł prywatnych), uzyskane na obszarze terytorium dzięki strukturom wsparcia.
- Liczba utworzonych bezpośrednio i pośrednio miejsc pracy.

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

LIFE-2022-CET-PDA: Wsparcie w opracowaniu projektów inwestycji z dziedziny zrównoważonej energii Cele

Wsparcie opracowywania projektów (PDA) obejmuje wsparcie techniczne dla realizatorów projektów publicznych i prywatnych, realizujących ambitne inwestycje na wielką skalę w zakresie efektywności energetycznej i energii odnawialnej.

Celem tematu jest wspieranie twórców projektów w całej Europie w opracowywaniu nadających się do powielenia rozwiązań, które mobilizują kapitał prywatny, łącząc finansowanie publiczne z prywatnym, ustanawiając długoterminowe i skalowalne instrumenty finansowe, a zarazem pokonując bariery prawne i strukturalne w ramach realizacji niezwykle ambitnych i projektów w obszarze zrównoważonej energii. Projekty powinny wykazywać się innowacyjnością, na przykład, w zakresie łączenia i strukturyzacji projektów inwestycyjnych, przesuwania granic rynkowych lub zmiany struktur organizacyjnych i regulacyjnych.

Projekty PDA przyczyniają się w ogromnej mierze do realizacji Fali Renowacji w ramach europejskiego Zielonego Ładu⁶² i przyczynią się do wytyczenia ścieżki ku dekarbonizacji i czystemu systemowi energetycznemu. W kolejnych latach, projekty PDA powinny także przyczynić się znacząco do przyspieszenia procesu przejścia na czystą energię, zgodnie z założeniami planu REPowerEU⁶³ w celu wyeliminowania zależności UE od importu paliw kopalnych. Szereg niezwykle innowacyjnych rozwiązań w zakresie finansowania i mobilizowania inwestycji zademonstrowano w ramach projektów realizowanych w przeszłości w ramach projektów Horizon 2020 PDA, które przyczyniły się do przesunięcia granic rynkowych i wykazały praktyczne zastosowanie inspirujących rozwiązań. Na przykład, utworzono fundusz forfaitingowy z wykorzystaniem inwestycji prywatnych, który jest skalowalny na obszarze całej Europy, a jego celem jest upowszechnianie pogłębionej modernizacji stanowiących trudne wyzwanie budynków wielorodzinnych⁶⁴. Kolejnym przykładem może być utworzony fundusz odnawialny, łączący dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), nisko oprocentowane kredyty i Finansowanie Zewnętrzne za pośrednictwem przedsiębiorstw usług energetycznych (ESCO) w celu modernizacji budynków szpitalnych w regionie⁶⁵. Wiele z tych projektów obejmowało utworzenie punktów kompleksowej usługi jako wsparcia organów publicznych w przygotowaniu do inwestycji w budynki publiczne, oświetlenie ulic i inne aktywa publiczne. Strategia Fali Renowacji podkreśla istotność replikowania tego podejścia w całej Europie, aby zwiększyć tempo renowacji budynków publicznych.

Zakres

Wnioski powinny skupiać się na **wyłącznie jednym** z dwóch zakresów, opisanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie.

⁶² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Fala Renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, [COM\(2020\) 662 wersja ostateczna](#)

⁶³ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

⁶⁴ <https://sharex.lv/>

⁶⁵ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1.2_marte_cinzia_colangelo_final.pdf

Zakres A: Wsparcie opracowania projektów

Wsparcie opracowania projektów (PDA) zostanie zapewnione na rzecz promotorów projektów publicznych i prywatnych w postaci organów władzy publicznej lub ich grup, publicznych/prywatnych operatorów i organów zarządzających infrastrukturą, agencji energetycznych, przedsiębiorstw energetycznych, łańcuchów detalicznych, dużych właścicieli nieruchomości oraz sektora usług/ przemysłu. Działanie będzie wspierać propagatorów projektów w budowaniu bazy wiedzy technicznej, ekonomicznej i prawnej, niezbędnej dla pomyślnego opracowania i wdrożenia projektów. Efektem projektów powinno stać się uruchomienie materialnych inwestycji w zrównoważoną energię w okresie ich realizacji, przy czym wnioskodawca musi przedstawić wystarczające dowody wdrożenia takich inwestycji, np. podpisane umowy o poprawę efektywności energetycznej (EPC) czy zawarte kontrakty budowlane.

Wnioski powinny dotyczyć projektów o wyraźnych walorach prezentacyjnych w zakresie realizowania powtarzalnych rozwiązań, które przyspieszą wdrażanie inwestycji w zrównoważoną energię w całej Europie:

- w zakresie opracowywania skalowalnych programów finansowania ukierunkowanych w szczególności na wykorzystanie zwiększonego poziomu inwestycji prywatnych, takich jak EPC, fundusze mieszane, instrumenty finansowe lub innowacyjne programy finansowania w rachunku lub w podatkach; i/lub
- w zakresie innowacji organizacyjnych na rzecz mobilizowania programów inwestycyjnych takich jak tworzenie jednostek opracowujących projekty, budownictwo na dużą skalę czy łączenie aktywów (mieszanych), ukierunkowanych pod względem geograficznym na poziom dzielnicy, miasta lub większy obszar.
- Wnioski powinny być ukierunkowane na wysoki poziom ambicji pod kątem oszczędności energii i redukcji emisji, takich jak głęboka modernizacja, standardy NZEB, budynki lub dzielnice plusenergetyczne i/lub infrastruktura charakteryzująca się wysokim poziomem efektywności energetycznej.

Wnioski mogą być ukierunkowane na takie sektory, jak:

- Istniejące budynki mieszkaniowe włącznie z dużymi operatorami budownictwa socjalnego.
- Istniejące budynki niemieszkalne, należące do podmiotów publicznych lub komercyjnych.
- Źródła energii odnawialnej zintegrowane z budynkiem i inne źródła energii odnawialnej na małą skalę.
- Istniejąca infrastruktura publiczna, w tym sieci grzewcze/ chłodnicze, sieci wodne i kanalizacyjne.
- Czysta i efektywna energetycznie infrastruktura transportu miejskiego i rozwiązania w zakresie mobilności niskoemisyjnej, włącznie z przekształcaniem terenów miejskich na rzecz miękkiej mobilności lub transportu niezmotoryzowanego.
- Przemysł i usługi, w tym MŚP.
- Wytwarzanie energii odnawialnej w ramach wspólnot energetycznych i innych inicjatyw obywatelskich.

Wnioski w ramach Zakresu A mogą być składane przez pojedynczych wnioskodawców lub przez wnioskodawców z pojedynczego kwalifikującego się kraju.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE w wysokości od 0,5 mln EUR do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Zakres B - Wspólnota praktyków w zakresie punktów kompleksowej obsługi dla aktywów publicznych

Projekty powinny być ukierunkowane na wspieranie rozwoju unijnej społeczności wykwalifikowanych praktyków, aktywnie zaangażowanych we wdrażanie na rynku

lokalnym/ regionalnym punktów kompleksowej obsługi dla potrzeb renowacji energetycznej aktywów publicznych w celu łączenia wysiłków, generowania efektu skali i promocji ujednoczonych dobrych praktyk. Grupa docelowa dla tej społeczności składa się głównie z podmiotów zaangażowanych w projekty renowacji aktywów publicznych, finansowane w ramach projektów Horizon 2020 PDA i ELENA, a także potencjalnie innych programów.

Bazując na już istniejących inicjatywach, wspólnota powinna wspierać zbiorowe działania, innowacje przyrostowe i łączyć wysiłki na rzecz promocji punktów kompleksowej obsługi, z naciskiem na promowanie ambitnych programów gruntownej modernizacji energetycznej i innych działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej aktywów publicznych, i/lub związanych z wykorzystaniem finansowania prywatnego, np. poprzez umowy o poprawę efektywności energetycznej lub partnerstw publiczno- prywatnych. Powinna ona ułatwiać dialog i wymianę opinii, przyczyniając się do budowania wspólnej kultury uczestników i nie tylko, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim.

W szczególności, ale nie jedynie, działania i wyniki w ramach projektu powinny być ukierunkowane na:

- Pozycjonowanie strategiczne: ocena potrzeb oraz identyfikacja różnych potencjalnych modeli wspierania organów publicznych, włącznie z potencjalnymi źródłami finansowania, powiązaniem z krajowymi programami funduszy, współpracą z sektorem prywatnym itd.
- Metodologie i narzędzia: jak upowszechnić i zoptymalizować procesy wspierania właścicieli aktywów publicznych, np. procedury zamówień, łączenie budynków/ właścicieli budynków? Itd.
- Umiejętności i potrzeby szkoleniowe: jakie nowe umiejętności lub profesje są potrzebne w celu wdrożenia i skutecznego funkcjonowania punktów kompleksowej obsługi? Z drugiej strony, w jaki sposób motywować specjalistów z tego obszaru i zapewnić im możliwości rozwoju zawodowego? Itd.
- Partnerstwo z podmiotami rynku: jakiego rodzaju współpracę można rozwijać (np. z sektorem budowlanym, architektami i inżynierami, ESCO, bankami, inwestorami)? W jaki sposób zapewnić zaangażowanie partnerów w świadczenie konkurencyjnych usług wysokiej jakości?. W jaki sposób wspierać rozwój silnego sektora ESCO dla potrzeb umów o poprawę efektywności energetycznej? Itd.

Społeczność praktyków powinna konsolidować dane zgromadzone na podstawie różnych doświadczeń z całej Europy oraz opracowywać wytyczne i wspierać rodzące się inicjatywy. Powinna wspierać rozwój skoordynowanych propozycji, adresowanych do decydentów kształtujących politykę, i aktywnie uczestniczyć w procesach regulacyjnych i legislacyjnych na szczeblu krajowym i europejskim, w szczególności poprzez wskazanie konkretnych sytuacji i trudności, związanych z wdrażaniem punktów kompleksowej obsługi oraz opracowywaniem rozwiązań na bazie najlepszych praktyk.

Ponadto, wnioski powinny skutkować realizacją na dużą skalę programu budowlanego na rzecz regionalnych/ krajowych podmiotów publicznych na rzecz replikacji i uruchamiania punktów kompleksowej obsługi aktywów publicznych. Program budowania potencjału powinien zostać przystosowany i uruchomiony na szczeblu krajowym; do zakresu podjętych działań powinno należeć szkolenie trenerów na poziomie krajowym oraz integracja z istotnymi sieciami krajowymi, aby zapewnić dobre pokrycie i długoterminowe wdrażanie projektu. Budowanie potencjału powinno być skierowane m.in. do urzędników lokalnych i regionalnych, agencji energetycznych i doradców zaangażowanych w pracowanie programów renowacji energetycznej. Szkolenia te powinny łączyć lekcje teoretyczne z mentoringiem w praktyce.

Wnioski złożone przez pojedynczych wnioskodawców lub obejmujące jeden kraj kwalifikujący się nie będą akceptowane w ramach zakresu B. Wspólnota praktyków musi

mieć charakter międzynarodowy, a do jej aktywnych uczestników powinni należeć różni przedstawiciele najważniejszych obszarów wdrażania projektów w Europie, co odzwierciedli różnorodność uwarunkowań, jak i metod stosowanych na całym kontynencie. Dlatego Komisja uznaje za istotne, aby w skład konsorcjów wchodziło co najmniej 3 wnioskodawców z 3 różnych kwalifikujących się krajów. Komisja ma zamiar wybrać jeden wniosek z zakresu B.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 2 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Aby zapoznać się z orientacyjnym budżetem dla zakresów A i B, patrz dokument zaproszenia do składania wniosków, sekcja 3, Dostępny budżet.

Oczekiwane efekty

Zakres A:

Realizacja projektów powinna przynieść efekt w postaci programów efektywności energetycznej i/lub inwestycji w odnawialne źródła energii, jak również opracowanie skalowalnych narzędzi finansowania projektów inwestycji w zrównoważoną energię, ze szczególnym naciskiem na środki sektora prywatnego, co zapewni uzyskanie znaczącego efektu dźwigni.

Każdy milion EUR wsparcia unijnego powinien uruchomić inwestycje co najmniej na poziomie 15 mln EUR w zrównoważoną energię w formie robót lub podpisanych kontraktów inwestycyjnych. W przypadku, gdy projekt dotyczy wyłącznie inwestycji w budownictwo mieszkaniowe, docelowa kwota inwestycji powinna wynosić co najmniej 10 mln EUR za każdy milion EUR wsparcia unijnego.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Oszczędność energii pierwotnej/wytwarzanie energii odnawialnej, uruchomione dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Obniżenie emisji gazów cieplarnianych w wyniku realizacji projektu (w t CO₂eq/rok).
- Rozwój umiejętności i potencjału koncentratorów projektów w celu realizacji dalszych inwestycji w zrównoważoną energię (Przykładowo, liczba pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje, liczba organizacji, które zwiększyły swój potencjał realizacji inwestycji i/lub utworzone struktury organizacyjne).
- Miejsca pracy stworzone dzięki inwestycjom w zrównoważoną energię.
- Jeśli to istotne - poprawa wskaźników stanu zdrowia, np. poprawa jakości powietrza w budynkach lub większa aktywność fizyczna.

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Zakres B:

Projekty powinny być ukierunkowane na utworzenie społeczności praktyków w zakresie punktów kompleksowej obsługi aktywów publicznych, w celu ulepszenia praktyk istniejących punktów kompleksowej obsługi, budowanie potencjału organów publicznych na wielką skalę w zakresie projektowania i wdrażania punktów kompleksowej obsługi, oraz wspierania rozwoju ram prawnych, strategicznych i finansowych, które umożliwią tworzenie tych punktów.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba interesariuszy aktywnie zaangażowanych w działania społeczności (w podziale na kategorie, np. punkty kompleksowej obsługi, organy publiczne, doradcy, zrzeszenia architektów, federacje sektora budowlanego, instytucje finansowe itd.).
- Liczba zaplanowanych efektów zbiorczych (wg tematu i charakteru).
- Liczba i charakter planowanych inicjatyw w zakresie procesów legislacyjnych i regulacyjnych na poziomie lokalnym, krajowym i europejskim.
- Liczba uruchomionych programów krajowych budowania potencjału.
- Liczba organów publicznych, które zwiększyły swój potencjał tworzenia punktów kompleksowej obsługi.
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) – 95%

Angażowanie i wzmacnianie roli obywateli w przejściu na czystą energię

LIFE-2022-CET-ENERPOV: Zagadnienie interwencji związanych z budownictwem w obszarach podatnych na zagrożenia ubożeniem energetycznym

Cele

Celem tego tematu jest redukcja ubóstwa energetycznego poprzez poprawę efektywności energetycznej lokali mieszkalnych, jako kluczowego czynnika ryzyka ubóstwa energetycznego (dwa pozostałe to niskie dochody i wysokie wydatki na energię). Budynki nadal odpowiadają za 40% łącznego zużycia energii w Europie, a zbyt wielu Europejczyków z trudem jest w stanie opłacać rachunki za energię w związku z niedostateczną izolacją lokali mieszkalnych, wyposażonych w systemy grzewcze/ chłodzące generujące zanieczyszczenia.

Zgodnie z założeniami pakietu "Czysta energia dla wszystkich Europejczyków", państwa członkowskie, poprzez Krajowe Plany Energetyczne i Klimatyczne oraz Długoterminowe Strategie Modernizacji (LTRS) muszą zidentyfikować lokale należące do osób zagrożonych ubóstwem energetycznym, traktując skuteczne strategie ich modernizacji jako priorytet. Dyrektywa w sprawie efektywności energetycznej (2012/27/UE) (EED), ze zmianami wprowadzonymi przez dyrektywę 2018/2002/UE⁶⁶, wymaga, aby państwa członkowskie wzięły pod uwagę konieczność zmniejszania ubóstwa energetycznego w kontekście swoich zobowiązań w zakresie efektywności energetycznej. Dodatkowo, poprawiona wersja EPBD⁶⁷ wymaga, aby państwa członkowskie ukierunkowały działania w pierwszej kolejności na najmniej efektywne energetycznie zasoby budowlane (zasada „najgorsze w pierwszej kolejności”) i zajęły się rozwiązaniem problemów z zakresu sprzeczności bodźców i niedoskonałości rynkowych w ramach krajowych LTRS. Jednocześnie, europejski Zielony Ład⁶⁸ ma zagwarantować przejście energetyczne w sposób społecznie sprawiedliwy i

⁶⁶ Dyrektywa 2012/27/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmieniająca dyrektywy nr 2009/125/WE i 2010/30/UE i uchylająca dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE wraz ze zmianami wprowadzonymi przez dyrektywę (UE) 2018/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 grudnia 2018 r., [EUR-Lex - 32018L2002 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁶⁷ Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (przekształcony), [COM\(2021\) 802 wersja ostateczna](#)

⁶⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład z dnia 11.12.2019 r. [COM\(2019\)](#)

inkluzywny, a jego punktem centralnym ma być Fala Renowacji⁶⁹. To samo podkreśla np. Zalecenie Komisji w sprawie ubóstwa energetycznego⁷⁰.

Oprócz walki z wysokimi opłatami za energię i wysokim jej zużyciem, celem tego tematu jest stawienie czoła licznym niekorzystnym skutkom niskiej jakości zasobów budowlanych, odczuwanym przez mieszkańców, szczególnie z gorszym stanem zdrowia i niższym poziomem włączenia społecznego. Do istotnych barier absorpcji środków renowacji budynków mieszkalnych należą wysokie koszty ponoszone z góry, brak informacji i zaufania, niepewność co do korzyści związanych z ich wdrażaniem, rozbieżność interesów oraz dyskomfort wywołany przez prace remontowe, włącznie z potencjalną potrzebą przeprowadzki.

Zakres

Proponowane działania powinny ułatwiać absorpcję przez rynek strategii modernizacyjnych na rzecz wdrażania na wielką skalę interwencji budowlanych w dzielnicach szczególnie narażonych na zagrożenia ubóstwem energetycznym, w gęstej zabudowie lub w grupach budynków pozostających np. pod wspólnym zarządem wyspecjalizowanych podmiotów, socjalnych/ publicznych organizacji mieszkaniowych lub właścicieli prywatnych dużych zasobów mieszkaniowych, zgodnie z założeniami Fali Renowacji i Zaleceniem Komisji w sprawie ubóstwa energetycznego. Działania powinny wykazać efektywność i powtarzalność proponowanych strategii renowacji energetycznej w obszarach szczególnie narażonych na zagrożenie ubóstwem energetycznym.

Wnioski powinny określać jednoznacznie typ zabudowy mieszkaniowej, do której skierowany jest projekt: domy prywatne lub państwowe domy czynszowe, budynki jedno- lub wielorodzinne, zamieszkałe przez właścicieli lub częściowo wynajmowane itd. W przypadku nieruchomości objętych wynajmem, w ramach działania należy upewnić się, że łączny koszt mieszkania ponoszony przez lokatorów pozostanie niezmienny po zakończeniu prac remontowych, aby uniknąć lokalnej gentryfikacji.

Należy przyjąć jedno lub wiele z następujących założeń:

- Wsparcie modernizacji budynków wielorodzinnych stanowiących własność prywatną, ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie i adaptację struktur zarządzania i podejmowania decyzji przez zarządy budynków oraz zrzeszenia właścicieli nieruchomości, eliminacja barier regulacyjnych (np. przepisy dotyczące nieruchomości i/lub wynajmu) oraz opracowanie i koordynacja odpowiednich usług wsparcia.
- Opracowanie i wdrożenie planów działania⁷¹ w zakresie renowacji energetycznej obszarów narażonych na ubóstwo energetyczne lub grup budynków zamieszkałych przez osoby narażone na ubóstwo energetyczne, przy zaangażowaniu wszystkich interesariuszy w opracowanie i wdrożenie planu inwestycji. Te plany działania powinny zapobiegać uzależnieniu od jednego dostawcy. Rozwiązania tanie mogą stanowić jedynie niewielką, uzupełniającą część planów działania.
- Wdrożenie całościowych, przemysłowych technik gruntownej modernizacji, włącznie z metodami bazującymi na modułach prefabrykowanych w związku z renowacją obszarów narażonych na ubóstwo energetyczne.

Renowacje budynków powinny obejmować sprawdzone rozwiązania i prowadzić do znacznej oszczędności energii, w szczególności w odniesieniu do przegród zewnętrznych, oraz skutkować osiągnięciem dobrego lub bardzo dobrego poziomu efektywności energetycznej wg norm krajowych; powinny one także obejmować systemy ogrzewania/ chłodzenia i

---

[640 wersja ostateczna](#)

⁶⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Fala Renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, [COM\(2020\) 662 wersja ostateczna](#)

⁷⁰ [Zalecenie Komisji \(UE\) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego](#)

⁷¹ Plany działania w tym kontekście należy rozumieć jako całościowe, bazujące na dowodach strategii renowacji dla określonego obszaru geograficznego lub spójnej grupy budynków. Plany działania powinny obejmować wszystkich istotnych interesariuszy i ważne aspekty, takie, jak m.in. analiza zasobu budowlanego, zaangażowanie interesariuszy, rozwiązania techniczne, mobilizacja finansowania i mechanizmy monitorowania.

energii elektrycznej na bazie źródeł energii odnawialnej, o ile jest to możliwe.

Aby zmaksymalizować oszczędność energii, zachowania użytkowników i wykup lokali należy brać pod uwagę od początkowego etapu procesu, a wszelkim działaniom powinny towarzyszyć środki pomocnicze, ukierunkowane na adaptację zachowań mieszkańców po interwencji w zakresie zużycia energii np. poprzez kampanie angażujące społeczności lokalne, doradztwo lub szkolenia. Ze względu na szczególne potrzeby grup docelowych, należy unikać przenoszenia mieszkańców na dłuższe okresy.

Proponowane działania powinny uwzględniać liczne korzyści z modernizacji dla różnych grup docelowych, narażonych na ubóstwo energetyczne, takie, jak poprawa stanu zdrowia, komfortu, jakości powietrza, włączenia społecznego itd.

Proponowane działania powinny bazować na uruchomionych już inicjatywach⁷² i angażować władze lokalne i pośredników, w tym lokatorów/ właścicieli budynków/ zarządców/ spółdzielnie, podmioty społeczne i instytucje socjalne lub społeczności energii odnawialnej i obywatelskie wspólnoty energetyczne, stosownie do okoliczności.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,75 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Projekty powinny prowadzić do złagodzenia problemu ubóstwa energetycznego gospodarstw domowych w wyniku renowacji energetycznej; poprawy potencjału i przygotowania interesariuszy lokalnych i krajowych do wdrażania takich renowacji w przyszłości; opracowania efektywnych strategii renowacji energetycznej obszarów narażonych na ubóstwo energetyczne, które da się powielić w innych regionach lub Państwach Członkowskich.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba zmodernizowanych lokali mieszkalnych.
- Liczba opracowanych planów działania.
- Liczba konsumentów dotkniętych ubóstwem energetycznym, na których projekt miał wpływ.
- Korzyści wielopłaszczyznowe z modernizacji energetycznej budynków, np. poprawa zdrowia fizycznego i psychicznego, komfortu i środowiska wewnątrz pomieszczeń, lepsza jakość powietrza w pomieszczeniach, poprawa w zakresie włączenia społecznego, ograniczenie nakładów publicznych na ochronę zdrowia.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu. Efekty projektów realizowanych w zakresie tego tematu powinny przeznaczone przede wszystkim dla gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) – 95%

LIFE-2022-CET-ENERCOM: Rozwijanie mechanizmów wspierania wspólnot

⁷² Na przykład, Unijne Centrum Doradztwa w zakresie Ubóstwa Energetycznego, unijne Porozumienie Burmistrzów, Obserwatorium Zasobów Budowlanych UE, Inicjatywa na rzecz niedrogiego budownictwa mieszkaniowego i odpowiednie projekty finansowane przez UE

energetycznych

Cele

Celem tego tematu jest wspieranie działań na rzecz wzmocnienia współpracy pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi oraz społecznościami energetycznymi i/lub działań, które prowadzą do powstania zintegrowanych usług, torujących drogę do opracowania i rozwoju obywatelskich programów energetycznych.

Wspólnoty energetyczne mogą pomóc obywatelom i władzom lokalnym w inwestowaniu w energię odnawialną i efektywność energetyczną. Projekty, za które odpowiada wspólnota, mogą umożliwić obywatelom finansowanie inwestycji w zrównoważoną energię, które owocują powstaniem korzyści gospodarczych, spójnością społeczną, jak i realizacją innych priorytetów, takich jak poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych lub zmniejszanie poziomu ubóstwa energetycznego. Uczestnictwo obywateli w projektach z zakresu energii odnawialnej może również przyczynić się do uzyskania przez nie społecznej akceptacji na szczeblu lokalnym. Należy spodziewać się, że rola wspólnot energetycznych w systemie energetycznym UE będzie rosła zgodnie z planem REPowerEU⁷³, zakładającym eliminację zależności UE od importu paliw kopalnych.

Rosnąca liczba organów władzy lokalnej stara się zapewnić coraz większej liczbie obywateli i społeczności lokalnych korzyści z transformacji i czynnie w niej uczestniczy. W gruncie rzeczy, samorząd lokalny znajduje się w wyjątkowo korzystnej sytuacji, umożliwiającej mu wspieranie, współpracę i inwestowanie, a także tworzenie pozytywnego odniesienia do planowania i kształtowania polityki energetycznej społeczności lokalnej.

Opracowanie odpowiednich mechanizmów interwencji publicznej na poziomie lokalnym ma kluczowe znaczenie, nie istnieje jednak jedno uniwersalne rozwiązanie, które umożliwiłoby powstawanie lokalnych wspólnot energetycznych. Poziom udziału opinii publicznej i rodzaj wymaganych działań są niezwykle zróżnicowane w zależności od określonego kontekstu dla każdego miasta i miasteczka. Działając w oparciu o takie inicjatywy, jak Porozumienie Burmistrzów, należy także wzmacniać potencjał techniczny i finansowy podmiotów lokalnych w zakresie wspierania inicjatyw obywatelskich w obszarze energii (szczególnie w Państwach Członkowskich o niskim poziomie aktywności energetycznej w społecznościach lokalnych).

Wdrożenie projektów z zakresu zrównoważonej energii może okazać się zadaniem złożonym ze względu na jego kontekst regulacyjny oraz politykę (np. zmiana krajowych programów wsparcia na rzecz energii odnawialnej, uciążliwe procedury zdobywania licencji, rozbudowane procedury administracyjne, trudności z koordynowaniem wdrażania projektu na rynkach rozproszonych itd.). W przypadku podmiotów niewielkich, jak i funkcjonujących pod kierownictwem obywateli, jak np. wspólnoty energetyczne, należy liczyć się z dodatkowymi wyzwaniami praktycznymi, takimi jak brak informacji, ograniczona dostępność finansowania, trudności związane z niewielkimi interwencjami, zarządzaniem uczestnictwem publicznym i zaangażowaniem obywateli, oraz tworzenie efektywnych struktur zarządzania i podejmowania decyzji. Bariery te uniemożliwiają społecznościom energetycznym w całej Europie rozwijanie ich potencjału. Skutecznym sposobem walki z przeszkodami tego rodzaju jest dostarczanie usług zintegrowanych dla potrzeb opracowywania projektów energetycznych we współpracy ze wspólnotami energetycznymi.

Zakres

Wnioski powinny skupiać się na **wyłącznie jednym** z dwóch zakresów, opisanych poniżej. Zakres, którego dotyczy projekt, należy przedstawić we wstępie.

Zakres A - Współpraca władz lokalnych w ramach inicjatyw obywatelskich

W tym zakresie, wnioski powinny przewidywać współpracę pomiędzy władzami lokalnymi i

⁷³ Komunikat Komisji z dnia 8.03.2022 r. do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Rady Regionów: REPowerEU: Wspólne Działanie Europy na rzecz tańszej, bezpieczniejszej i bardziej zrównoważonej energii, [COM\(2022\) 108 wersja ostateczna](#)

regionalnymi (w tym agencjami energetycznymi) i wspólnotami energetycznymi. Może ona przybierać różne formy, jednak wszystkie wnioski powinny uwzględniać co najmniej trzy z poniższych działań:

- Uczestnictwo i/lub tworzenie gminnych inicjatyw energetycznych i wspólnot energetycznych włącznie z różnorodnymi i hybrydowymi formami zbiorowej odpowiedzialności z udziałem władz gminnych i obywateli na rzecz realizacji celów lokalnej i regionalnej polityki energetycznej.
- Wsparcie rozwoju obywatelskich inicjatyw energetycznych, które umożliwiają podmiotom lokalnym wspólną realizację celów transformacji energetycznej przy wykorzystaniu zasobów, funduszy i potencjału publicznego. Rola władz lokalnych i regionalnych mogłaby obejmować wsparcie projektów wspólnotowych w uzyskaniu dostępu do finansowania obywatelskiego i pożyczek bankowych (np. poprzez gwarancje, finansowanie załączkowe funduszy odnawialnych, wsparcie techniczne na wczesnym etapie rozwoju projektu) oraz zapewnienie generowanej lokalnie energii odnawialnej z obywatelskich projektów energetycznych.
- Opracowanie ram lokalnej polityki wsparcia rozwoju obywatelskich projektów energetycznych (np. poprzez uczestnictwo społeczności lokalnej lub kontyngenty inwestycyjne, uproszczenie i uproszczenie procedury zezwoleń środowiskowych) oraz ułatwienie dialogu pomiędzy różnymi uczestnikami projektów obywatelskich (np. członkami społeczności lokalnej, istotnymi graczami gospodarczymi, regulatorami krajowymi, władzami lokalnymi i innymi podmiotami społecznymi, ekologicznymi lub energetycznymi na danym obszarze). Gdy to konieczne, projekty mogą obejmować opracowanie szablonów prawnych, umożliwiających organom gminnym uczestnictwo w różnym charakterze, z uwzględnieniem różnic regulacyjnych, które mają zastosowanie do tych podmiotów jako uczestników, sponsorów lub koordynatorów w różnych Państwach Członkowskich.
- Szkolenia i budowanie potencjału w zakresie rozwoju obywatelskich projektów energetycznych (dla lokalnych i regionalnych urzędników, społeczności lokalnych i innych podmiotów lokalnych) oraz promowanie uczestnictwa obywatelskiego we wspólnotach energetycznych.

Zakres B - Rozwijanie zintegrowanych usług wsparcia wspólnot energetycznych

W ramach tego zakresu, wnioski powinny wspierać działania, które przyczyniają się do poprawy warunków rynkowych i rozwijania zintegrowanych usług, których celem jest zmniejszenie złożoności, uproszczenie procesów podejmowania decyzji i stymulowanie tworzenia projektów w ramach wspólnot energetycznych. Usługi te mogą być wdrażane przez podmioty publiczne lub prywatne w ścisłej współpracy z władzami lokalnymi i/lub regionalnymi na docelowych obszarach. Zaprojektowane usługi zintegrowane powinny prowadzić do realizacji listy obywatelskich inwestycji energetycznych i mogą obejmować:

- Budowanie potencjału i ułatwanie lokalnym wspólnotom energetycznym oraz spółdzielniom dostępu do informacji i wytycznych w zakresie tworzenia, finansowania i wdrażania projektów (np. licencji, zamówień publicznych z zakresu energetyki wspólnotowej, modeli biznesowych, aspektów prawnych).
- Tworzenie powiązań pomiędzy różnymi podmiotami w łańcuchu wartości (tzn. dostawcami technologii, instytucjami finansującymi, organami odpowiedzialnymi za udzielanie licencji, koncentratorami).
- Łączenie projektów z zakresu zrównoważonej energii o niewielkiej skali, w tym (w stosownych przypadkach) wsparcie komercjalizacji energii i uczestnictwa w rynkach elastyczności.
- Rozwijanie narzędzi finansowych, ułatwiających opracowywanie projektów z zakresu energetyki wspólnotowej oraz zapewniających im dostęp do finansowania obywatelskiego i pożyczek bankowych (np. poprzez gwarancje, finansowanie załączkowe funduszy odnawialnych, wsparcie techniczne na wczesnym etapie rozwoju projektu).

Dla zakresów A i B (w stosownych przypadkach):

Wnioski powinny uzasadniać, w jaki sposób wybrane programy pilotażowe pasują do definicji „wspólnoty energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej” zgodnie z

poprawioną wersją dyrektywy w sprawie energii odnawialnej ((UE) 2018/2001)⁷⁴ i/lub do definicji „wspólnoty energetycznej” zgodnie z postanowieniami dyrektywy w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej ((UE) 2019/944)⁷⁵.

Wnioski mogą dotyczyć dowolnego obszaru związanego ze zrównoważoną energią (wytwarzanie energii odnawialnej, przesył, dystrybucja, modernizacja z inicjatywy obywateli, efektywność energetyczna, e-mobilność, lokalne systemy grzewcze itd.). Autorzy wniosków mogą skupić się na jednym lub kilku obszarach.

Proponowane działania mogą także promować (wg uznania wnioskodawców) handel/ wymianę energii odnawialnej pomiędzy konsumentami i/lub społecznościami za pomocą mechanizmu rozliczeniowego „wirtualne pomiary dla rozliczeń netto” rozwiązania w zakresie (zbiorczego) magazynowania energii lub wymiany między bezpośrednimi użytkownikami.

Wnioski powinny wykazywać, w jaki sposób zapewni się wsparcie uczestnikom o kluczowym znaczeniu dla skuteczności działania (w szczególności, władzom lokalnym lub regionalnym).

Wnioski powinny objaśniać, w jaki sposób podjęcie działania uzupełni krajowe ramy funkcjonowania wspólnot energetycznych (o ile ma to miejsce) oraz bazować na pracach Repozytorium Europejskich Wspólnot Energetycznych oraz Centrum Doradztwa w zakresie energetyki obszarów wiejskich.

Działania powinny bazować na istniejących inicjatywach, sieciach i platformach, stosownie do okoliczności (np. Porozumienie Burmistrzów, Rynek Inteligentnych Miast).

Opracowanie narzędzi i platform nie powinno stanowić kluczowego elementu działań objętych wnioskiem.

Wnioski powinien cechować wysoki stopień powtarzalności, a w ich treści powinien znaleźć się jasny plan działania w zakresie komunikowania doświadczeń i wyników na rzecz potencjalnych naśladowców w całej UE.

Wnioski dotyczące powielenia istniejących innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych powinny obejmować uzasadnienie dokonanego wyboru oraz wskazywać, w jaki sposób dane rozwiązanie zostanie wdrożone w kontekście lokalnym.

Projekty powinny obejmować informacje zwrotne przydatne dla celów ulepszania polityki publicznej, środowiska prawnego i regulacyjnego w dziedzinie energetyki obywatelskiej na szczeblu europejskim, włącznie z transpozycją odpowiednich dyrektyw.

Komisja uznaje, że wnioski o wkład UE do 1,5 mln EUR pozwoliłyby na osiągnięcie określonych wyżej celów. Nie wyklucza to jednak możliwości składania i wyboru wniosków na inne kwoty.

Oczekiwane efekty

Realizacja projektów powinna prowadzić do powstania i rozwoju wspólnot energetycznych na różnych obszarach w związku z efektywnością energetyczną i zrównoważoną energią.

W stosownych przypadkach, efektywność projektów powinna być objęta kwantyfikacją na podstawie wskaźników wymienionych poniżej, jak również innych wskaźników, określonych odpowiednio do projektu:

- Liczba inicjatyw obywatelskich objętych wsparciem lub utworzonych w wyniku realizacji projektu.

---

⁷⁴ [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych](#)

⁷⁵ [Dyrektywa \(UE\) 2019/944 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE](#)

- Liczba obywateli uczestniczących we wspólnotach energetycznych w wyniku realizacji projektu.
- Liczba uczestników, którzy rozwinęli swoje umiejętności w zakresie energetyki obywatelskiej (urzędnicy lokalni i regionalni lub inni istotni uczestnicy).
- Liczba organów lokalnych i regionalnych, które zobowiązały się do powielania dobrych praktyk.
- Podstawowa oszczędność energii dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Wytwarzanie energii odnawialnej dzięki projektowi (w GWh/ rok).
- Inwestycje w modernizację ukierunkowane na zrównoważoną energię, uruchomione dzięki projektowi (łącznie, w mln EUR).
- Liczba funkcjonujących zintegrowanych węzłów usługowych w chwili zakończenia projektu, jakkolwiek realizacja inwestycji i zwiększenie jej skali może nastąpić po zakończeniu projektu (zakres B).
- Rozwój sekwencji inwestycji lokalnych w obszarze energetyki wspólnotowej (w mln EUR inwestycji w ciągu pierwszych 5 lat) (zakres B).

Efekty wdrożenia projektu należy wykazać dla okresu realizacji projektu oraz okresu kolejnych 5 lat po jego zakończeniu.

Poziom dofinansowania

Inne Dotacje na Działania (OAG) — 95%

3. Dostępny budżet

Dostępny budżet w związku z naborem wynosi **98 000 000 EUR**.

Orientacyjne dane na temat budżetu dla poszczególnych tematów zawiera poniższa tabela.

Temat	Budżet tematu
LIFE-2022-CET-LOCAL	EUR 7 000 000
LIFE-2022-CET-POLICY	EUR 2 000 000
LIFE-2022-CET-COMPLIANCE	EUR 2 500 000
LIFE-2022-CET-EE1st:	EUR 3 500 000
LIFE-2022-CET-DEEPRENO	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM	EUR 7 000 000
LIFE-2022-CET-BUSINESS	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-BUILDSKILLS	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-DH	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-HEATPUMPS	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-MAINSTREAM	EUR 3 500 000
LIFE-2022-CET-FINROUND	EUR 4 000 000
LIFE-2022-CET-INNOFIN	EUR 4 000 000
LIFE-2022-CET-HOMERENO	Zakres A: EUR 5 500 000
	Zakres B: EUR 2 500 000
LIFE-2022-CET-RENOPUB	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-PDA	Zakres A: EUR 6 000 000
	Zakres B: EUR 2 000 000
LIFE-2022-CET-ENERPOV	EUR 6 000 000
LIFE-2022-CET-ENERCOM	EUR 6 500 000

Zastrzegamy sobie prawo do odstąpienia od dystrybucji całości dostępnych funduszy lub do ich redystrybucji w ramach naboru, pomiędzy obszarami priorytetowymi, w zależności od otrzymanych wniosków i wyników ich oceny.

4. Harmonogram i terminy

Harmonogram i terminy (orientacyjne)	
Ogłoszenie naboru:	17 maja 2022 r.
Termin składania wniosków:	16 listopada 2021 - 17:00:00 CET (Bruksela)
Informacje o wynikach oceny:	kwiecień 2023 r.
Podpisanie Umowy:	sierpień 2023 r.

5. Dopuszczalność i dokumenty

Wnioski muszą być złożone przed **terminem składania wniosków** (patrz harmonogram punkt 4).

Wnioski należy składać **elektronicznie** za pośrednictwem Systemu Składania Dokumentów Portalu Finansowania i Przetargów (dostępnego ze strony „Topic” w sekcji [Search Funding & Tenders](#)). Składanie wniosków w formie papierowej NIE jest możliwe.

Wnioski (w tym załączniki i dokumenty pomocnicze) muszą być składane na formularzach dostarczonych wewnątrz Systemu Składania Wniosków (- NIE w formie dokumentów dostępnych na stronie Tematów - mają one wyłącznie charakter informacyjny).

Uwaga: niezastosowanie prawidłowego szablonu może skutkować odrzuceniem wniosku. Ponadto, aby zapewnić prawidłową ocenę projektu, należy wypełnić odpowiednie części szablonu; w przypadku niniejszego zaproszenia należy wypełnić wszystkie części.

Wnioski muszą być **kompletne** i zawierać wszystkie wymagane informacje oraz załączniki i dokumenty uzupełniające:

- Formularz Wniosku Część A - zawiera dane administracyjne uczestników (przyszły koordynator, beneficjenci i podmioty stowarzyszone) oraz podsumowanie budżetu projektu (wypełniać bezpośrednio online).

Aby zapewnić prawidłową ocenę projektu, proszę kliknąć na znak „?” pojawiający się na każdym ekranie i uważnie przeczytać instrukcje wypełniania poszczególnych części.

- Formularz Wniosku Część B - zawiera opis techniczny projektu (do pobrania z Systemu Składania Wniosków w Portalu, wypełnienia, a następnie ponownego zamieszczenia na stronie)
- Część C (do wypełnienia bezpośrednio online) zawiera dodatkowe informacje o projekcie
- **obowiązkowe załączniki i dokumenty pomocnicze** (szablony są dostępne do pobrania z Systemu Składania Wniosków w Portalu, wypełnienia, a następnie ponownego zamieszczenia na stronie):
  - o szczegółowa tabela budżetu (obowiązkowy szablon Excel dostępny w

Systemie Składania Wniosków)

- o informacje o uczestnikach, włącznie z informacją o realizowanych wcześniej projektach (*obowiązkowy szablon dostępny w Systemie Składania Wniosków*)
- o dla tematu LIFE-2022-CET-PDA: tabela inwestycji (*obowiązkowy szablon dostępny w Systemie Składania Wniosków*)

- **załączniki opcjonalne:** listy intencyjne

Uwaga: kwoty zawarte w sumarycznej tabeli budżetu (wypełnianej bezpośrednio online) muszą odpowiadać kwotom wyliczonym w szczegółowej tabeli budżetu. W przypadku niezgodności, kwoty w sumarycznej tabeli budżetu online mają znaczenie nadrzędne.

W chwili składania wniosku należy potwierdzić **uprawnienia do działania** w imieniu wszystkich wnioskodawców. Ponadto, należy potwierdzić, że informacje zawarte we wniosku są prawdziwe i kompletne, a uczestnicy spełniają warunki otrzymania finansowania UE (w szczególności pod względem kwalifikowalności, zdolności finansowej i operacyjnej, wyłączenia itd.). Przed podpisaniem umowy o udzielenie dotacji, każdy z beneficjentów i podmiotów stowarzyszonych będzie musiał potwierdzić to ponownie, podpisując stosowne oświadczenie (DoH). Wnioski niezawierające wszystkich dokumentów uzupełniających będą odrzucane.

Wniosek musi być **czytelny, dostępny i nadający się do druku**.

Maksymalna długość wniosku to **65 stron** (Część B). Oceniający nie będą brali pod uwagę stron dodatkowych.

Na dalszym etapie, wnioskodawca może zostać poproszony o dostarczenie dodatkowych dokumentów (*w celu potwierdzenia statusu prawnego podmiotu, weryfikacji zdolności finansowej, potwierdzenia numeru rachunku bankowego itd.*).

Więcej informacji na temat procesu składania wniosków (włącznie z zagadnieniami IT) można znaleźć w [Podręczniku Online](#).

6. Kwalifikowalność

Kwalifikujący się uczestnicy (kwalifikujące się kraje)

Aby zostać uznanym za kwalifikowalnym wnioskodawcą (beneficjenci i podmioty stowarzyszone) muszą:

- być podmiotami prawnymi (publicznymi lub prywatnymi)
- posiadać siedzibę w jednym z kwalifikujących się państw, tzn.:
  - o państwach członkowskich UE (włącznie z krajami i terytoriami zamorskimi (OCT))
  - o krajach poza UE:
    - wymienionych krajach EOG i krajach związanych z Programem LIFE lub krajach, które są obecnie w trakcie negocjowania układu ustanawiającego stowarzyszenie, w przypadku których układ ten wejdzie w życie przed datą podpisania umowy o dotacji ([lista](#) krajów uczestniczących)⁷⁶

---

⁷⁶ Wnioskodawcy z krajów, które wystąpiły o włączenie do Programu LIFE, mogą uczestniczyć w niniejszym zaproszeniu do składania wniosków. Umowa dotacji nie zostanie jednak podpisana, jeśli odpowiednie porozumienie o przystąpieniu nie zostanie zawarte do chwili zakończenia procesu oceny. Ocena każdego wniosku zostanie przeprowadzona Zgodnie z postanowieniami odpowiedniego porozumienia o przystąpieniu.

- koordynator musi mieć siedzibę w kwalifikującym się kraju.

Beneficjenci i podmioty stowarzyszone muszą zostać wpisane do [Rejestru Uczestników](#) – przed złożeniem wniosku - i podlegają walidacji przez Centralne Służby Walidacyjne (Walidacja REA). Dla celów walidacji, zostaną poproszeni o przesłanie dokumentów potwierdzających ich status prawny i pochodzenie.

Inne podmioty mogą uczestniczyć w konsorcjum w innym charakterze, na przykład jako partnerzy stowarzyszeni, podwykonawcy, strony trzecie udzielające wkładu rzeczowego itd. (patrz punkt 13).

Określone przypadki

Finansowanie w wyjątkowych przypadkach- Podmioty z innych krajów (nie wymienionych powyżej) podlegają uznaniu za kwalifikujące się w wyjątkowych przypadkach, jeśli organ dotujący uzna ich uczestnictwo za kluczowe dla wdrożenia działania (patrz program prac). Osoby fizyczne - Osoby fizyczne NIE kwalifikują się (z wyłączeniem osób samozatrudnionych, tzn. przedsiębiorców indywidualnych w sytuacji, gdy ich firma nie posiada osobowości prawnej odrębnej od tej osoby fizycznej).

Organizacje międzynarodowe - organizacje międzynarodowe kwalifikują się. Zasady dotyczące kwalifikujących się krajów nie mają do nich zastosowania.

Podmioty bez osobowości prawnej - Podmioty, które nie mają osobowości prawnej na mocy prawa krajowego mogą uczestniczyć w wyjątkowych przypadkach pod warunkiem, że ich przedstawiciele posiadają zdolność do podejmowania zobowiązań prawnych w ich imieniu oraz oferować gwarancje ochrony interesów finansowych UE równoważne do oferowanych przez osoby prawne⁷⁷.

Organy UE - organy UE (z wyłączeniem Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej) NIE mogą wchodzić w skład konsorcjum.

Stowarzyszenia i grupy interesów - Podmioty składające się z członków mogą uczestniczyć jako „pojedynczy beneficjenci” lub „beneficjenci nieposiadający osobowości prawnej”⁷⁸. Uwaga: jeśli działanie będzie realizowane przez członków, powinni oni także uczestniczyć (w charakterze beneficjentów lub podmiotów stowarzyszonych, w przeciwnym razie generowane przez nich koszty NIE będą kwalifikowalne).

Kraje w trakcie negocjowania układu ustanawiającego stowarzyszenie - Beneficjenci z krajów w trakcie negocjacji (patrz wyżej) mogą uczestniczyć w naborze i podpisywać umowy dotacji, jeśli negocjacje zostaną zakończone przed datą podpisania umowy (z mocą wsteczną, o ile warunek ten przewiduje umowa).

Środki restrykcyjne UE - Zasady szczególne, stosowane do niektórych podmiotów (*np. podmiotów podlegających pod [środki restrykcyjne UE](#) środki restrykcyjne UE na mocy Art. 29 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i Art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)*⁷⁹ oraz podmioty objęte Wytycznymi Komisji nr [2013/C 205/05](#)⁸⁰). Podmioty te nie

⁷⁷ zob. Art. 197(2)(c) Rozporządzenia finansowego UE [2018/ 1046](#).

⁷⁸ Definicje - zob. Art. 187(2) i 197(2)(c) rozporządzenia finansowego [2018/ 1046](#).

⁷⁹ Uwaga: Dziennik Urzędowy UE zawiera oficjalną listę, a w przypadku konfliktu postanowień, jego treść jest nadrzędna w stosunku do treści [Mapy Sankcji UE](#).

⁸⁰ Wytyczne Komisji nr. [2013/C 205/05](#) dotyczące kwalifikowania się podmiotów izraelskich i ich działań na terytoriach okupowanych przez Izrael od czerwca 1967 r. do korzystania z dotacji, nagród i instrumentów finansowych finansowanych ze środków UE począwszy od 2014 r. (Dziennik Urzędowy UE C 205 z dnia 19.07.2013, str. 9-11).

są uprawnione do uczestnictwa w jakimkolwiek charakterze, w tym jako beneficjenci, podmioty stowarzyszone, partnerzy stowarzyszeni lub odbiorcy wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich (o ile występują).

Aby uzyskać więcej informacji, zob. [Zasady walidacji podmiotów prawnych, Powoływanie LEAR oraz Ocena zdolności finansowej](#).

Skład konsorcjum

Dla tematów LIFE-2022-CET-LOCAL, LIFE-2022-CET-POLICY, LIFE-2022-CET-EE1st, LIFE-2022-CET-DEEPRENO, LIFE-2022-CET-BUILDPERFORM, LIFE-2022-CET-BUSINESS, LIFE-2022-CET-DH, LIFE-2022-CET-HEATPUMPS, LIFE-2022-CET-MAINSTREAM, LIFE-2022-CET-INNOFIN, LIFE-2022-CET-ENERPOV oraz LIFE-2022-CET-ENERCOM: wnioski musi złożyć **co najmniej 3 wnioskodawców** (beneficjenci; nie podmioty stowarzyszone) z 3 różnych kwalifikujących się krajów.

W przypadku tematów LIFE-2022-CET-COMPLIANCE, LIFE-2022-CET-BUILDSKILLS, LIFE-2022-CET-FINROUND, LIFE-2022-CET-HOMERENO, LIFE-2022-CET-RENOPUB oraz LIFE-2022-CET-PDA: wniosek musi złożyć **co najmniej jeden wnioskodawca** z kwalifikującego się kraju;

Kwalifikujące się działania

Kwalifikujące się działania zostały wymienione w punkcie 2 powyżej.

Projekty muszą być zgodne z polityką i priorytetami UE (*np. takimi, jak polityka w zakresie środowiska, społeczeństwa, bezpieczeństwa, przemysłu i handlu itd.*).

Wsparcie finansowe na rzecz osób trzecich nie jest dozwolone.

Obszar geograficzny (kraje docelowe)

Wnioski muszą odnosić się do działań realizowanych w krajach kwalifikujących się (*patrz wyżej*).

Działania poza terytorium państw kwalifikujących się muszą realizować cele państw UE w zakresie środowiska i klimatu oraz zapewniać efektywność interwencji realizowanych w krajach kwalifikujących się (*np. działania ukierunkowane na ochronę ptaków wędrownych w obszarach ich zimowania, działania wdrażane na obszarze rzeki, na której przebiega granica pomiędzy państwami, lub projekty ukierunkowane na problemy związane ze środowiskiem, które nie zostaną skutecznie ani efektywnie rozwiązane bez działań realizowanych także w krajach niekwalifikujących się*).

7. Zdolność finansowa i operacyjna i wyłączenie

Zdolność finansowa

Wnioskodawcy muszą dysponować **stabilnymi i wystarczającymi zasobami** dla potrzeb skutecznego wdrożenia projektów i zapewnienia wkładu własnego. Organizacje uczestniczące w kilku projektach muszą mieć zdolność do wdrażania wszystkich tych projektów.

Weryfikacja zdolności finansowej będzie prowadzona na podstawie dokumentów, które należy pobrać z [Rejestru Uczestników](#) w ramach przygotowań do podpisania umowy dotacji (*np. rachunek zysków i strat i bilans, biznes plan, raport z audytu przeprowadzonego przez niezależnego biegłego rezydenta, potwierdzenie sald za ostatni zakończony rok obrotowy itd.*). Analiza będzie oparta na neutralnych wskaźnikach finansowych, uwzględniając jednakże zarazem inne aspekty, np. zależność od finansowania unijnego oraz deficyt i

przychody w latach poprzednich.

Zwykle, weryfikacja jest przeprowadzana w stosunku do wszystkich koordynatorów z wyłączeniem:

- organów publicznych (podmiotów utworzonych jako organy publiczne zgodnie z prawem krajowym, włącznie z władzami lokalnymi, regionalnymi lub krajowymi) i organizacji międzynarodowych
- sytuacji, gdy projektodawcy wnioskuje o dotację na poziomie nieprzekraczającym 60 000 EUR.

W razie konieczności, może też zostać przeprowadzona w odniesieniu do podmiotów stowarzyszonych.

Jeśli uznamy Państwa zdolność finansową za niewystarczającą, możemy zażądać:

- dodatkowych informacji
- zastosowania wzmocnionego reżimu odpowiedzialności finansowej, tzn. solidarnej odpowiedzialności wszystkich beneficjentów lub solidarnej odpowiedzialności podmiotów stowarzyszonych (*patrz niżej, punkt 10*)
- wypłaty zaliczek w ratach
- (jednej lub wielu) gwarancji na kwoty zaliczki (*patrz niżej, punkt 10*) lub
- odstąpić od proponowania zaliczek
- zażądać zastąpienia wnioskodawcy, lub, w razie konieczności, odrzucić cały wniosek.

Aby uzyskać więcej informacji, zob. [Zasady walidacji podmiotów prawnych. Powoływanie LEAR oraz Ocena zdolności finansowej.](#)

Zdolność operacyjna

Wnioskodawcy muszą posiadać **know-how, kwalifikacje i zasoby** w celu skutecznego wdrożenia projektów i wygenerowania wkładu własnego (włącznie z odpowiednim doświadczeniem w realizacji projektów o zbliżonej skali i charakterze).

Zdolność ta podlega ocenie wraz z kryterium „Zasoby” na podstawie kompetencji i doświadczenia wnioskodawców i ich zespołów projektowych, włącznie z zasobami operacyjnymi (ludzkimi, technicznymi i innymi), lub, w wyjątkowych przypadkach, środków proponowanych w celu ich pozyskania do czasu rozpoczęcia realizacji zadania.

Jeśli wynik oceny kryterium przyznania finansowania będzie pozytywny, uznaje się, że wnioskodawcy dysponują wystarczającą zdolnością operacyjną.

Wnioskodawcy muszą wykazać tę zdolność poprzez:

- profile ogólne (kwalifikacje i doświadczenie) personelu odpowiedzialnego za zarządzanie i wdrażanie projektu
- opis uczestników konsorcjum (oraz poprzednich projektów, o ile występują).

Możemy zażądać dodatkowych dokumentów uzupełniających, jeśli konieczne będzie potwierdzenie zdolności operacyjnej któregoś z uczestników.

Wyłączenie

Wnioskodawcy objęci **decyzją UE o wyłączeniu** lub jedną z wymienionych niżej **sytuacji wyłączenia**, które uniemożliwiają im otrzymanie finansowania UE NIE mogą uczestniczyć⁸¹:

- upadłość, likwidacja, oddanie pod zarządek sądów, układ z wierzycielami, zawieszenie

---

⁸¹ zob. Art. 136 i 141 Rozporządzenia finansowego UE [2018/1046](#).

- działalności gospodarczej lub podobne procedury (włącznie z procedurami dla osób ponoszących nieograniczoną odpowiedzialność za zadłużenie wnioskodawców)
- niedotrzymanie zobowiązań w zakresie podatków lub ubezpieczeń społecznych (w tym przez osoby ponoszące nieograniczoną odpowiedzialność za zadłużenie wnioskodawców)
  - dopuszczenie się poważnego wykroczenia zawodowego⁸² (w tym przez osoby uprawnione do reprezentacji, podejmowania decyzji lub kontroli, beneficjentów rzeczywistych lub osoby, które odgrywają kluczową rolę dla przyznania dotacji/ realizacji działania)
  - popełnienie nadużycia, korupcja, powiązania z organizacją przestępczą, pranie pieniędzy, przestępstwa związane z terroryzmem (włącznie z finansowaniem terroryzmu), praca dzieci lub handel ludźmi (w tym przez osoby uprawnione do reprezentacji, podejmowania decyzji lub kontroli, beneficjentów rzeczywistych lub osoby, które odgrywają kluczową rolę dla przyznania dotacji/ realizacji działania)
  - wykazanie istotnych braków pod względem spełnienia głównych obowiązków wynikających z zamówienia publicznego, umowy o dotację, nagrodę, umowy na świadczenie usług doradczych itp. (w tym przez osoby uprawnione do reprezentacji, podejmowania decyzji lub kontroli, beneficjentów rzeczywistych lub osoby, które odgrywają kluczową rolę dla przyznania dotacji/ realizacji działania)
  - dopuszczenie się nieprawidłowości w znaczeniu wskazanym w Art. 1(2) Rozporządzenia UE nr [2988/95](#) (w tym przez osoby uprawnione do reprezentacji, podejmowania decyzji lub kontroli, beneficjentów rzeczywistych lub osoby, które odgrywają kluczową rolę dla przyznania dotacji/ realizacji działania)
  - założenie podmiotu w innej jurysdykcji w celu obejścia obowiązków podatkowych, społecznych lub innych przewidzianych prawem w kraju pochodzenia lub założenie w tym celu kolejnego podmiotu (w tym przez osoby uprawnione do reprezentacji, podejmowania decyzji lub kontroli, beneficjentów rzeczywistych lub osoby, które odgrywają kluczową rolę dla przyznania dotacji/ realizacji działania).

Wnioskodawcy podlegają także odrzuceniu w przypadku stwierdzenia, że⁸³:

- w trakcie procedury rozpatrywania wniosków w sposób fałszywy przedstawili informacje wymagane jako warunek uczestnictwa lub nie przedstawili tych informacji
- byli uprzednio zaangażowani w przygotowanie naboru, co oznacza zakłócenie konkurencji, którego w inny sposób nie można wyeliminować (konflikt interesów).

8. Procedura oceny i przyznania dotacji

Wnioski należy składać zgodnie ze **standardową procedurą składania i oceny wniosków** (jednoetapowe złożenie + jednoetapowa ocena).

Komisja oceniająca (przy wsparciu niezależnych ekspertów zewnętrznych) przeprowadzi ocenę wszystkich wniosków. Wnioski podlegają w pierwszej kolejności sprawdzeniu pod kątem wymogów formalnych (dopuszczalność i kwalifikowalność, *patrz punkty 5 i 6*). Wnioski uznane za dopuszczalne i kwalifikowalne zostaną poddane ocenie (dla każdego obszaru) w kontekście zdolności operacyjnej i kryteriów oceny (*patrz punkty 7 i 9*), a następnie uszeregowane według punktacji.

W przypadku wniosków, które uzyskały tę samą punktację (w obrębie obszaru priorytetowego lub kwot budżetowych), określona zostanie **kolejność pierwszeństwa** z zastosowaniem następującego podejścia:

Kolejno dla każdej grupy wniosków *ex aequo*, zaczynając od grupy z najwyższą

⁸² wykroczenie zawodowe obejmuje: pogwałcenie zasad etycznych zawodu, błędne postępowanie, które wpływa na wiarygodność zawodową, fałszywe oświadczenia/ podanie błędnych informacji, uczestnictwo w kartelu lub innej umowie zakłócającej konkurencję, naruszenie IPR, podejmowanie prób wywarcia wpływu na procesy podejmowania decyzji lub pozyskania informacji poufnych od organów publicznych celem zyskania przewagi.

⁸³ zob. Art. 141 Rozporządzenia finansowego UE [2018/1046](#).

punktacją i przechodząc do kolejnych w porządku malejącym, wnioski *ex aequo* zostaną uporządkowane wg pierwszeństwa odpowiednio do punktacji uzyskanej w związku z kryterium przyznania dotacji „Wpływ”. W przypadku takiej samej punktacji, pierwszeństwo podlega rozstrzygnięciu na podstawie punktacji wg kryterium „Istotność”, następnie „Jakość” oraz „Zasoby.”

Wszyscy wnioskodawcy zostaną poinformowani o wyniku oceny (**pismo w sprawie wyniku oceny**). Wybrani wnioskodawcy zostaną zaproszeni do etapu sporządzenia umowy dotacji; pozostali zostaną umieszczeni na liście rezerwowej lub odrzuceni. Wnioski poniżej progu budżetowego (tzn. wnioski, które przeszły, ale uzyskały zbyt niską punktację, aby otrzymać finansowanie) otrzymają **Pieczęć Doskonałości**⁸⁴.

Brak zobowiązania do finansowania - Zaproszenie do etapu sporządzenia umowy dotacji NIE stanowi formalnego zobowiązania do udzielenia dofinansowania. Przed jego przyznaniem, musimy wdrożyć szereg środków kontroli prawnej: *walidacji podmiotu prawnego, zdolności finansowej, kontroli wykluczenia itd.*

Przygotowanie umowy dotacji będzie obejmować rozmowy w celu uszczegółowienia aspektów technicznych lub finansowych projektu i może wymagać podania przez wnioskodawcę dodatkowych informacji. Proces ten może również wymagać skorygowania wniosku w celu uwzględnienia zaleceń komisji oceniającej lub innych zagadnień. Warunkiem wstępnym podpisania umowy dotacji jest zgodność.

Jeśli wnioskodawca jest przekonany, że procedura oceny przebiegała nieprawidłowo, może złożyć skargę (w terminie i zgodnie z procedurami opisanymi w piśmie dotyczącym wyniku oceny). Należy pamiętać, że powiadomienia, które nie zostały otwarte w ciągu 10 dni od daty ich otrzymania uznaje się za otrzymane, a termin liczy się od daty ich otwarcia/uzyskania do nich dostępu (patrz także [Warunki i Zasady Portalu Finansowania i Przetargów](#)). Należy także pamiętać, że w przypadku wniosków składanych w formie elektronicznej mogą występować ograniczenia co do liczby znaków.

9. Kryteria przyznawania dotacji

Kryteria przyznawania dotacji w związku z niniejszym zaproszeniem są następujące:

1. Istotność (0- 20 punktów)

- Istotność wkładu w realizację jednego lub wielu określonych celów Programu LIFE i odpowiedniego podprogramu
- Zakres, w jakim wniosek jest zgodny z opisem zawartym w zaproszeniu do składania wniosków, włącznie, w stosownych przypadkach, z określonymi w nim priorytetami
- Koncepcja i metodologia: zasadność ogólnej logiki interwencji
- Zakres, w jakim oferty zawarte we wniosku generują wspólne korzyści i umożliwiają synergię z innymi obszarami polityki, istotnymi dla realizacji celów polityki w zakresie środowiska i klimatu

2. Wpływ (0- 20 punktów)

- Ambicja i wiarygodność efektu oczekiwanego w trakcie realizacji/ po zakończeniu

---

⁸⁴ Pieczęć Doskonałości to certyfikat przyznawany kandydatom wnoszącym o finansowanie LIFE, którzy spełnili kryteria oceny zdefiniowane w dokumencie zaproszenia, a nie otrzymali finansowania z powodu zbyt niskiego budżetu. Projekty, które otrzymały Pieczęć Doskonałości, mogą być dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego+ lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na takich samych zasadach, na jakich otrzymałyby dofinansowanie w ramach programu LIFE. Przysługuje ono wyłącznie uczestnikom, którzy wyrażą zgodę na przekazanie danych dotyczących wniosku (podstawowe informacje na temat wniosku, zaproszenia i wnioskodawcy) wraz z alternatywnymi organami finansującymi, które mogą zdecydować się na dofinansowanie projektu (podstawowe informacje na temat wniosku, zaproszenia i wnioskodawcy) wraz z alternatywnymi organami finansującymi, które mogą zdecydować się na dofinansowanie projektu.

projektu w związku z działaniem, w tym zapewnienie, że działanie to realizowane jest bez szkody dla innych celów szczegółowych Programu LIFE

- Trwałość efektów projektu po jego zakończeniu
- Jakość środków przyjętych do osiągnięcia efektów projektu
- Potencjał replikacji efektów projektu w tych samych lub innych sektorach lub miejscach, lub zwiększenia jego skali przez podmioty prywatne lub publiczne lub poprzez uruchomienie większych inwestycji lub środków finansowych (potencjał katalityczny).

3. Jakość (0- 20 punktów)

- Jasność, trafność i wykonalność planu prac
- Identyfikacja i mobilizacja ważnych interesariuszy
- Odpowiedni zasięg geograficzny działań
- Jakość planu monitorowania i raportowania efektów
- Prawidłowość i jakość środków komunikowania i upowszechniania projektu oraz jego efektów wśród różnych grup docelowych

4. Zasoby (0- 20 punktów)

- Skład zespołu projektowego - pod kątem kwalifikacji, umiejętności i odpowiedzialności oraz poprawność struktury zarządzania
- Prawidłowość budżetu i zasobów oraz ich zgodność z planem prac
- Przejrzystość budżetu, tj. odpowiedni opis składników kosztowych
- Zakres, w jakim uwzględniono wpływ projektu na środowisko, w tym poprzez wykorzystanie zielonych zamówień publicznych. Wykorzystanie uznanych metod obliczania śladu środowiskowego projektu (np. metod PEF lub OEF lub podobnych w rodzaju PEFCR/OEFSR) lub systemów zarządzania środowiskowego (np. EMAS) będzie atutem
- Stosunek wartości do ceny

Kryteria przyznawania dotacji	Minimalna punktacja stanowiąca wynik pozytywny	Maksymalna punktacja	Ważenie wyników
Istotność	10	20	1
Wpływ	10	20	1.5
Jakość	10	20	1
Zasoby	10	20	1
Łączna ważona punktacja (wynik pozytywny)	55	90	n.d.

Maksymalna liczba punktów (pełne wnioski): 90 punktów.

Progi indywidualne na kryterium (pełne wnioski): 10/20 (przed ważeniem).

Próg łączny (pełne wnioski): 55 punktów (po ważeniu).

Wnioski, które przejdą progi indywidualne ORAZ próg łączny będą rozpatrywane pod kątem dofinansowania - w granicach dostępnego budżetu (tzn. do górnego limitu budżetu). Inne wnioski zostaną odrzucone.

10. Struktura prawna i finansowa Umowy dotacji

Wnioskodawcy, którzy uzyskają pozytywną ocenę wniosku, zostaną zaproszeni do etapu przygotowania umów dotacji, w trakcie którego przystąpią do przygotowania Umowy Dotacji we współpracy z unijnym specjalistą ds. projektów.

Umowa Dotacji będzie określać ramy dotacji oraz jej warunki i zasady, w szczególności w odniesieniu do efektów, raportowania i płatności.

Wzór Umowy Dotacji, która zostanie zastosowana (jak i inne ważne szablony i wytyczne) można znaleźć w [dziale Dokumentów Referencyjnych w Portalu](#).

Data rozpoczęcia i czas trwania projektu

Data rozpoczęcia i czas trwania projektu zostaną wskazane w Umowie Dotacji (Arkusz Danych, punkt 1). Zwykle, data rozpoczęcia przypada po podpisaniu umowy. Rozpatrzenie wsteczne wniosku może nastąpić w wyjątkowych przypadkach z uzasadnionych przyczyn, ale nigdy wcześniej, niż w terminie złożenia wniosku.

Kamienie milowe i efekty

Kamienie milowe i efekty dla każdego projektu podlegają włączeniu do Systemu Udzielania Dotacji w Portalu oraz wykazaniu w Załączniku nr 1 do Umowy o udzielenie dotacji.

Forma dotacji, poziom dofinansowania i maksymalna kwota dotacji

Parametry dotacji (*maksymalna kwota dotacji, poziom dofinansowania, suma kosztów kwalifikowalnych itd.*) podlegają wskazaniu w treści Umowy Dotacji (*Arkusz Danych, punkt 3 i art. 4*).

Budżet projektu (maksymalna kwota dotacji): *patrz punkt 3 powyżej*. Udzielona dotacja może być niższa od wnioskowanej.

Dotacja stanowić będzie mieszaną dotację na pokrycie kosztów w oparciu o budżet (koszty faktycznie poniesione, z elementami kosztów jednostkowych i ryczału). Oznacza to, że zwrot obejmuje WYŁĄCZNIE określone rodzaje kosztów (koszty kwalifikowalne) oraz koszty faktycznie poniesione w ramach projektu (NIE koszty budżetowe). W przypadku kosztów jednostkowych i ryczałtowych, możliwe jest naliczenie kwot obliczonych zgodnie z wyjaśnieniem zawartym w Umowie o dotację (*patrz art. 6 i Załącznik nr 2 i 2a*).

Koszty podlegają zwrotowi wg poziomu finansowania ustalonego w treści Umowy Dotacji (maksymalnie **95%**).

Dotacja NIE może generować zysku (tzn. nadwyżki przychodów + dotacji UE w stosunku do kosztów). Organizacje nastawione na osiągnięcie zysku mają obowiązek zgłoszenia przychodów, a w przypadku wygenerowania zysku, odliczymy go od końcowej kwoty dotacji (*patrz art. 22.3*).

Ponadto, należy pamiętać, że ostateczna kwota dotacji może ulec zmniejszeniu w przypadku niezgodności z Umową Dotacji (*np. nieprawidłowości w realizacji, niedotrzymanie zobowiązań itd.*).

Kategorie budżetowe i warunki kwalifikowalności kosztów

Kategorie budżetowe i warunki kwalifikowalności kosztów są określone w Umowie Dotacji (*Arkusz Danych, punkt 3, art. 6 i Załącznik nr 2*).

Przy wypełnianiu tabeli podsumowania budżetu (bezpośrednio online w Części A Formularza Wniosku), proszę kliknąć na znak „?” pojawiający się na każdym ekranie i uważnie przeczytać instrukcje, aby prawidłowo wypełnić poszczególne części.

Kategorie budżetowe określone dla niniejszego zaproszenia:

- Koszty osobowe
  - A.1 Pracownicy, A.2 Osoby fizyczne pracujące na podstawie bezpośredniej umowy, A.3 Osoby oddelegowane

- A.4 Właściciele MŚP i beneficjenci będący osobami fizycznymi
- A.5 Wolontariusze
- B. Koszty podwykonawstwa
- C. Koszty zakupów
  - C.1 Koszty podróży i utrzymania
  - C.2 Wyposażenie
  - C.3 Inne towary, roboty i usługi
- E. Koszty pośrednie

Określone warunki kwalifikowalności kosztów w związku z niniejszym zaproszeniem:

- koszty osobowe:
  - Koszt jednostkowy właścicieli MŚP/ osób fizycznych⁸⁵: Tak
  - koszt jednostkowy wolontariuszy⁸⁶: Tak (z wyłączeniem kosztów pośrednich)
- koszty podróży i utrzymania⁸⁷ : Nie (wyłącznie faktycznie poniesione koszty)
- koszty wyposażenia: amortyzacja
- inne kategorie kosztów:
  - koszt wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich: niedozwolony
  - koszt wykupu gruntów: nie dotyczy
- stawka ryczałtowa kosztów pośrednich: [7%] kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich (kategorie A-D, z wyjątkiem kosztów zatrudnienia wolontariuszy i określonych kategorii kosztów wyłączonych (wykup gruntu), jeśli mają zastosowanie)
- VAT: VAT niepodlegający odliczeniu jest kosztem kwalifikowalnym (należy jednak pamiętać, że od 2013 r. VAT uiszczany przez instytucje publiczne, działające w charakterze organów władz publicznych NIE jest kosztem kwalifikowalnym)
- inne:
  - bezpłatny wkład rzeczowy jest dozwolony, ale neutralny kosztowo, tzn. nie podlega zadeklarowaniu jako koszt
  - witryny internetowe projektów: koszty komunikacji związane z zaprezentowaniem projektu na stronie internetowej lub kontach mediów społecznościowych użytkowników są kwalifikowalne; koszty *odrębnych* witryn projektów są z zasady niekwalifikowalne, chyba, że ich wykonanie jest należycie uzasadnione przez cele projektu
  - wspólne działania informacyjne i upowszechniające: należy przewidzieć zasoby na zwiększenie synergii pomiędzy działaniami LIFE i wspieranymi przez UE oraz ich widoczności (przykładowo, 1 podróż/rok, 5 dni)
  - Inne koszty niekwalifikowalne: :
    - koszt wykupu gruntów nie są kwalifikowalne
    - koszty dużej infrastruktury nie są kwalifikowalne
    - koszty pośrednie zatrudnienia wolontariuszy nie są kwalifikowalne

Koszty zatrudnienia wolontariuszy - koszty wolontariuszy nie stanowią klasycznej kategorii kosztów. Koszty w tym przypadku nie występują, ponieważ wolontariusze pracują za darmo, można jednak dodać ich do budżetu w formie ustalonych z góry kosztów jednostkowych (na wolontariusza) co pozwoli wykorzystać pracę wolontariuszy na rzecz projektu (poprzez

---

⁸⁵ [Decyzja](#) Komisji z dnia 20 października 2020 zezwalająca na zastosowanie kosztów jednostkowych dla kosztów osobowych w przypadku właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw oraz beneficjentów, będących osobami fizycznymi, nieotrzymujących wynagrodzenia za prace wykonywane przez nich samych w ramach działania lub programu prac (C(2020)7715).

⁸⁶ [Decyzja](#) Komisji z dnia 10 kwietnia 2019 zezwalająca na zastosowanie kosztów jednostkowych do deklarowania kosztów personelu za prace wykonane przez wolontariuszy w ramach działania lub programu prac (C(2019)2646).

⁸⁷ [Decyzja](#) Komisji z dnia 12 stycznia 2021 zezwalająca na zastosowanie kosztów jednostkowych dla kosztów podróży, zakwaterowania i utrzymania w ramach działania lub programu prac, w ramach wieloletnich ram finansowych 2021- 2027 (C(2021)35).

zwiększenie kwoty zwrotu o maksymalnie 100% kosztów zwykłych, tzn. kategorii kosztów innych niż wolontariat). Więcej informacji zawiera [AGA — Umowa Dotacji wraz z komentarzami, art 6.2.A.5.](#)

Płatności i ustalenia dotyczące płatności

Płatności i ustalenia dotyczące płatności są określone w Umowie Dotacji (*Arkusze Danych, punkt 4, art. 21 i nr 22*).

Po podpisaniu umowy, wnioskodawca otrzymuje zwykle **zaliczkę** na rozpoczęcie realizacji projektu (z reguły do **30%** maksymalnej kwoty dotacji; w wyjątkowych przypadkach zaliczka jest niższa lub nie podlega wypłacie). Zaliczka zostanie wypłacona w ciągu 30 dni od daty wejścia w życie/ gwarancji finansowej (jeśli jest wymagana) - w zależności od tego, która z w/w dat jest późniejsza.

Przewiduje się jedną lub więcej **zaliczek dodatkowych**, związanych z raportem zaliczkowania.

Dodatkowo, w przypadku dłuższych i bardziej złożonych projektów, konieczne może okazać się złożenie jednego lub kilku raportów z postępu, niezwiązanych z płatnościami.

Wypłata salda: Na zakończenie projektu obliczymy końcową kwotę dotacji. Jeśli suma wcześniejszych wypłat jest wyższa od końcowej kwoty dotacji, poprosimy wnioskodawcę (jego koordynatora) o zwrot różnicy (odzyskanie środków).

Wszelkie płatności należy realizować poprzez koordynatora.

Należy pamiętać, że wypłaty ulegną automatycznemu obniżeniu, jeśli jeden z członków konsorcjum ma niespłacone zadłużenie w stosunku do UE (organu dotującego lub innych organów UE). Zadłużenie takie podlega potrąceniu na zasadach opisanych w treści Umowy Dotacji (*patrz art. 22*).

Należy także pamiętać, że wnioskodawca odpowiada za prowadzenie rejestrów realizowanych działań i deklarowanych kosztów. Umowa dotacji określa dodatkowe zasady prowadzenia rejestrów (*Arkusze danych, punkt 3 i Art. 20*).

Gwarancja na kwotę zaliczki

Jeśli wymagana jest gwarancja na kwotę zaliczki, zostanie ona wyszczególniona w Umowie Dotacji (*Arkusze Danych, punkt 4*). Kwota zostanie określona na etapie przygotowania do podpisania umowy, i zwykle jest równa lub niższa kwocie zaliczki wypłaconej w ramach dotacji.

Gwarancja powinna być dostarczona w euro i wystawiona przez zatwierdzony bank/ instytucję finansową z siedzibą w państwie członkowskim UE. Jeśli wnioskodawca ma siedzibę w kraju spoza UE, a chciałby dostarczyć gwarancję od banku/ instytucji finansowej z siedzibą w jego kraju, należy skontaktować się z nami (w wyjątkowych przypadkach, gwarancja taka zostanie przyjęta, jeśli zapewnia równoważny poziom zabezpieczenia).

Kwoty zablokowane na rachunkach bankowych NIE podlegają uznaniu za gwarancje finansowe.

Gwarancje na poczet zaliczek NIE są formalnie powiązane z poszczególnymi członkami konsorcjum, co oznacza, że można w dowolny sposób zorganizować dostarczenie kwoty gwarancji (*przez jednego lub wielu beneficjentów lub w formie odrębnych gwarancji na kwoty częściowe, przez właściwego beneficjenta lub innego beneficjenta, itd.*). Istotne jest natomiast, aby żądana kwota została pokryta, a gwarancja - przesłana do nas w czasie

realizacji zaliczki (skan za pośrednictwem Portalu ORAZ egzemplarz oryginalny pocztą).

Jeśli zostanie to z nami uzgodnione, gwarancja bankowa może zostać zastąpiona przez gwarancję strony trzeciej.

Gwarancja zostanie uwolniona na koniec okresu dotacji, zgodnie z warunkami określonymi w Umowie Dotacji.

Poświadczenia

W zależności od rodzaju działania, rozmiaru dotacji i typu beneficjentów, możemy zażądać złożenia różnego rodzaju poświadczeń. Rodzaj, harmonogram, jak i progi dla każdego z poświadczeń określa Umowa Dotacji (*Arkusze Danych, punkt 4 i art. 24*).

Struktura odpowiedzialności za odzyskiwanie środków

Struktura odpowiedzialności za odzyskiwanie środków podlega ustaleniu w treści Umowy Dotacji (*Arkusze Danych punkt 4.4 i art. 22*).

W przypadku beneficjentów jest to jedna z poniższych opcji:

- ograniczona odpowiedzialność solidarna z indywidualnie ustalonym pułapem - każdy beneficjent do maksymalnej kwoty dotacji
- bezwarunkowa odpowiedzialność solidarna - każdy beneficjent do maksymalnej kwoty dotacji za działanie

lub

- indywidualna odpowiedzialność finansowa - każdy beneficjent wyłącznie w odniesieniu do własnego zadłużenia.

Dodatkowo, organ dotujący może wymagać solidarnej odpowiedzialności podmiotów stowarzyszonych (z ich beneficjentem).

Warunki wdrożenia projektu

Zasady IPR: patrz *Wzór Umowy Dotacji (art. 16 i Załącznik nr 5)*:

- prawo do korzystania z efektów: Tak

Komunikacja, upowszechnienie i widoczność finansowania: patrz *Wzór Umowy Dotacji (art. 17 i Załącznik nr 5)*:

- plan komunikacji i upowszechniania: Tak
- dodatkowe działania z zakresu komunikacji i upowszechniania: Tak
- specjalne logo: Tak

Szczegółowe zasady realizacji działania: patrz *Wzór Umowy Dotacji (art. 18 i Załącznik nr 5)*:

- trwałość: Nie
- szczegółowe zasady dotyczące działań mieszanych: Nie

Inne informacje szczegółowe

n/d

Niezgodność i naruszenie postanowień umowy

Umowa Dotacji (rozdział 5) przewiduje środki, jakie możemy zastosować w przypadku naruszenia postanowień umowy (i innych rodzajów niezgodności).

Dodatkowe informacje: patrz AGA — [Umowa Dotacji wraz z komentarzami](#).

11. Jak złożyć wniosek

Wszystkie wnioski należy składać bezpośrednio online za pośrednictwem Systemu Składania Dokumentów w Portalu Finansowania i Przetargów. Wnioski w formie papierowej NIE będą akceptowane.

Złożenie wniosku to **proces 2-etapowy**:

a) utworzenie konta użytkownika i zarejestrowanie organizacji

Aby użyć Systemu Składania Dokumentów (jedyne sposoby złożenia wniosku), wszyscy uczestnicy muszą [utworzyć konto użytkownika EU Login](#).

Po założeniu konta EU Login, można [wpisać swoją organizację](#) do Rejestru Uczestników. Po zakończeniu procesu rejestracji, wnioskodawca otrzyma 9-cyfrowy kod identyfikacyjny uczestnika (PIC).

b) złożenie wniosku

Należy wejść do Elektronicznego Systemu Składania Dokumentów ze strony Tematu w sekcji [Search Funding & Tenders](#) (lub, w przypadku naborów, dla których zaproszenie wysłano w formie pisma, za pomocą linku podanego w piśmie zawierającym zaproszenie do złożenia wniosku).

Należy złożyć wniosek, składający się z następujących 4 części:

- Część A zawiera dane administracyjne organizacji wnioskodawcy (przyszły koordynator, beneficjenci, podmioty stowarzyszone i partnerzy stowarzyszeni) oraz sumaryczny budżet wniosku. Wypełnia się bezpośrednio online
- Część B (opis działania) obejmuje zawartość techniczną wniosku. Należy pobrać obowiązkowy szablon tekstowy z Systemu Składania Dokumentów, wypełnić go i wysłać jako plik PDF
- Część C zawierająca dodatkowe informacje o projekcie Wypełnia się bezpośrednio online.
- Załączniki (*patrz punkt 5*). Należy wysłać je w formie pliku PDF (pojedynczego lub wielu, w zależności od liczby miejsc). Niekiedy możliwe jest wysłanie plików Excel, w zależności od ich typu.

Wniosek musi spełniać wymóg **ograniczenia liczby stron** (*patrz punkt 5*); dodatkowe strony zostaną zignorowane.

Dokumenty należy wysłać do **odpowiedniej kategorii** w Systemie Składania Dokumentów - w przeciwnym razie, wniosek może zostać uznany za niekompletny, a tym samym niepodlegający rozpatrzeniu.

Wniosek należy złożyć **przed upływem terminu składania wniosków** (*patrz punkt 4*). Po tym terminie system zostanie zamknięty, a składanie wniosków nie będzie możliwe.

Po złożeniu wniosku, wnioskodawca otrzymuje **wiadomość e-mail z potwierdzeniem** (z podaniem daty i godziny wniosku). Nieotrzymanie wiadomości z potwierdzeniem oznacza, że wniosek NIE został złożony. Jeśli wnioskodawca jest przekonany, że jest to wynik błędu w Systemie Składania Wniosków, powinien bezzwłocznie złożyć reklamację, korzystając z [formularza IT Helpdesk](#), z wyjaśnieniem okoliczności sprawy (oraz, jeśli jest taka możliwość, z ewentualnymi zrzutami ekranu ilustrującymi przebieg zdarzeń).

Informacje szczegółowe na temat procesów i procedur opisuje [Podręcznik Online](#).

Podręcznik Online zawiera także łącza do często zadawanych pytań i szczegółowych instrukcji korzystania z Systemu Wymiany Danych Elektronicznych w Portalu.

12. Pomoc

Na tyle, na ile to możliwe, **prosimy samodzielnie szukać odpowiedzi** w niniejszym dokumencie i innych materiałach (mamy ograniczone możliwości udzielania bezpośrednich odpowiedzi):

- [Podręcznik Online](#)
- Często zadawane pytania na stronie Tematów (dotyczące konkretnych wniosków w ramach otwartych procedur wezwania do składania wniosków; nie dotyczy działań objętych zaproszeniami indywidualnymi)
- [Portal FAQ](#) (pytania ogólne)
- [Dni informacyjne LIFE](#)

Warto odwiedzać też regularnie stronę Tematów, na której publikujemy aktualne informacje dotyczące wezwań do składania wniosków. (W przypadku zaproszeń indywidualnych, kontaktujemy się z wnioskodawcami bezpośrednio, gdy wezwania są aktualizowane).

Kontakt

Wyłącznie w przypadku, gdy nie znajdą Państwo odpowiedzi powyżej, proszę kontaktować się z:

- W razie pytań indywidualnych, dotyczących Systemu Składania Dokumentów w Portalu: [pomocą IT](#)
- w przypadku pytań niedotyczących systemu IT: CINEA-LIFE-CET@ec.europa.eu.

Prosimy o przesyłanie pytań na co najmniej 7 dni przed terminem złożenia wniosku (*patrz punkt 4*) ORAZ jednoznaczne wskazanie referencyjnych danych naboru i obszaru, którego dotyczy pytanie (*patrz strona tytułowa*).

13. Ważne

WAŻNE

- **Nie czekaj do końca terminu** — Złóż wniosek wystarczająco wcześniej, aby uniknąć **problemów technicznych** w ostatniej chwili. Wnioskodawca ponosi całkowite ryzyko w zakresie problemów związanych ze składaniem wniosków na ostatnią chwilę (np. zatory systemu) Termin składania wniosków NIE zostanie przedłużony.
- Proszę regularnie **sprawdzać** Stronę Tematów w Portalu. Wykorzystujemy ją do publikacji aktualizacji i dodatkowych informacji na temat wezwań do składania wniosków (aktualizacje dotyczące wezwań i poszczególnych tematów).
- **System Elektronicznej Wymiany Danych w Portalu Finansowania i Przetargów** — Składając wniosek, wszyscy uczestnicy **wyrażają zgodę** na korzystanie z systemu elektronicznej wymiany danych zgodnie z [Warunkami i Zasadami Portalu](#).
- **Rejestracja** — Przed złożeniem wniosku, wszyscy beneficjenci, podmioty stowarzyszone i partnerzy stowarzyszeni muszą się zarejestrować w [Rejestrze Uczestników](#). Kod identyfikacyjny uczestnika (PIC) (po jednym na uczestnika) jest niezbędny do wypełnienia Formularza Wniosku.

- **Role w ramach konsorcjum** — Zakładając konsorcjum, należy wybierać organizacje, które przyczynią się do osiągnięcia celów i rozwiązywania problemów.

Role należy przydzielać stosownie do poziomu uczestnictwa w projekcie. Główni uczestnicy powinni występować jako **beneficjenci** lub **podmioty powiązane**; inni mogą pełnić role partnerów stowarzyszonych, podwykonawców, stron trzecich udzielających wkładu rzeczowego. **Partnerzy stowarzyszeni** i strony trzecie udzielające wkładu rzeczowego powinni ponosić własne koszty (nie są formalnymi odbiorcami finansowania UE). **Podwykonawstwo** powinno zwykle stanowić jedynie ograniczoną część projektu i podlega realizacji przez strony trzecie (nie będące beneficjentami/ podmiotami powiązanymi). Podwykonawstwo wykraczające poza zakres 30% łącznych kosztów kwalifikowalnych podlega uzasadnieniu we wniosku.

- **Koordynator** — W przypadku dotacji udzielonych więcej niż jednemu uczestnikowi, beneficjenci uczestniczą jako konsorcjum (grupa beneficjentów). Muszą w takim wypadku wybrać koordynatora, który zadba o zarządzanie i koordynację projektu i będzie reprezentował konsorcjum wobec organu dotującego. W przypadku dotacji na rzecz pojedynczego beneficjenta, staje się on automatycznie beneficjentem koordynującym.
- **Podmioty powiązane** — Wnioskodawcy mogą występować wspólnie ze swoimi podmiotami stowarzyszonymi (tzn. podmiotami powiązanymi z beneficjentem, które uczestniczą w działaniu, mając podobne prawa i obowiązki, jak beneficjenci, jednak nie podpisują Umowy Dotacji, a zatem nie stają się beneficjentami). Otrzymują one część pieniędzy z dotacji, muszą więc przestrzegać wszystkich warunków wezwania do składania wniosków i podlegają walidacji (tak samo, jak beneficjenci); nie są jednak uwzględniane w minimalnych kryteriach kwalifikowalności dla potrzeb struktury konsorcjum (o ile występuje).
- **Partnerzy stowarzyszeni** - Wnioskodawcy mogą realizować projekt wspólnie z partnerami stowarzyszonymi (tzn. organizacjami partnerskimi, które uczestniczą w działaniu, jednak bez prawa do otrzymania dotacji). Uczestniczą oni bez dofinansowania, a zatem nie obejmuje ich walidacja.
- **Umowa konsorcjum** — ze względów praktycznych i prawnych zaleca się wprowadzenie wewnętrznych ustaleń, które pozwolą odpowiednio zareagować na sytuacje wyjątkowe lub nieprzewidziane (w każdym wypadku, nawet, jeśli nie wymaga tego Umowa o udzielenie dotacji). Umowa konsorcjum stwarza także możliwość redystrybucji środków z dotacji wg wewnętrznych zasad i parametrów konsorcjum (przykładowo, jeden beneficjent może przekazać swoją część dotacji innemu beneficjentowi). Umowa konsorcjum stwarza więc możliwość dostosowania dotacji UE do potrzeb w ramach konsorcjum, a także zapewnia ochronę w razie sporu.
- **Zbilansowany budżet projektu** — Wnioski o dotację muszą gwarantować zbilansowany budżet projektu i wystarczające środki dodatkowe na skuteczne wdrożenie projektu (*np. wkład własny, dochód generowany przez działanie, wkład finansowy stron trzecich itd.*). Wnioskodawca może zostać poproszony o obniżenie szacowanych kosztów, jeśli są one niekwalifikowalne (w tym nadmiernie wysokie).
- **Zasada niedochodowości** — Dotacje NIE mogą generować zysku (tzn. nadwyżki przychodów + dotacji UE w stosunku do kosztów). Zweryfikujemy to na koniec projektu.
- **Eliminacja podwójnego finansowania** — Obowiązuje ścisły zakaz podwójnego finansowania z budżetu UE (z wyjątkiem działań w ramach Synergii UE). Poza działaniami z zakresu Synergii, każde działanie może otrzymać tylko JEDNĄ dotację z

budżetu UE, a pozycje kosztów NIE mogą pod żadnym pozorem być deklarowane do dwóch różnych działań UE.

- **Projekty ukończone/ wtoku** — Wnioski dotyczące projektów, które zostały już ukończone, zostaną odrzucone; wnioski projektów już uruchomionych będą oceniane indywidualnie (w takim wypadku zwrot kosztów nie dotyczy zadań realizowanych przed datą rozpoczęcia projektu/ złożenia wniosku).
- **Połączenie z innymi dotacjami operacyjnymi UE** — Połączenie z innymi dotacjami operacyjnymi UE jest możliwe, jeśli projekt pozostaje poza zakresem programu prac w ramach dotacji operacyjnej, a wnioskodawca zapewnił przejrzyste rozdzielanie kosztów we własnych księgach rachunkowych i NIE deklaruje ich podwójnie (patrz [AGA — Wzór Umowy o udzielenie dotacji wraz z komentarzami, art 6.2.E](#)).
- **Więcej niż jeden wniosek** — Wnioskodawca może złożyć więcej niż jeden wniosek w odniesieniu do różnych projektów w ramach tego samego wezwania (i otrzymać na nie finansowanie).

Organizacje mogą uczestniczyć w składaniu więcej niż jednego wniosku.

ALE: w przypadku kilku wniosków dotyczących bardzo podobnych projektów, tylko jeden wniosek zostanie przyjęty i rozpatrzony; wnioskodawcy zostaną poproszeni o wycofanie drugiego z nich (lub zostanie on odrzucony).

- **Ponowne złożenie wniosku** — Wnioski można zmieniać i składać ponownie do upływu terminu złożenia wniosku.
- **Odrzucenie** — Składając wniosek, wszyscy wnioskodawcy akceptują warunki określone w treści niniejszego Dokumentu Zaproszenia do Składania Wniosków (oraz wszystkie wskazane w nim dokumenty). Wnioski niespełniające wszystkich warunków wezwania podlegają odrzuceniu. To samo dotyczy wnioskodawców: Wszyscy wnioskodawcy muszą spełniać kryteria; jeśli którykolwiek z wnioskodawców ich nie spełnia, należy go zastąpić - w przeciwnym razie cały wniosek zostanie odrzucony.
- **Anulowanie** - mogą pojawić się okoliczności wymagające anulowania zaproszenia. W takim przypadku, wnioskodawca zostanie o tym poinformowany w formie aktualizacji wezwania lub tematu. Uwaga: anulowanie nie uprawnia wnioskodawców do odszkodowania.
- **Język** — Wniosek można złożyć w dowolnym języku urzędowym UE (jednak streszczenie/ podsumowanie wniosku powinno być zawsze sporządzone w języku angielskim). Ze względów praktycznych stanowczo zalecamy złożenie całego wniosku w języku angielski
- **Przejrzystość** — Zgodnie z Art. 38 [rozporządzenia finansowego UE](#) informacje na temat przyznanych dotacji UE są publikowane co roku w [witrynie Europa](#).

Informacje te obejmują:

- nazwy beneficjentów
- adresy beneficjentów
- cel przyznania dotacji
- maksymalną przyznaną kwotę.

W wyjątkowych przypadkach, publikacja może zostać wycofana (na uzasadnioną merytorycznie prośbę), jeśli występuje ryzyko, że jej ujawnienie mogłoby zagrozić

prawom i wolnościom wnioskodawcy, wynikającym z Karty praw podstawowych UE lub zaszkodzić jego interesom gospodarczym.

- **Ochrona danych** — Złożenie wniosku w ramach niniejszego naboru wymaga gromadzenia, wykorzystywania i przetwarzania danych osobowych. Dane będą przetwarzane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podlegają one przetwarzaniu wyłącznie w celu oceny wniosku, a następnie obsługi dotacji, oraz, w razie konieczności, monitorowania i oceny programu oraz komunikacji. Informacje szczegółowe w tym zakresie zawiera [Oświadczenie o ochronie prywatności zamieszczone na Portalu Finansowania i Przetargów.](#)